

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΕΙΟΝΟΜΙΑΣ-ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΕΠΟΠΤΗΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: κος Ο. ΠΑΥΛΟΓΙΑΝΝΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:

**«ΑΝΟΙΧΤΟΙ ΧΩΡΟΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΤΗΤΑΣ
ΣΤΗΝ ΚΕΡΚΥΡΑ : ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΗΣ ΣΠΙΑΝΑΔΑΣ »**

Κέρκυρα. 2020

Επιμελήτρια:

ΑΛΑΜΑΝΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ

Αριθμός Μητρώου:

B2014019

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΕΛ.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	4-8
ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΡΟΝΟΣ/ΣΧΟΛΗ.....	8-11
ΠΑΙΧΝΙΔΙ.....	12-16
ΑΝΑΨΥΧΗ/ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ.....	16-19
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ.....	19-26
ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ :ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	26-32
ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΣΠΙΑΝΑΛΑΣ.....	32-36
ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΣΤΟ ΠΑΛΑΙΟ ΦΡΟΥΡΙΟ.....	36-45
Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΕΙΚΟΝΣ ΤΩΝ ΜΝΗΜΕΪΩΝ ΚΑΙ Η ΧΡΗΣΗ ΤΟΥΣ : ΣΠΙΑΝΑΛΑ.....	45-50
ΠΑΛΑΙΟ ΦΡΟΥΡΙΟ.....	50-55
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΑΠΟ ΧΡΗΣΤΕΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ.....	55-85
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	85-88
ΠΡΟΤΑΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΗΣΗΣ.....	88-94
ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	94-95
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	96-97

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον καθηγητή κ. Ονούφριο Σ. Παυλογιάννη κυρίως για την εμπιστοσύνη που μου έδειξε και για την βοήθειά του κατά την εκπόνηση αυτής της εργασίας. Όπως επίσης και για την πολύτιμη βοήθεια και καθοδήγηση του. Το Τμήμα Αρχειονομίας Βιβλιοθηκονομίας και Μουσειολογίας και τους καθηγητές του που με βοήθησαν να εξελιχτώ και να φτάσω στο σημείο που είμαι σήμερα.

Θα ήθελα επίσης να απευθύνω τις ευχαριστίες μου στους γονείς μου, οι οποίοι στήριξαν τις σπουδές μου με διάφορους τρόπους, φροντίζοντας για την καλύτερη δυνατή μόρφωση μου. Την αδερφή μου Σπυριδούλα Αλαμάνου για την ψυχολογική αλλά και ηθική υποστήριξη και για την βοήθεια που μου προσέφερε σε ‘όλη την διάρκεια των σπουδών μου. Τέλος θα ήθελα να ευχαριστήσω τους φίλους μου για την αμέριστη συμπαράστασή τους , την βοήθεια και τις αναμνήσεις που δημιουργήσαμε κατά την διάρκεια των σπουδών μας.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το θέμα της πτυχιακής εργασίας είναι η ανάπτυξη σκέψεων και πρακτικών σχετικά με τους ανοιχτούς χώρους ψυχαγωγίας και κοινωνικότητας στην Κέρκυρα, εστιασμένη στο παράδειγμα της Σπιανάδας.

Η Σπιανάδα αποτελεί την μεγαλύτερη Πλατεία του νησιού καθώς και την μεγαλύτερη πλατεία των Βαλκανίων. Είναι το μέρος που καθημερινά συγκεντρώνονται εκατοντάδες κάτοικοι και τουρίστες για ποικίλους λόγους. Διαφορετικές ηλικιακές ομάδες η κάθε μία με διαφορετικές ασχολίες και διαφορετικούς λόγους επίσκεψης του χώρου .

Οι λόγοι που με οδήγησαν στην επιλογή αυτού του θέματος είναι το ότι η Κέρκυρα έχει μία μακραίωνη ιστορία και ειδικότερα ο χώρος της Σπιανάδας και του Παλιού Φρουρίου είναι ένα από τα κυριότερα σημεία της . Επίσης , δεν έχει γίνει επαρκής έρευνα μέχρι στιγμής για αυτά τα μνημεία πολιτιστικής κληρονομιάς που κοσμούν το κέντρο της Κέρκυρας επί σειρά αιώνων . Ένας άλλος λόγος επιλογής αυτού του θέματος ήταν η καταγραφή των απόψεων των ανθρώπων που βρίσκονται συχνά εκεί και επιλέγουν αυτούς τους χώρους για την ψυχαγωγία τους .Επίσης λόγο του αντικειμένου που σπουδάζω έχει για εμένα ιδιαίτερο ενδιαφέρον το σημείο αυτό διότι είναι σημείο αναφοράς σε πολλά ιστορικά αρχεία και μου δίνεται η ευκαιρία να αναζητήσω και πόσο εκτενείς βιβλιογραφία υπάρχει. Τέλος αποτελεί έναν από τους κύριους λόγους η ανάδειξη του πολιτιστικού μνημείου και η ιστορική τους εξέλιξη καθώς η Σπιανάδα αλλά και το Φρούριο έχουν μακραίωνη ιστορία που ήθελα να ανακαλύψω.

Στόχος μου είναι μέσα από αυτήν την έρευνα να παρουσιάσω το παρελθόν αλλά και την σύγχρονη εικόνα των χώρων αυτών μέσα από μία σύντομη ιστορική αναδρομή και την σημερινή διαμόρφωση σύμφωνα με τις σύγχρονες ανάγκες. Ακόμη θα ήθελα να επισημανθούν τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν σήμερα οι επισκέπτες των χώρων αυτών , μέσα από τις προσωπικές τους εμπειρίες. Επιπλέον ένας ακόμα στόχος μου είναι η προσπάθεια να γίνει η καταγραφή των εκδηλώσεων που πραγματοποιούνται σήμερα στους χώρους αυτούς παρότι δεν έχει γίνει ποτέ επίσημη

καταγραφή τους από κάποιον αρμόδιο φορέα. Τέλος θα ήθελα να παρουσιάσω μία πρόταση πολιτισμικής διαχείρισης των χώρων.

Τα προβλήματα, τα οποία αντιμετώπισα στη διάρκεια της έρευνας και της συγγραφής αυτής της πτυχιακής εργασίας αρχικά ήταν η εμφάνιση της πανδημίας του κορωνοϊού , που άλλαξε εντελώς τα δεδομένα , διότι έγινε αναγκαστική καραντίνα . Εξαιτίας του γεγονότος αυτού οι βιβλιοθήκες παρέμειναν κλειστές με συνέπια την δύσκολη εύρεση βιβλιογραφίας. Λόγο αυτής της δυσπρόσιτης κατάστασης που επικράτησε για αρκετό καιρό οι μαρτυρίες ως επί το πλείστον αναφέρονται στην μετά τον κορωνοϊό εποχή, καθώς άλλαξε ριζικά η καθημερινότητα των ανθρώπων και ο τρόπος με τον οποίο αντιμετωπίζουν τους ανοιχτούς χώρους χωρίς συνωστισμό. Αυτό είχε ως συνέπεια να μην μπορώ να διαμορφώσω μία ξεκάθαρη εικόνα για την άποψη των ανθρώπων για τους χώρους αυτούς πριν από την πανδημία. Επίσης ένα ακόμα πρόβλημα που συνάντησα λόγο αυτής της κατάστασης και όχι μόνο είναι η δυσκολία επαφής με τους ανθρώπους που βρίσκονταν σε αυτούς τους χώρους . Αυτό συνέβη κατά την γνώμη μου αρχικά λόγο του κορωνοϊού , εφόσον είχε καλλιεργηθεί ο φόβος της επικοινωνίας με αγνώστους διότι η Κέρκυρα ήταν μια περιοχή με αρκετά κρούσματα. Αυτό είχε ως συνέπια τον δισταγμό να συζητήσουν μαζί μου και να αναπτύξουν την σκέψη τους. Θεωρώ ότι ένας ακόμα λόγος που συνέβη αυτό ήταν η αποξένωση στην προσωπική επαφή που βιώνει σήμερα ο σύγχρονος άνθρωπος κυρίως λόγο των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Τέλος ένα ακόμα βασικό πρόβλημα που αντιμετώπισα ήταν η έλλειψη καταγραφής εκδηλώσεων και τελετών που συμβαίνουν ιδιαίτερα σήμερα στους χώρους που μας ενδιαφέρουν.

Μέσα από την έρευνα , τις μαρτυρίες και την ανάλυση των προβλημάτων που έχει ο χώρος παρουσιάζεται μία προοπτική διαχείρισης του χώρου με προτάσεις για την βελτίωση του και την ανάδειξη του. Οι βασικές διαφορές που πρέπει να εμφανιστούν έχουν να κάνουν με την καθαριότητα , την φύλαξη και τον πολλαπλασιασμό των εκδηλώσεων που θα μπορούσαν να οργανώνονται σε έναν τέτοιο χώρο. Έχοντας πάντα στο μυαλό μου την εποχή που διανύουμε και όλα τα μέτρα που πρέπει να λαμβάνει τόσο ο πολίτης όσο και ο δήμος για να προφύλαξη τους πολίτες από τον κορωνοϊό. Μία παράμετρος που αλλάζει ριζικά τις προοπτικές και τους τρόπους με τους οποίους θα μπορούσαμε να διαχειριστούμε αυτόν τον χώρο . Αποτελεί βέβαια γεγονός ότι η Σπιανάδα λόγω της μεγάλης έκτασης της μπορεί να φιλοξενήσει ποικίλες εκδηλώσεις που να μπορούν να διοργανωθούν με τα απαραίτητα μέτρα, καθώς και οι αλλαγές που μπορούν να γίνουν και οι βελτιώσεις στα ήδη υπάρχοντα

προβλήματα να μπορούν να πραγματοποιηθούν με ασφάλεια. Εκτός από την Σπιανάδα το Παλαιό Φρούριο που αποτελεί κομμάτι της φέρει και εκείνο προοπτικές βελτίωσης και μπορούν να γίνουν προτάσεις διαχείρισης και αναδείξεις του, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι θα στερηθεί ή θα παραμορφωθεί ο αρχαιολογικός του και μνημειακός του χαρακτήρας.

Οι προτάσεις αυτές δεν αφορούν μόνο στην αλλαγή και στις δυνατότητες των χώρων αλλά και στις προοπτικές να γίνουν πιο φιλική και προσιτοί στους πολίτες και να προσαρμόζονται πιο εύκολα για τις λειτουργίες που εκείνοι τους χρησιμοποιούν. Για παράδειγμα στην Σπιανάδα ένα πρόβλημα που τόνισαν πολλοί θαμώνες του χώρου είναι η ύπαρξη δημοσίων τουαλετών, τις οποίες δεν υπάρχει δυνατότητα να τις χρησιμοποιήσουν για διάφορους λόγους. Οι λύσεις που δόθηκαν σε αυτήν την περίπτωση ήταν είτε να φτιαχτούν οι ήδη υπάρχουσες ή να φτιαχτούν νέες. Και στις δύο περιπτώσεις η αλλαγή αυτή αποσκοπούσε στο ο χώρος να γίνει πιο λειτουργικός τόσο για τους κατοίκους όσο και για του επισκέπτες του. Άλλα ζητήματα η επίλυση τους είχε διπλό ρόλο δηλαδή αποσκοπεί και στη λειτουργικότητα του χώρου αλλά και στην ανάδειξη του πολιτιστικά. Οι βασικές προτάσεις προήλθαν από τους ίδιους τους μάρτυρες του χώρου, οι οποίοι είναι εκείνοι που του δίνουν ζωή καθημερινά και ξέρουν τι χρειάζεται να αλλάξει και τι λείπει από αυτόν. Βέβαια χωρίς να ξεχνάμε πάντα ότι μιλάμε για ιστορικά μνημεία και ειδικά για την Σπιανάδα ένα μέρος στην καρδιά της πόλης που ο χαρακτήρας του και η διαμόρφωση του έχει μείνει σχεδόν αναλλοίωτη από όταν πήρε την οριστική μορφή της και αποτελεί σημείο αναφοράς για ολόκληρο το νησί. Έτσι δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι όσο λειτουργικός και διαχειρίσιμος θέλουμε να γίνει ο χώρος θα πρέπει πάντα να γίνεται με την προσοχή μας στραμμένη να μην παρανοηθεί ή παραμορφωθεί ο ίδιος ο χώρος και περικλείνει από αυτό το οποίο είναι μέχρι σήμερα .

Η βασική βιβλιογραφία, την οποία χρησιμοποίησα για την έρευνα και την συγγραφή της πτυχιακής μου εργασίας εστιάζει στην ιστορική κυρίως οπτική και διαμόρφωση της Σπιανάδας. Αρχικά ένα βιβλίο, το οποίο με βοήθησε όσο αναφορά την ιστορική αναδρομή της Κέρκυρας είναι το «Οδηγός της νήσου Κέρκυρας» της Κ.Χ.Μ. Κυριακής . Το βιβλίο αναφέρετε αναλυτικά στην ιστορία του νησιού από την πρώτη αναφορά του σε γραπτό και σε μύθους συνεχίζοντας με όλα τα σημαντικά γεγονότα που έχει περάσει το νησί . Καθώς και γεωγραφική καταγραφή όπως ποτάμια , βουνά , κοιλάδες, ακρωτήρια κ.α. Αναφέρετε στα προϊόντα που είχε παραγωγή το νησί και στον πληθυσμό που είχε από την αρχαιότητα μέχρι και το

1900. Το βιβλίο αυτό περιέχει μια λεπτομερή περιγραφή των δρόμων , των δόμων και οτιδήποτε άλλο υπήρχε στο νησί και είχε καταγραφεί εκείνη την εποχή. Το βιβλίο αυτό αποτελεί ένα πολύτιμο αρχειακό τεκμήριο που περιέχει πολλές και πολύτιμες πληροφορίες για το νησί της Κέρκυρας και για εποχές που δεν έχουμε πλούσια βιβλιογραφία.

Επιπλέον χρησιμοποίησα την διδακτορική διατριβή « Η Βρετανική στρατιωτική αρχιτεκτονική στην Κέρκυρα: οι επεμβάσεις των Βρετανών στα φρούρια, τις οχυρώσεις, τα κτίρια και τις στρατιωτικές εγκαταστάσεις: 1814 – 1864» του Στανέλλου Λεωνίδα. Η οποία εστιάζει στο νησί της Κέρκυρας και ειδικότερα στην περίοδο που η Κέρκυρα βρισκόταν υπό την βρετανική κατοχή . Παρουσιάζει αναλυτικά τις κινήσεις των Βρετανών, τι στρατιωτική σημασία είχε για εκείνους το νησί και τι αλλαγές έφεραν σε ένα μέρος που ήταν 400 χρόνια υπό την Βενετική κυριαρχία. Δεν παραλείπει βέβαια και αναφέρει τι προσέφεραν και οι προηγούμενοι κατακτητές του νησιού σε αυτό καθώς και τι άφησαν πίσω τους. Βέβαια η αναλυτική περιγραφή ξεκινάει από την στιγμή που η Βρετανία έγινε κυρίαρχη του νησιού και αφού μας δίνει όλο το απαραίτητο ιστορικό υπόβαθρο ξεκινάει η επεξήγηση των επεμβάσεων των Βρετανών στη Κέρκυρα. Φυσικά η βρετανική περίοδος αποτελεί σταθμό για την ιστορία του νησιού καθώς κατασκεύασαν αλλά και κατεδάφισαν επηρεάζοντας έτσι την εικόνα του νησιού . Μέχρι και σήμερα υπάρχουν κατάλοιπα από εκείνη την εποχή και αποτελούν ιστορικά μνημεία για την Κέρκυρα.

Στη συνέχεια μία ακόμα διδακτορική διατριβή που χρησιμοποίησα είναι του Μπότση Μιλτιάδη με τίτλο «Ο ρόλος της Κέρκυρας στη σύγχρονη Ευροβαλκανική γεωπολιτική δύναμη» . Η διατριβή εξετάζει την Κέρκυρα σαν νησί που κατέχει μέχρι και σήμερα γεωστρατηγική , οικονομική και πολιτική σημασία, που μπορεί να συμβάλει σημαντικά στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας μας και να εδραιώσει την ειρήνη και την ασφάλεια στα Βαλκάνια. Επίσης αναφέρθηκε η ιστορική προσέγγιση των Ιταλογερμανικών μορφών στις γεωπολιτικές στάσεις και οι στοχεύσεις τους προς το νησί και πως η Κέρκυρα διαμορφώθηκε κατά τον Α και Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Αυτό στάθηκε βοηθητικό στην έρευνά μου καθώς αντιμετώπισα την έλλειψη της βιβλιογραφίας πάνω στην διαμόρφωση του νησιού κατά την νεότερη ιστορία.

Τέλος ξεφεύγουμε από τα ιστορικά πλαίσια και περνάμε στο πλαίσιο του παιχνιδιού και του αθλητισμού αρχικά η μεταπτυχιακή διατριβή της κυρίας Δέσποινας Δημοπούλου με τίτλο « Το παιχνίδι στα βρέφη και τα νήπια . Εξέλιξη και τεχνογνωσία του παιχνιδιού στον Ελληνικό χώρο, ιδιαίτερα κατά το δεύτερο μισό του

20^{ου} αιώνα, (1950-2000)». Η εργασία αυτή παρουσιάζει την ιστορική εξέλιξη του παιχνιδιού , τις θεωρίες που υπάρχουν γύρω από αυτό . Επίσης παρουσιάζει την τεχνολογική του εξέλιξη και πώς επηρεάζεται το παιδί. Αυτό συμβάλει καταλυτικά στο να κατανοήσουμε γιατί τα παιδιά επιλέγουν να παίζουν και πως έφτασαν τα παιχνίδια που έχουμε σήμερα να έχουν αυτήν την μορφή. Τέλος επιστρέφουμε στο νησί της Κέρκυρας και στο πως εξελίχθηκε ο αθλητισμός σε αυτό. Το άρθρο με τίτλο «Πτυχές της αθλητικής ιστορίας της Κέρκυρας - Η συμβολή της στην ανάπτυξη του ελληνικού αθλητισμού» των Ονούφριος Παυλογιάννης και Ευάγγελος Αλμπανίδης. Περιλαμβάνει την ιστορική αναδρομή του αθλητισμού στην Κέρκυρα και πως αυτός εξελίχθηκε στο νησί . Αναλυτική περιγραφεί των αθλημάτων και πως αυτά εδραιώθηκαν στην Κέρκυρα και στη συνέχεια έγιναν γνωστά στην ευρύτερη Ελλάδα.

Η βασική αυτή βιβλιογραφία αποτέλεσε σημαντικό κομμάτι της έρευνάς μου για την εργασία και την εκπόνησή της. Η εργασία αυτή πραγματεύεται ποικίλα θέματα τα οποία έχουν ένα κοινό μέρος σύνδεσης και αυτό είναι η Σπιανάδα η καρδιά της Κέρκυρας και το μέρος που συμβαίνουν κάθε μέρα διαφορετικά γεγονότα.

Ξεκινώντας το κύριο μέρος αυτής της εργασίας θα πρέπει αρχικά να ορίσουμε και να εξηγήσουμε τι είναι ο ελεύθερος χρόνος επειδή η Σπιανάδα αποτελεί ένα μέρος που πλήθος κόσμου επιλέγει να επισκεφθεί για να περάσει τον ελεύθερο χρόνο του. Καθώς και ένα μέρος που ο καθένας μπορεί να εξελίξει κάποιο χόμπι με το οποίο ασχολείται. Η Σπιανάδα είναι ένας χώρος που μπορεί να περάσει κάποιος ευχάριστα τον ελεύθερο χρόνο του και να απολαύσει την ηρεμία του χώρου. Ο ελεύθερος χρόνος είναι μία έννοια που υπάρχει από την αρχαιότητα με διαφορετικές ονομασίες και σημασίες. Θα αναλύσουμε και θα εξηγήσουμε τον όρο του ελεύθερου χρόνου και θα δούμε πως έφτασε σήμερα να έχει αυτήν την σημασία.

Ο «ελεύθερος χρόνος» ως έννοια, συνοδευόμενος από τις πραγματοποιούμενες στην διάρκειά του ανθρώπινες δραστηριότητες, συναντάται σε όλες σχεδόν τις γλώσσες των ελεύθερων πολιτικά και στρατιωτικά κρατών, με διαφορετικούς όρους. Όλοι οι όροι και οι ερμηνείες του «ελεύθερου χρόνου», δεν αναφέρονται ταυτόχρονα και σε συγκεκριμένες δραστηριότητες, συμμετοχές ή εμπειρίες, αλλά πρωτίστως δεν αντιπαρατίθενται τη λέξη «εργασία»¹.

Ο Αυθίνος (1998), από τη μεριά του, αναφέρθηκε στην έννοια και την όρισε ως αντίθετη με την εργασία/δουλειά, ενώ κατέληξε και σε μία συζήτηση για το αν ο σύγχρονος άνθρωπος έχει, τελικά, περισσότερο ή λιγότερο ελεύθερο χρόνο. Ο ρόλος της εργασίας ως αυτοσκοπός έχει αρχίσει να αμφισβητείται, και ο ελεύθερος χρόνος άρχισε να θεωρείται στοιχείο σημαντικό μίας νέας θεώρησης για τη ζωή, επανατοποθετώντας το άτομο στη φύση και κοινωνικοποιώντας το μέσα από διάφορες συλλογικές μορφές, όπως οι πολιτιστικοί, κοινωνικοί και αθλητικοί σύλλογοι. Τον ελεύθερο χρόνο μπορούμε να τον αξιοποιήσουμε με παθητικό ή ενεργητικό τρόπο, χωρίς να σημαίνει ότι ο ένας τρόπος είναι καλύτερος από το άλλο².

Οι αρχαίοι Έλληνες σε αντιστοιχία, χρησιμοποιούσαν μάλλον τη λέξη «σχολή»³. Στην αρχαιότητα, η λέξη «σχολή» και το ρήμα «σχολάζω» δεν σήμαινε απλά ότι έχω τον ελεύθερο χρόνο, αλλά έχω επί πλέον τη δυνατότητα, την ευκαιρία, ίσως και την υποχρέωση να διαθέσω το ελεύθερο αυτό χρονικό διάστημα εποικοδομητικά⁴.

¹ Shivers, J., & DeLisle, L., «The story of leisure», *Champaign, IL: Human Kinetics*, (1997)

² Αυθίνος, Γ., *Άσκηση – άθληση κινητική αναψυχή – οργανωτική διάσταση*, (Αθήνα: Εκδόσεις Πανεπιστημίου Αθηνών, 1998)

³ Σταματάκου, Ι., *Λεξικόν της αρχαίας Ελληνικής γλώσσας*, (Αθήνα: Βιβλιοπρομηθευτική, 1990)

⁴ Μπαμπινιώτης, Γ. *Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας*. (Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας, 1998).

Ο Αριστοτέλης μελέτησε το νόημα της «σχολής» και διατύπωσε πως η «σχολή» δεν είναι η ανάπαυση, ούτε το τέλος της δουλειάς. Αντίθετα, η δουλειά (η δουλεία), «η ασχολία», αποτελεί το τέλος του «ελεύθερου χρόνου»⁵. Η δουλειά είναι το «μή έχειν», δηλαδή το γεγονός να μην έχεις χρόνο, να μην έχεις τον εαυτό σου, να μην έχεις ευτυχία. Στην νεοελληνική γλώσσα, η αρχαία λέξη «σχολή» απαντάται ως «σχόλη». Ακόμη στη δημοτική γλώσσα απαντάται και ως «σκόλη». Σε ελεύθερη μετάφραση «σχόλη», σημαίνει ανάπαυση, στάση, τεμπελιά, έλλειψη απασχόλησης, μελέτη, διαλογική συζήτηση, ευκαιρία⁶. Απαραίτητη προϋπόθεση για τη «σχόλη» είναι να διαθέτει το άτομο «ελεύθερο χρόνο». Το φαινόμενο «σχόλη» ως τρόπος ζωής, απαντάται ιστορικά για πρώτη φορά στην κοινωνία της Αρχαίας Ελλάδας, ως αγαθό, ως προνόμιο των ελεύθερων μόνον πολιτών και όχι των σκλάβων.

Κάποιοι ερευνητές, σήμερα, υποστηρίζουν ότι είναι ο υπολειπόμενος χρόνος μετά το πέρας της εργασίας και άλλων κοινωνικών υποχρεώσεων και καθηκόντων στη διάρκεια ενός εικοσιτετραώρου. Άλλοι ερευνητές μιλούν για συγκεκριμένες δραστηριότητες, όπως η παρακολούθηση τηλεόρασης, η συμμετοχή σε κάποιο σπορ, η επίσκεψη χώρων για φαγητό ή για ποτό, η ασχολία με τον κήπο και μυριάδες άλλες πιθανές δραστηριότητες, με τις οποίες ασχολούνται σχεδόν καθημερινά κατά τη διάρκεια του ελεύθερου χρόνου τους⁷. Μια κατηγορία ατόμων αντιλαμβάνεται τη «σχόλη» ως ξεκούραση, ως αναζωογονητικό διάλλειμα από την εργασία και ως αντίδοτο στην πίεση και το άγχος της σύγχρονης ζωής. Οι Miller και Duane (1963), στον ορισμό τους για τη «σχόλη», υποστηρίζουν ότι ο «ελεύθερος χρόνος» γίνεται «σχόλη» μόνον όταν ξοδεύεται εσκεμμένα από το άτομο στην επιδίωξη απειριών αξιόλογων για τη ζωή. Ως πλέον ρεαλιστική παρουσιάζεται η άποψη, ότι η «σχόλη» εμπεριέχει στην έννοιά της τον ελεύθερο χρόνο του ατόμου, εκείνον δηλαδή που απομένει από την εργασία και τις κοινωνικές υποχρεώσεις, προσδίδοντας στη συνέχεια τη βάση για οποιαδήποτε ελεύθερη επιλογή συμμετοχής, απασχόλησης, δημιουργικής δραστηριότητας ή ξεκούρασης⁸.

⁵ Αυθίνος, Γ., *Άσκηση – άθληση κινητική αναψυχή – οργανωτική διάσταση*, (Αθήνα: Εκδόσεις Πανεπιστημίου Αθηνών, 1998)

⁶ Δημητράκου, Δ., *Μέγα λεξικό όλης της Ελληνικής γλώσσας*, (Αθήνα: Εκδοτικός οργανισμός Ελληνική Παιδεία, 1976)

⁷ Haywood, L., Kew, F., Bramham, P., Spink, J., & Henry, *IUnderstanding Leisure*. (London: Stanley Thornes. 1995).

⁸ Shivers, J., & DeLisle, L. *The story of leisure*. (Champaign, IL: Human Kinetics, 1997).

Ο Πλάτωνας και ο Αριστοτέλης διαπραγματεύονται την έννοια της «σχόλης» στα συγγράμματα τους ενώ ταυτόχρονα αναφέρονται στους όρους «ψυχαγωγία» και «αναψυχή». Οι ανωτέρω φιλόσοφοι πίστευαν ότι οι πολίτες μετά το πέρας της ασχολίας τους, της εργασίας τους, όφειλαν να χρησιμοποιήσουν τον ελεύθερο χρόνο τους μαθαίνοντας για τις τέχνες, τα γράμματα, τις επιστήμες, τον αθλητισμό. Αντίθετα στην μετέπειτα Ρωμαϊκή επικράτεια, επικράτησε η φιλοσοφία του άρτων, οίνου και θεάματα. Οι διοικούντες φρόντιζαν οι Ρωμαίοι πολίτες να διαχειρίζονται αρκετό ελεύθερο χρόνο και πολλές αργίες, για να τον διαθέτουν όμως ως θεατές, παθητικά, σε απόλαυση δημοσίων θεαμάτων. Χαρακτηριστικό της εποχής είναι η έλλειψη δραστηριοτήτων ενεργητικής συμμετοχής των πολιτών και η αντικατάστασή τους με εκδηλώσεις διασκέδασης. Στο Μεσαίωνα, στη γηραιά ήπειρο και με την επικράτηση του Χριστιανισμού ως επίσημης Θρησκείας, απαγορεύτηκαν όλες οι ψυχαγωγικές και αναψυχές δραστηριότητες των πολιτών. Ενασχόληση των πολιτών με δραστηριότητα που δεν ήταν χειρωνακτική εργασία ή θρησκευτικό καθήκον, καταδικαζόταν από την Εκκλησία ως οκνηρία, ή ακόμη χειρότερα, ως *adecia* δηλαδή ως μεγάλο αμάρτημα⁹. Στην περίοδο της Αναγέννησης καλλιεργήθηκε επιμελώς η αντίληψη και η φιλοσοφία ότι μόνο με τη σκληρή δουλειά μπορεί κάποιος να βρει την ευτυχία. Προς το τέλος της αναγεννησιακής περιόδου, με την έλευση της βιομηχανικής επανάστασης, παρατηρήθηκε μετακίνηση των αγροτικών πληθυσμών προς τις μεγαλουπόλεις. Οι συνθήκες διαβίωσης που διαμορφώθηκαν ήταν άθλιες. Υπήρξε παντελής έλλειψη ελεύθερου χρόνου στους εργαζόμενους, αλλά και διαθέσιμων χώρων και εγκαταστάσεων για δραστηριότητες αναψυχής και ψυχαγωγίας. Για πρώτη φορά στην ιστορία κάνει την εμφάνιση του το αντιθετικό ζεύγος μεταξύ των λέξεων της εργασίας και της «σχόλης», υποδηλώνοντας το στοιχειώδες δικαίωμα των εργαζομένων στην ανάπαυση και την αναψυχή. Μόνον μετά το τέλος του Β' παγκοσμίου πολέμου αρχίζει να εδραιώνεται και στους λαϊκούς πληθυσμούς το κίνημα της «αναψυχής».¹⁰

Στη μελέτη του φαινομένου του ελεύθερου χρόνου εμπεριέχονται οι έννοιες της «αναψυχής», της «ψυχαγωγίας», της «διασκέδασης» και του «αθλητισμού». Οι έννοιες αυτές πολλές φορές χρησιμοποιούνται, ανταλλάξιμες, σφαλμένα ή ακόμη με

⁹ Κορωναίου, Α., *Κοινωνιολογία του ελεύθερου χρόνου*. (Αθήνα: Εκδόσεις Νήσος, 1996).

¹⁰ Κουθούρης Χ., *Αναζητήσεις στη Φυσική Αγωγή & τον Αθλητισμό*, τόμος 4 (ΤΕΦΑΑ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, 2006), σελ. 71

τρόπο που δίνουν την αίσθηση ότι δεν υπάρχουν ουσιώδεις διαφορές και σύνορα μεταξύ τους.¹¹

Το να παρακολουθήσει κάποιος μία μπάντα σχηματισμών ,αποτελεί παθητική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου. Αντιθέτως, αν κάποιος συμμετέχει σε μία ερασιτεχνική θεατρική ομάδα, είναι μία ενεργητική αξιοποίηση του χρόνου του. Και οι δύο μπορούν να περάσουν καλά ή όχι, ανάλογα με τις προσδοκίες και τις εμπειρίες τους. Το ίδιο μπορεί να συμβεί και στην αθλητική αναψυχή, κάποιος μπορεί να παρακολουθήσει (ζωντανά ή από την τηλεόραση) ένα αθλητικό δρώμενο (παθητική συμμετοχή) ή ο ίδιος να παίζει κρίκετ σε φιλικό επίπεδο (ενεργητική συμμετοχή) Επιπλέον, κάποιος μπορεί να συμμετέχει ενεργητικά σε ένα ελεύθερο παιχνίδι ή σε μία οργανωμένη δραστηριότητα.

¹¹ Όπως παραπάνω.

ΠΑΙΧΝΪΔΙ

Η Σπιανάδα αποτελεί ένα μέρος που πολλές οικογένειες το επισκέπτονται με τα παιδιά τους κάποιες φορές και καθημερινά προκειμένου τα παιδιά να τρέξουν να παίζουν και να βρεθούν με φίλους τους. Ο χώρος είναι ιδανικός λόγω της μεγάλης του έκτασης τα παιδιά μπορούν να παίξουν παιχνίδια που δεν έχουν την δυνατότητα μέσα στο σπίτι . Όπως για παράδειγμα παιχνίδια με μπάλα ή να κάνουν ποδήλατο αυτό βέβαια τα βοηθάει και στο να κάνουν καινούργιους φίλους και να κοινωνικοποιηθούν . Το παιχνίδι προσφέρει στο παιδί πολλά πράγματα αλλά υπάρχει στη ζωή του ανθρώπου σχεδόν από τότε που υπάρχει ανθρώπινη υπάρξει. Το παιχνίδι από τότε μέχρι σήμερα έχει λάβει χιλιάδες τροποποιήσεις και έχει λάβει πολλές έννοιες.

Το παιχνίδι ως μέσο έκφρασης, διαπαιδαγώγησης , τέρψης και σφυρηλάτησης σχέσεων είναι διάχυτο παντού. Ως εκ τούτου, σε όλες του τις μορφές είναι συνυφασμένο με την ίδια την ζωή και συνοδεύει τον άνθρωπο από την στιγμή της γέννησης του .

Το παιχνίδι ως κοινωνικό μέσο , συντελεί στη σφυρηλάτηση των σχέσεων μεταξύ των παιδιών , ενώ μέσο του συμβολικού παιχνιδιού , λαμβάνει χώρα η κοινωνικοποίηση του μικρού παιδιού. Ως παιδαγωγικό μέσο, συμβάλλει στην επίτευξη ποικίλων μαθησιακών στόχων , είτε νοητικοί- πνευματικοί , είτε κινητικοί , σκοπεύοντας στην ολόπλευρη ψυχοσωματική ανάπτυξη του παιδιού .

Το παιχνίδι είναι αρχαιότερο από τον πολιτισμό, διότι ο πολιτισμός, όσο ανεπαρκώς και αν ορισθεί , προϋποθέτει πάντα την ανθρώπινη κοινωνία, και τα ζώα δεν περίμεναν να έρθει ο άνθρωπος για να μάθουν να παίζουν .¹²

Υπάρχουν ξεκάθαρα στοιχεία ότι η πρόωπη αποστέρηση παιχνιδιού , στους ανθρώπους , σχετίζεται με σοβαρή κοινωνική δυσλειτουργία στη μετέπειτα ζωή .¹³

Οι συγκλίνουσες απόψεις των παιδαγωγών και των ερευνητών τονίζουν τη σημασία της φυσικής αγωγής για την ανάπτυξη του μικρού παιδιού, η οποία είναι σκοπός της φυσικής αγωγής ή μέσο της ψυχοκινητικής αγωγής με απώτερο σκοπό και των δύο την ανάπτυξη της προσωπικότητας του ατόμου. Σύμφωνα με την Ρήγα

¹² Huizing.J. ,*Ο Άνθρωπος και το παιχνίδι (Homo Ludens)* , μετάφραση Στέφανος Ροζάνης , Γεράσιμος Λυκιαρδόπουλος . (Αθήνα: Γνώση , 1989) σελ.12

¹³ Boyd B., « Laughter and Literature : a play theory of humor» , *Philosophy and Literature* , τεύχος 28 , σελίδα 17

(2008) η κίνηση δεν θεωρείτε μόνο ως μία βιολογική διαδικασία αλλά συνδέετε με την ύπαρξη του παιδιού και την συνολική δράση του¹⁴.

Το παιχνίδι στα παιδιά βρεφικής και προσχολικής ηλικίας συνιστά το ιδανικότερο παιδαγωγικό μέσο. Μία ιδιαίτερη κατηγορία είναι και το παραδοσιακό παιχνίδι, μία κληρονομιά που περνά από χέρι σε χέρι, συνδέοντας τον άνθρωπο με το παρελθόν του¹⁵. Παραδοσιακά παιχνίδια είναι γλωσσικά παιχνίδια με λόγια και τραγούδια, κινητικά παραδοσιακά ομαδικά παιχνίδια για μικρά παιδιά (π.χ. η μικρή Ελένη) και τέλος παραδοσιακά παιχνίδια με αντικείμενα (π.χ. τόπια). (Δ.Δημοπούλου, 2008; 48-49)

Στην αρχαία Ελλάδα σύμφωνα με την Βασιλοπούλου, το παιχνίδι και το παιχνιδι-αντικείμενο αποτελούσε μέρος της ζωής των παιδιών. Αυτό αποδεικνύουν γραπτές πηγές και το πλήθος των ανασκαφικών ευρημάτων. Όλα τα παιχνίδια είχαν μια άμεση και έντονη ή έμμεση σχέση με την θρησκεία και τον λατρευτικό βίο, εφόσον με αυτά έπαιζαν οι ίδιοι οι θεοί ή χαρίζονταν σε θρησκευτικές τελετές. Η εμφάνιση ενός άλλου πολύ δημοφιλούς παιχνιδιού, της κούκλας, τοποθετείται χρονικά στην προϊστορία.¹⁶

Κατά την Βυζαντινή περίοδο, σύμφωνα με τον Γιάτση, οι βυζαντινοί έπαιζαν πολλά παιχνίδια, κάποια από τα οποία συνεχίζουν να παίζονται μέχρι και σήμερα σε όλες τις Βαλκανικές χώρες και ιδιαίτερα στην Ελλάδα. Τα παιχνίδια που παίζονταν από τον λαό, ειδικότερα τα παιχνίδια των κοριτσιών σχετίζονταν με τις διάφορες εργασίες της γυναίκας. (Γιατσης, 2006, σελ. 237)¹⁷

Τα αγόρια μάθαιναν από πολύ μικρά ιππασία πάνω σε ξύλινα, κουνιστά άλογα καθώς ο πόλεμος οι κονταρομαχίες και οι αγώνες αποτελούσαν μέρος της καθημερινής ζωής των ανθρώπων και η διεξαγωγή τους ήταν ιερό καθήκον. (Αργυριάδης, 1997, σελ 11)¹⁸

Σύμφωνα με την Αργυριάδη, σε όλη την διάρκεια της Τουρκοκρατίας μέχρι και τον 19^ο αιώνα, η παραγωγή του παιχνιδιού – αντικειμένου εμφανίζεται με την μορφή

¹⁴ Ρήγα Β. «Ψυχοκινητική ή Φυσική Αγωγή», *Σύγχρονο Νηπιαγωγείο* τεύχος 62, 2008, σελ 98

¹⁵ Καγιούλη Γ. «Το παραδοσιακό παιχνίδι στη σημερινή κοινωνία», *Σύγχρονο Νηπιαγωγείο*, τεύχος 14, 2000, σελ 9

¹⁶ Δημοπούλου Δ., *Το παιχνίδι στα βρέφη και τα νήπια. Εξέλιξη και τεχνογνωσία του παιχνιδιού στον Ελληνικό χώρο κατά το δεύτερο μισό του 20^{ου} αιώνα, (1950-2008)*, (Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης- Τ.Ε.Φ.Α, 2008), σελ 50

¹⁷ Γιατσης Σ., *Ιστορική Επισκόπηση της Φυσικής Αγωγής και του Αθλητισμού στον Ελληνικό Κόσμο*, (Θεσσαλονίκη: Χριστοδουλίδη, β' έκδοση, 2006) σελ 237

¹⁸ Αργυριάδη Μ. «Ο κόσμος του λαϊκού παιχνιδιού Πρίν από την μαζική παραγωγή, οι γονείς ιδιοκατασκεύαζαν τα παιδικά παιχνίδια», «Το Ελληνικό παιχνίδι», *Η Καθημερινή*, (Αθήνα, 1997) σελ 11

οικιακής χειροτεχνίας . Έτσι τα παιχνίδια φτιάχνονταν από τους ίδιους τους γονείς για να καλύψουν τις ανάγκες των παιδιών τους και αυτή η πρακτική κράτησε σε όλη την διάρκεια της Τουρκοκρατίας , μέχρι και τις αρχές του 20^{ου} αιώνα. (Αργυριάδης , 1997, σελ.29,11)¹⁹

Το πιο σημαντικό κοριτσίστικο παιχνίδι ήταν η κούκλα, η ελληνική κουτσούνα . Η κουτσούνα προέρχεται από τα Επτάνησα . Από εκεί εξαπλώθηκε στις ηπειρωτικές περιοχές και στα υπόλοιπα νησιά της Ελλάδας . Συνήθως εννοείται η πάνινη κούκλα και σύμφωνα με την Αργυριάδη μπορεί να θεωρηθεί η χαρακτηριστικότερη και η πιο αντιπροσωπευτική ελληνική κούκλα . Η χειροποίητες φτιαχνόταν από τις μητέρες με υλικά του σπιτιού. Αυτό γινόταν σχεδόν μέχρι τις αρχές του 19^{ου} αιώνα ,τα κινητικά υπαίθρια παιχνίδια από το βυζάντιο διατηρήθηκαν και την εποχή της Τουρκοκρατίας .

Στην Ευρώπη σε αντίθεση με την Ελλάδα είχε ξεκινήσει η παράγωγή παιχνιδιών κυρίως από την Γερμανία. Οι πρώτες Ελληνικές βιομηχανοποιημένες κούκλες στο τέλος του 19^{ου} αι. στα ελάχιστα καταστήματα παιχνιδιών που υπήρχαν στα αστικά κέντρα .

Ένα είδος βιομηχανοποιημένης εμπορικής κούκλα που γνώρισε μεγάλη άνθηση στην Ευρώπη του 18^{ου}-19^{ου} αι. , ήταν η λεγόμενη τουριστική ή εκπαιδευτική κούκλα , που εμπνεύστηκε από την συμπάθεια των ξένων για τον αγώνα των Ελλήνων και από τις μαρτυρίες των περιηγητών που έχοντας φιλοξενηθεί σε κάποιο σπίτι προύχοντα ή αστού στην Ελλάδα τους είχαν δοθεί ως ενθύμια . Έτσι , γνωστά Γερμανικά εργοστάσια και Γαλλικοί οίκοι κατασκευής κούκλων από πορσελάνη , παρουσίασαν κυρίως στο τέλος του 19^{ου} αιώνα έναν σημαντικό αριθμό από τις κούκλες τους ντυμένες με φορεσιές από διάφορα μέρη της Ελλάδας. Ένα άλλο είδος κούκλας ήταν οι μηχανικές . Κινούνταν με μηχανισμούς ελατήρια, σχοινιά ή και με τα χέρια σαν μαριονέτες και πολλές χρησίμευαν και σαν κούκλες θεάτρου .

Οι αρχές του 20^{ου} αι. , έχουν να επιδείξουν διάφορα καταστήματα παιχνιδιών στους κεντρικότερους δρόμους των πόλεων της Ελλάδας και στις παραιοκίες του Ελληνισμού , τα οποία είχαν δημιουργηθεί από έλληνες εμπόρους και μέχρι το 1950 έκαναν εισαγωγές από Γερμανία και Γαλλία .²⁰ Τέτοια παιχνίδια απορροφούνταν από καταναλωτές της υψηλής κοινωνίας . Τέτοια παιχνίδια για τα κορίτσια ήταν κούκλες ενώ για τα αγόρια ήταν οχήματα και μολυβένια στρατιωτάκια. Παράλληλα με το

¹⁹ Όπως παραπάνω σελ. 29

²⁰ ²⁰ Αργυριάδη Μ. , *Η κούκλα στην Ελληνική ζωή και τέχνη από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα*, (Αθήνα : Λούσι Μπρατζιώτη , 1991) σελ 31-35

εμπόριο αρχίζει να αναπτύσσεται και η εγχώρια παραγωγή παιχνιδιών από ένα πλήθος οικοτεχνικών ή έστω βιοτεχνικών επιχειρήσεων του ίδιου περίπου περιορισμένου μεγέθους.

Κατά τον 20^ο αι. έχουμε διάκριση α) αστικού, εμπορικού, βιοτεχνικού παιχνιδιού και β) χειροποίητου παιχνιδιού με το εμπορικό βιοτεχνικό να εμφανίζεται γρηγορότερα στα αστικά κέντρα και στις παροικίες, από ότι στις αγροτικές περιοχές.

Σύμφωνα με την Αργυριάδη ο Β Παγκόσμιος Πόλεμος έφερε μεγάλη αναστάτωση στο εμπόριο κούκλων και γενικά των παιχνιδιών στην Ελλάδα, ενώ οι περισσότερες βιοτεχνίες και τα μεγάλα εργοστάσια αναγκάστηκαν να κλείσουν.

Μία άλλη σημαντική διάσταση που αφορά κυρίως το ομαδικό κινητικό παιχνίδι, είναι αυτή του χώρου. Αρχίζει δηλαδή με την αστικοποίηση η άναρχη δόμηση που οδήγησε στη μείωση των ελεύθερων χώρων για παιχνίδι. Σταδιακά ο ανοιχτός δημόσιος χώρος γίνεται δυσπρόσιτος και επικίνδυνος, ενώ εξασθενεί ο χωροπολιτισμικός χαρακτήρας της γειτονίας.²¹

Στο μεταπολεμικό πεδίο υπήρχε άφθονος χώρος για παιχνίδι. Υπήρχαν οι «λάκκοι» όπως λέγονταν τότε, οι μετέπειτα αλάνες και οι γειτονιές, όπου τα παιδιά διαφόρων ηλικιών οργάνωναν ομαδικά παιχνίδια κυρίως, αλλά και παραδοσιακά παιχνίδια προσχολικής ηλικίας όπως «η μικρή Ελένη», το κουτσό, παιχνίδια με τις κούκλες ή σπιτάκια. Επίσης υπάρχουν αυτοσχέδια παιχνίδια όπως η σφεντόνα.²²

Όσο αναφορά την πορεία της κούκλα πέρασε από αρκετά στάδια για να έρθει στη σημερινή της μορφή. το 1951 φτιάχνεται από ένα χημικό μίγμα που λέγεται acetate. Το 1961 από ένα εύπλαστο υλικό που έμοιαζε πολύ με σάρκα το P.V.C. (Δ. Δημοπούλου, 2008; 74-92)²³

Βέβαια από το 1959 στην αγορά υπάρχει η Barbie που πρόκειται για την πιο επιτυχημένη παγκόσμιος κούκλα. Είναι η κούκλα που μέχρι και σήμερα κυριαρχεί στο χώρο του παιχνιδιού για τα κορίτσια και πολλές γενιές έχουν μεγαλώσει και μεγαλώνουν με αυτήν.

²¹ Γερμανός Δ., *Χώρος και Διαδικασίες Αγωγής, η Παιδαγωγική ποιότητα του Χώρου*, (Gutenberg-παιδαγωγική σειρά, 1993)

²² Τσιριμώκου Λ., «Παίζουμε; Το παιχνίδι στη λογοτεχνία – Η λογοτεχνία ως παιχνίδι», «Το ελληνικό παιχνίδι», *Η Καθημερινή*, (Αθήνα, 1997) σελ 25

²³ Δημοπούλου Δ., *Το παιχνίδι στα βρέφη και τα νήπια. Εξέλιξη και τεχνογνωσία του παιχνιδιού στον Ελληνικό χώρο κατά το δεύτερο μισό του 20^{ου} αιώνα, (1950-2008)*, (Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης- Τ.Ε.Φ.Α, 2008), σελ 74-92

ΑΝΑΨΥΧΗ / ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ

Η ψυχαγωγία είναι ένα συναίσθημα που φέρνει χαρά στον άνθρωπο. Με την επίσκεψη του σε χώρους όπως η Σπιανάδα προσπαθεί να επιτύχει αυτό το συναίσθημα. Με το να επιλέγει έναν τέτοιο χώρο για την ψυχαγωγία του πετυχαίνει ο ίδιος ο χώρος έναν άτυπο στόχο δηλαδή να περνάνε οι επισκέπτες του καλά και να επιλέγουν να ξαναπάνε. Τι είναι όμως η ψυχαγωγία και η αναψυχή και πώς την πετυχαίνει ο καθένας είναι αυτό που θα αναλυθεί παρακάτω. Επίσης κάτι που μας αφορά είναι να δούμε σε ποιες κατηγορίες χωρίζεται και πώς ο άνθρωπος φτάνει στο σημείο να διασκεδάζει και μέσα από αυτό να ψυχαγωγείτε.

Το «κοινωνιολογικό λεξικό» ορίζει την αναψυχή σαν οποιαδήποτε δραστηριότητα η οποία γίνεται κατά τη διάρκεια του ελεύθερου χρόνου, ατομικά ή συλλογικά, είναι ελεύθερη, ευχάριστη, ελκυστική και κατά την οποία δεν υπάρχει κανένα άλλο κίνητρο πέρα από την ίδια την αναψυχή. Ο Μπαμπινιώτης αναφέρει «αναψυχή είναι ... το ευχάριστο συναίσθημα που προσφέρει η ψυχαγωγία». Γενικά, οι περισσότεροι ορισμοί αναφέρουν την αναψυχή σαν μια αξιόλογη, κοινωνικά αποδεκτή εμπειρία, η οποία γίνεται στον ελεύθερο χρόνο, δημιουργεί συναισθήματα ικανοποίησης, ευχαρίστησης, ευεξίας και το άτομο συμμετέχει εθελοντικά²⁴. Ο όρος «διασκέδαση» δηλώνει τη συμμετοχή για την απόλαυση, την εκτόνωση, την απομάκρυνση της έγνοιας και των προβλημάτων που απασχολούν τον άνθρωπο. Ο όρος «ψυχαγωγία» είναι σχεδόν συνώνυμος της λέξης «διασκέδασης» αλλά διαφέρει αρχικά σημασιολογικά και στη συνέχεια ουσιαστικά, κυρίως λόγω της ετυμολογικής προέλευσης. Δηλώνει «την αγωγή της ψυχής» του ατόμου μέσα από την εμπλοκή του σε δραστηριότητες του ελεύθερου χρόνου, όπως θέατρο, χορός, μουσική, αθλητισμός, και πολλά άλλα. Η διαφορά έγκειται στο γεγονός ότι η «ψυχαγωγία» προϋποθέτει τη δημιουργική ενασχόληση του ατόμου με τη δραστηριότητα κατά τον ελεύθερο χρόνο του, καθώς και την εμπλοκή του σε σοβαρότερες και πλέον οργανωμένες μορφές απασχόλησης (Μπαμπινιώτης, 1999)²⁵. Ο όρος «αθλητισμός» στη σφαίρα της αναψυχής, έχει διάφορη έννοια και διάσταση από αυτήν της συμμετοχής ενός αθλητή σε σύγχρονη διοργάνωση Ολυμπιακών Αγώνων. Η νίκη είναι απύσχα από τους πρωτεύοντες στόχους ενός ατόμου κατά τη συμμετοχή του σε δραστηριότητες «αθλητισμού αναψυχής». Ο «αθλητισμός αναψυχής» αποβλέπει για τον συμμετέχοντα πέρα από την ικανότητα της αθλητικής απόδοσης, στην ευκαιρία

²⁴ Weiskopf, D., *Recreation and Leisure*. (Champaign, IL: American River College, 1984)

²⁵ Μπαμπινιώτης, Γ., *Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας*, (Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας, 1998).

διαχείρισης του στρες της καθημερινής ζωής, στη ρύθμιση του βάρους του, στη βελτίωση της διάθεσής του, στη βελτίωση των λειτουργιών του σώματος του, στην αντίσταση προς τη διαδικασία του γήρατος, στη δημιουργία και σύναψη κοινωνικών σχέσεων²⁶.

Η αναψυχή χωρίζεται σε τρεις κύριες κατηγορίες α) την παθητική αναψυχή β) την ενεργητική αναψυχή και γ) την αθλητική αναψυχή

Η ψυχαγωγία είναι το μέρος του ελεύθερου χρόνου που συνδέεται περισσότερο με το πνεύμα και την ψυχή. Για παράδειγμα εάν κάποιος παρακολουθήσει μια συναυλία ή έναν αγώνα βόλεϊ τότε αυτό είναι παθητική ψυχαγωγία γιατί δεν συμμετέχει σε αυτό αλλά διασκεδάζει παρακολουθώντας το. Εννοιολογικά, ψυχαγωγία είναι η διασκέδαση της ψυχής ή του πνεύματος. Ένα άλλο παράδειγμα παθητικής ψυχαγωγίας είναι η παρακολούθηση μιας ταινίας είτε στον κινηματογράφο είτε στην τηλεόραση. Το ότι η παρακολούθηση γίνεται ενός μέσου δεν επηρεάζει το γεγονός ότι αυτό που προσφέρεται είναι παθητική ψυχαγωγία διότι από την στιγμή που ο άνθρωπος που παρακολουθεί αυτήν την ταινία νιώθει καλά και αισθάνεται χαρά ή ακόμα και απλή ευχαρίστηση είναι ψυχαγωγία. Η παθητική ψυχαγωγία είναι ένας τρόπος διάθεσης του ελεύθερου χρόνου διότι ότι την προσφέρει δεν γίνεται στα πλαίσια της δουλειάς αλλά στα πλαίσια του ελεύθερου χρόνου και της ώρας που έχει ο άνθρωπος για να αξιοποιήσει όπως εκείνος επιλέγει.

Ενεργητική αναψυχή είναι οι δραστηριότητες στις οποίες οι συμμετέχοντες διασκεδάζουν με οποιαδήποτε μορφή. Για παράδειγμα η συμμετοχή σε ένα αγώνισμα με συγκεκριμένο αριθμό παικτών και με συγκεκριμένο αποτέλεσμα είναι ενεργητική ψυχαγωγία λόγω της συμμετοχής του ατόμου σε ένα άθλημα που όχι μόνο του προσφέρει χαρά και περνάει καλά αλλά του προσφέρει και σωματική ευεξία. Αυτό βέβαια δεν συμβαίνει μόνο σε περίπτωση αθλήματος αλλά και η συμμετοχή σε ένα ερασιτεχνικό θεατρικό έργο ή θεατρική ομάδα είναι πάλι ενεργητική ψυχαγωγία επειδή το άτομο επιλέγει να γίνει μέρος του θεατρικού και να δώσει ένα μέρος της ενέργειάς του. Αυτό είναι επίσης αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου και μάλιστα θεωρείται και πιο παραγωγική γιατί στο άτομο προσφέρεται πιο έντονη συμμετοχή.

Σε πρώτη φάση, θα μπορούσαμε να πούμε ότι έχουμε παθητική αλλά και ενεργητική αθλητική αναψυχή. Η παθητική πτυχή της αθλητικής ψυχαγωγίας είναι η

²⁶ Χρόνη, Σ., «Δραστηριότητες αθλητισμού αναψυχής στην Ελλάδα: Αντιλήψεις φοιτητών φυσικής αγωγής». *Φυσική Δραστηριότητα & Ποιότητα Ζωής*, Ηλεκτρονικό περιοδικό, (2001) ειδ. Τεύχος 1, 20 - 27.

παρακολούθηση ενός αγώνα σε οποιοδήποτε άθλημα ή ακόμα και ενός δρώμενου που δεν έχει ανταγωνιστικό χαρακτήρα όπως μία παράσταση χορού. Επίσης η παρακολούθηση ενός μαραθωνίου αγώνα που γίνεται για φιλανθρωπικό σκοπό είναι παθητική αναψυχή γιατί παρακολουθείται ένα είδος αγωνίσματος . Η παρακολούθηση με εισιτήριο ή χωρίς ενός αγώνα ή δρώμενου για ένα ορισμένο χρονικό διάστημα οι θεατές παρακολουθούν επαγγελματίες (όχι πάντα) να εκτελούν συγκεκριμένες δεξιότητες, με σκοπό τη νίκη ή την εκτέλεση ασκήσεων με ακρίβεια. Οι θεατές είναι παθητικοί, αλλά συμμετέχουν συναισθηματικά και, αν παρακολουθούν το δρώμενο ζωντανά, μπορούν με τις επευφημίες τους να επηρεάσουν το αποτέλεσμα .²⁷

Η φυσική δραστηριοποίηση και η συμμετοχή σε ασκήσεις που, όμως, δεν έχουν σκοπό τη μεγιστοποίηση της απόδοσης, αποτελούν την αθλητική αναψυχή ²⁸. Η επιστήμη της αθλητικής αναψυχής ασχολείται με: α) τα προγράμματα άσκησης για όλους, β) τα (ιδιωτικά και δημοτικά) γυμναστήρια, γ) τις υπαίθριες δραστηριότητες, δ) τις αθλητικές ακαδημίες και τις κατασκηνώσεις ε) τις αθλητικές δραστηριότητες σε ξενοδοχεία και στ) την άσκηση στην τρίτη ηλικία.

Όσο αναφορά για την αθλητική αναψυχή δύο οργανισμοί είναι εκείνοι που ασχολούνται εντατικά με την ανάπτυξη της α) World Leisure Recreation Association – Διεθνής Οργανισμός Αθλητικής Αναψυχής (<http://www.worldleisure.org/>)β) European Association of Sport Management – Ευρωπαϊκή Ένωση για το Αθλητικό Μάνατζμεντ (: <http://www.easm.net/>) (Κ.Γεώργιος, Ο. Ματσούκα, Ε. Τσίτσαρη, Ι. Τριγώνης , 2005 : 19-21)

²⁷ Επιμέλεια Ο. Ματσούκα Gilbertson, K., Bates, T., McLaughlin, T. & Ewert, A. *Υπαίθριες Δραστηριότητες Αθλητικής Αναψυχής. Μέθοδοι & Στρατηγικές..* (Αθήνα : Εκδόσεις ΤΕΛΕΘΡΙΟΝ, 2011).

²⁸ Κουθούρης, Χ. , *Αγωγή Υπαίθρου*, (Θεσσαλίας. Τρίκαλα : Πανεπιστημιακές Σημειώσεις. Τμήμα Επιστήμης Φ.Α. & Αθλητισμού, Πανεπιστήμιο.)
Κουθούρης, Χ. , *Υπαίθριες δραστηριότητες αναψυχής – Ακραία αθλήματα*, (Θεσσαλονίκη : Εκδόσεις Χριστοδουλίδη , 2009)

ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

Ο αθλητισμός διακατέχει ένα ξεχωριστό κομμάτι όσο αφορά την Κέρκυρα αρχικά και την Σπιανάδα στη συνέχεια . Στην οποία από την αγγλοκρατία ακόμα οργανώνονταν αγώνες και διάφορες αθλητικές οργανώσεις στον χώρο αυτό. Πρώτιστος όμως θα πρέπει να αποσαφηνίσουμε τι είναι ο αθλητισμός και πως αυτός στεκόταν και υπήρχε στην Ελλάδα γενικότερα και στη συνέχεια πώς εξελίχθηκε στην Κέρκυρα από τα αρχαία χρόνια μέχρι να φτάσει στο σημείο η Κέρκυρα να είναι η πρώτη σε ολόκληρο τον Ελλαδικό χώρο που ήξερε κάποια συγκεκριμένα αθλήματα και μέσω εκείνης μεταλαμπαδεύτηκε η γνώση τους και στην υπόλοιπη Ελλάδα.

Με τον όρο αθλητισμό εννοούμε το σύνολο των αγωνισμάτων και των αθλητικών παιχνιδιών , τη γύμναση , την άσκηση, το κόπο για την παραγωγή του αθλητικού έργου την επίδοση στα αθλητικά αγωνίσματα, την επίδοση στον αθλητισμό, που αποβλέπει όχι μόνο στην ανάπτυξη των δυνάμεων και την τελειοποίηση του ανθρώπινου σώματος, και στην εξασφάλιση της υγείας του ανθρώπου αλλά και στη πραγματοποίηση εξαιρετικών κατορθωμάτων (ρεκόρ) στα διάφορα αθλητικά αγωνίσματα.

Η κίνηση είναι μία από τις κύριες και βασικές ιδιότητες που έχει ο άνθρωπος όπως κάθε ζωντανός οργανισμός. Εκτός των βασικών κινήσεων για την θρέψη και την καλή λειτουργία του οργανισμού, ο άνθρωπος επινόησε και κινήσεις για στιγμές ευφορίας και δημιούργησε παιχνίδια , χορούς με σκοπό την ψυχαγωγία και την απόλαυση . Ο αθλητισμός λοιπόν αποτελεί φυσική τάση που έχει ο άνθρωπος , καθώς πάντοτε επιθυμούσε να διακρίνεται και να βραβεύεται .

Κατά την εποχή της ακμής του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού η αθλητική άσκηση ήταν το κύριο μέρος της ζωής των πολιτών και βασικό στοιχείο της ζωής των νέων. Δεν είναι τυχαίο ότι συνδύαζαν τις θρησκευτικές γιορτές τους με ιερούς αγώνες όπως τα Πύθια , τα Νέμεα κ.α. Τις πρώτες ενδείξεις οργανωμένου αθλητισμού συναντάμε στην Κρήτη κατά την περίοδο του Μυκηναϊκού πολιτισμού, με αθλήματα όπως ο δρόμος , η πάλη κ.α. Ακόμη αγώνες περιγράφονται και στα ομηρικά έπη με λεπτομέρειες ακόμη και για την οργάνωσή τους . Επίσης υπάρχουν άπειροι μύθοι για θεούς και ήρωες που είτε προστάτευαν είτε διακρίνονταν σε διάφορα αγωνίσματα . Στην πλειοψηφία τους οι αρχαίοι Έλληνες φιλόσοφοι από τον Πλάτωνα και των Αριστοτέλη έως και τον Γαληνό και τον Πρωταγόρα πίστευαν ότι ο αθλητισμός ήταν

σπουδαίος τόσο για την γυμναστική όσο και για την πνευματική αγωγή των νέων και όχι μόνο . Σχεδόν όλοι οι αρχαίοι πολιτισμοί συνέδεαν την θρησκευτική τους λατρεία με αθλητικές εκδηλώσεις και αγώνες .

Με την ρωμαϊκή κατάκτηση δημιουργούνται αλλοιώσεις και παραποιήσεις στο αθλητικό ιδεώδες που είχαν δημιουργήσει οι Έλληνες. Στα στάδια αγωνίζονται πλέον δούλοι που μονομαχούν μεταξύ τους ή με άγρια θηρία . Προκλήθηκε έτσι μία παρακμή προς αθλητισμό και μια ροπή προς την βαρβαρότητα .

Κατά την βυζαντινή περίοδο και με την επικράτηση του χριστιανισμού περιοριστικές ακόμα περισσότερο η σημασία των αθλητικών αγώνων. Σε διάφορες πόλεις διατηρήθηκαν αθλητικοί αγώνες και ιπποδρομίες , αλλά με αντίδραση πολλές φορές της εκκλησίας.

Μελέτες για την ανάγκη της άσκησης άρχισαν να γράφονται από 9^ο αι. μετά χριστών. Την εποχή αυτή με τον αθλητισμό ασχολούνταν κυρίως οι ιππότες . Με την σταδιακή στροφή προς το αρχαίο ελληνικό ιδεώδες πολλά εκπαιδευτήρια άρχισαν να θεωρούν απαραίτητη την φυσική αγωγή για την ανάπτυξη των νέων.

Αργότερα , με την υποδούλωση του ελληνικού έθνους στους Οθωμανούς βλέπουμε ότι ο αθλητισμός γίνεται μέρος της ελληνικής παράδοσης που προσπαθεί να διατηρηθεί στην ψυχή του λαού. Μετά την απελευθέρωση από τους Οθωμανούς, το διάταγμα της αντιβασιλείας του Όθωνα της 6^{ης} Φεβρουαρίου 1834 , είναι το πρώτο που κάνει λόγο για αθλητισμό και γυμναστική στην Ελλάδα των νεότερων χρόνων. Στη συνέχεια, στην αρχή δειλά δειλά και αργότερα με περισσότερο ενθουσιασμό άρχισαν να ιδρύονται ιδιωτικά εκπαιδευτήρια , που περιλάμβαναν τον αθλητισμό στο πρόγραμμα τους , και διάφοροι αθλητικοί και γυμναστικοί σύλλογοι. Με αποκορύφωμα την αναβίωση των ολυμπιακών αγώνων στις 25 Μαρτίου 1896 , στο Παναθηναϊκό στάδιο .Κατά την διάρκεια των επακόλουθων πολέμων (Α΄ Παγκόσμιος , Μεσοπόλεμος , Μικρασιατική καταστροφή , Β΄ Παγκόσμιος) ανετράπη η πρόοδος του αθλητισμού στη χώρα μας. Με το τέλος των πολέμων υπήρξε και πάλι εξέλιξη και πρόοδος των αθλημάτων με την δημιουργία Γενικής Γραμματείας Αθλητισμού και άλλων Οργανισμών . (Πάπυρος Larousse Britannica , τόμος 4 , 2000 : 7-15)²⁹

²⁹ Πάπυρος Larousse Britannica , τόμος 4 ,(Εκδοτικός Οργανισμός Πάπυρος, 2000)
σελ 7-15

Πιο συγκεκριμένα στη Κέρκυρα , στο νησί των Φαιάκων , ήδη από την αρχαιότητα υπήρχαν διάφορες μορφές άσκησης και αθλητισμού. Αυτές αποτελούσαν βασικό στοιχείο της κοινωνικής και θρησκευτικής ζωής των κατοίκων. Μερικοί από αυτούς τους αθλητικούς θεσμούς περιγράφονται στην Οδύσσεια του Ομήρου. Πρόκειται για αθλητικούς αγώνες που διοργανώθηκαν από τους Φαίακες προς τιμήν του Οδυσσέα. Οι αγώνες αυτοί που διοργάνωνε σε ο Αλκίνοος αποτελούν μαζί με τα άλλα αγωνιστικά δρώμενα της Ιλιάδας τις πρώτες γραπτές μαρτυρίες αθλητικής δραστηριότητας.

Από τους αγώνες αυτούς θα αναφέρουμε κάποια σημαντικά γεγονότα . Αρχικά, αποτελεί σημαντικό γεγονός η επιλογή των αθλητικών αγώνων ως μορφή διασκέδασης και ψυχαγωγίας ώστε να τιμηθεί ο ξένος . Ακόμη , σημαντικό γεγονός αποτελεί η διεξαγωγή των αγώνων στην αγορά της πόλης , καθώς αποτελεί το κεντρικότερο σημείο αναφοράς για τους Φαίακες , όπου είχαν όλοι πρόσβαση για να θαυμάσουν τους αγώνες. Επιπροσθέτως , η εμφάνιση για πρώτη φορά της λέξης « αθλητήρ» αποτελεί σημαντική αναφορά στο μεγαλείο των σωματικών προσόντων των ανδρών που επιδίωκαν την διάκριση στους αγώνες . Οι νέοι , λοιπόν , του νησιού καλούνται να αγωνιστούν στον δρόμο , στην πάλη , στο άλμα , στην πυγμή και στον δίσκο . Τα αγωνίσματα αυτά είναι που εξελίχθηκαν αργότερα στο αρχαίο πένταθλο με μοναδική διαφορά την αντικατάσταση της πυγμής από το αγώνισμα του ακοντίου.

Η εδραίωση των αρχαίων αγώνων οδήγησε στην ανάδειξη τους σε μεγάλες πανήγυρης και σε αναπόσπαστο στοιχείο του βίου της αρχαίας κοινωνίας καθώς είχαν θρησκευτική και ιδεολογική αξία κυρίως σε πόλης όπως η Κέρκυρα . Παρότι δεν υπάρχει αρχαιολογική απόδειξη , πιθανολογούμε ότι υπήρχαν γυμναστικοί και αθλητικοί χώροι, οι οποίοι ήταν απαραίτητη για στην σωματική και ψυχική διάπλαση των νέων. Αργότερα κατά τα ρωμαϊκά χρόνια υπάρχουν μαρτυρίες για την οργάνωση αγώνων με το όνομα ρωμαία, στους αγώνες αυτούς υπήρχαν αρκετοί αθλητές σύμφωνα με τις επιγραφές που σώζονται. Με την αλλαγή των αθλητικών θεσμών ιδιαίτερα μετά το 393 μ.Χ. καταργήθηκαν οι αθλητικές δραστηριότητες και οι αθλητικοί αγώνες στην Κέρκυρα. Η άσκηση και ο ανταγωνισμός δεν εξαφανίστηκαν αλλά απέκτησαν στρατιωτικό χαρακτήρα και με τον τρόπο αυτό επιβίωσαν στο πέρασμα των αιώνων.

Στα χρόνια της βενετικής κυριαρχίας τα Επτάνησα γνώρισαν ακμή μέσα από τις συναλλαγές τους με την δύση και με τον τρόπο αυτό ανέπτυξαν πολιτιστικές και κοινωνικές συνήθειες των βενετών και άλλων χωρών της δύσης. Το μεσαιωνικό –

ιπποτικό άθλημα «Τζιόστρα», σε παραλλαγές του και χωρίς τους τραυματισμούς και τις αιματοχυσίες του παρελθόντος, ήταν συνήθης εκδήλωση στην Κέρκυρα κατά την περίοδο της ενετοκρατίας αλλά και μετέπειτα της αγγλοκρατίας. Αναμενόμενο ήταν να αντληφθεί η Βενετία, σημαντική δύναμη της εποχής, την ιδιαίτερη χρήση των ιππικών αγώνων στην ιδιωτική και κοινωνική ζωή της εποχής και να αντιμετωπίσει τις συγκεκριμένες εκδηλώσεις ως επίσημες τελετές, αυξάνοντας έτσι εντυπωσιακά τη δημοτικότητα τους. Η Βενετική εξουσία διοργάνωσε με επιμέλεια ιππικούς αγώνες στην Κέρκυρα, κυρίως κατά τη διάρκεια των δύο τελευταίων αιώνων της κυριαρχίας της, με μεγαλύτερη μάλιστα φροντίδα από τις αρχές του 17^{ου} αι. και μετά. Τα «tournois» εξελίσσονται σε «giostra», αποκτώντας δραματοποιημένη διάσταση, που σήμαινε λιγότερους τραυματισμούς και ελάχιστη βία και παράλληλα προβολή προσωπικών αρετών μέσα σε πνεύμα γιορτής και διασκέδασης. Οι αγώνες της τζιόστρας διεξάγονταν το διάστημα του καρναβαλιού και μάλιστα τις δύο τελευταίες Κυριακές, περίοδο που ο λαός μπορούσε να έχει πρόσβαση στα θεάματα και έτσι εξασφάλιζαν μαζική συμμετοχή. Η εξέλιξη των αγώνων καθοριζόταν από ειδικούς κανόνες (Capitoli), την τήρηση των οποίων είχαν οι κριτές, δηλαδή οι Σύνδικοι της πόλης, ανάμεσα στους οποίους ήταν και ο γραμματέας του αγώνα, υποβοηθούμενοι από τον επιστάτη του σταδίου (maestro di campo) και τους επόπτες – βοηθούς του. Οι πρωταγωνιστές του αθλήματος ονομάζονται ιππότες (Cavalieri) και έπρεπε να δηλώσουν εγκαίρως συμμετοχή για να ελεγχθούν για την προέλευση τους και τον έντιμο κοινωνικό τους βίο. Η τζιόστρα σε επίπεδο συμμετεχόντων διακρίνεται σε αυτήν των στρατιωτών που πραγματοποιούνταν μέσα στο χώρο του Π. Φρουρίου και σε αυτήν των πολιτών (Cittadini cavalieri ή nobili di Corfu), η διεξαγωγή της οποίας αρχικώς γινόταν στη Σπιανάδα, στη συνέχεια και συγκεκριμένα μέχρι το 1753 στην αγορά της πόλης (piazza publica) και από το 1754 και μετά στο Πλατύ Καντούνι (calle larga), τη σημερινή οδό Μουστοξύδη.

Η επόμενη σημαντική αθλητική αλλαγή έγινε με την κατοχή των βρετανών κατά το πρώτο μισό του 19^{ου} αι.. Με την επικράτηση των άγγλων επικράτησε και το αγγλικό πρότυπο αθλητισμού δηλαδή της διάδοσης των αθλημάτων με την μορφή των αθλοπαιδιών. Ωστόσο λόγω της γεωγραφικής θέσης της Κέρκυρας, εμφανίστηκαν και άλλα μοντέλα σωματικής ασκήσεις, όπως το γερμανικό με την χρήση οργάνων και το σουηδικό με την χρήση ασκήσεων. Την περίοδο αυτή δηλαδή, παρατηρείται μία αναβίωση του αθλητικού πνεύματος, η οποία ακολουθεί τα ευρωπαϊκά πρότυπα.

Το 1820 πληροφορούμαστε ότι οι βρετανικές αρχές ειδοποιούν το λαό της Κέρκυρας για τη διεξαγωγή λεμβοδρομιών την 31^η /1/1820 ή την πρώτη Κυριακή που θα έχει καλοκαιρία. Σύμφωνα με τη δημοσίευση τα σκάφη θα ήταν δέκα και τετράκωπα, οι αθλητές – κωπηλάτες καλό θα ήταν να προέρχονται από το προάστιο του Μανδουκίου, που φημιζόταν για τη ναυτική του παράδοση και η διαδρομή οριζόταν από την αφετηρία στη νήσο των ποντικών (Μπρουζάδο) μέχρι το Μανδράκι κι επιστροφή. Πράγματι οι αγώνες διεξήχθησαν την 5^η /2/1820 με συμμετοχή 12 τετράκωπων σκαφών, νικητής αναδείχθηκε το σκάφος άγγλων αξιωματικών του πολεμικού ναυτικού και τα έπαθλα (χρυσή άγκυρα, ασημένιο τιμόνι και μεταξωτή σημαία) απονεμήθηκαν στους νικητές σε ειδική εορταστική εκδήλωση στην Σπιανάδα, αφού πρώτα όλοι οι ναυταθλητές έλαβαν μέρος σε αγώνα δρόμου.

Επίσης κατά την ίδια περίπου περίοδο αντλούμε πληροφορίες από τις επιστολές του άγγλου στρατιώτη Ουήλερ, ο οποίος υπηρετούσε την εποχή αυτή στο νησί. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται για την 23^η/4/1823, ημέρα που εορτάστηκαν τα γενέθλια του βασιλιά της Αγγλίας και παράλληλα εγκαινιάστηκε το νέο ανάκτορο των Αγίων Μιχαήλ και Γεωργίου, με εκδηλώσεις στη Σπιανάδα που περιείχαν πολλά είδη αθλημάτων και συνεπώς προκάλεσαν τη μαζική συμμετοχή του λαού. Οι αθλητές συναγωνίστηκαν στο τρέξιμο, στην πάλη, στην πυγμαχία, στα άλματα, με αξιόλογες μάλιστα επιδόσεις, γεγονός που κάνει τον άγγλο στρατιώτη να εκφράσει το θαυμασμό του για τις δυνατότητες της ελληνικής φυλής. Ακολούθησε «τζιόστρα», που και πάλι οι Έλληνες φάνηκαν ασυναγώνιστοι. Η περιγραφή πάντως επικεντρώνεται σε ένα αγώνισμα διαγωνιστικού και ψυχαγωγικού χαρακτήρα, με παράδοση στην Ιταλία και στις Αγγλοσαξωνικές χώρες, το οποίο απόκτησε για πολύ μεγάλο διάστημα υψηλή δημοτικότητα. Αυτή ήταν η λεγόμενη «κοκκάνια»³⁰ για τους Κερκυραίους.

Κατά το τελευταίο τέταρτο του 19^{ου} αιώνα, συνηθίζονταν να διεξάγεται το αγώνισμα την τελευταία Κυριακή των αποκριών όλοι οι ντόπιοι διαγωνιζόμενοι είχαν αποτύχει και τελικά κατάφερε να νικήσει ένας ξένος. Πρόκειται για των Ελβετό γυμναστή Κάρολο Δελαπαλούδ, ο οποίος μετά την νίκη προσελήφθη ως γυμναστής στο εκπαιδευτήριο Καποδίστριας. Στη συνέχεια το 1893 έγινε ένας από τους

³⁰ Μπροστά από το παλάτι στήθηκε ένα κοντάρι (μια κολώνα) ύψους 14 ποδιών, που το είχαν λειάνει με λάδι και με λίπος και που στην κορυφή του είχαν κρεμάσει διάφορα πολύτιμα δώρα. Σύμφωνα με τους κανόνες του αγώνα όποιος κατάφερνε να ανέβει μέχρι την κορυφή, κάτι εξαιρετικά δύσκολο, έπαιρνε όλα τα έπαθλα.

συνιδρυτές του Κερκυραϊκού Γυμναστικού Συλλόγου και ταυτόχρονα εκπόνησε τα σχέδια για την κατασκευή του Γυμναστηρίου. Ακόμη μαζί με τον αδελφό του Μισέλ έφεραν για πρώτη φορά στην Κέρκυρα τα αγωνιστικά ποδήλατα και ανέπτυξαν την ποδηλασία.

Οι γιορτές των Άγγλων γίνονταν σχεδόν πάντα στη πλατεία , ώστε να μπορεί ο λαός να παρακολουθεί χωρίς να πλησιάζει. Πολλές φορές τα αθλήματα αυτά έπαιρναν εθνικό χαρακτήρα με αποτέλεσμα την εντονότερη αντιπαράθεση. Κάτι τέτοιο συνέβη κατά τους ιππικούς αγώνες που διοργανώθηκαν την 10^η /4/1863 στις Αλυκές της Γαρίτσας και που συμμετείχαν άγγλοι αξιωματικοί κι ένας κερκυραίος, ο «υιός του κ. Ανδρουτσέλη» όπως αναφέρεται, ο οποίος και κέρδισε, παίρνοντας ως έπαθλο 80 τάλιν. Ο κερκυραϊκός λαός ενθουσιάστηκε από το γεγονός και ζητωκραύγαζε τον αναβάτη και το άλογο του σε όλη την πόλη, κάτι που κακοφάνηκε στους άγγλους. Αρκετά συχνά οργανώνονταν θεάματα με σκοπό την ψυχαγωγία , τα οποία όμως είχαν περισσότερο την μορφή παιχνιδιού παρά την αθλητική δραστηριότητα . Το πιο γνωστό από αυτά στο χώρο της Κέρκυρας ήταν η περίφημη «τόμπολα», η διεξαγωγή της οποίας ήταν πολύ συνηθισμένο γεγονός στα χρόνια της αγγλοκρατίας αλλά και για πολλά χρόνια μετά.

Στο πλαίσιο, πάντως, των ίδιων εκδηλώσεων, της 23^{ης} Απριλίου 1823, διεξάγεται ένα άγνωστο ομαδικό άθλημα, με χρήση μπάλας, το οποίο επρόκειτο από εκεί και πέρα να αναπτυχθεί δυναμικά και να αγαπηθεί από τους Κερκυραίους, να αποτελέσει συστατικό στοιχείο της πολιτιστικής φυσιογνωμίας και μέρος των κοινωνικών, οικονομικών και πολιτιστικών δράσεων του νησιού. Αυτό το απόγευμα, στην υπό βρετανική κατοχή Κέρκυρα και στο χώρο της Σπιανάδας διεξήχθη για πρώτη φορά αγώνας κρίκετ μεταξύ των αξιωματικών του 32^{ου} τάγματος της Αγγλίας. Η ανάπτυξη του κρίκετ στην Κέρκυρα, που ας σημειωθεί ότι στην Ελλάδα παίζεται μόνο σε αυτό το νησί, ανάγεται στα χρόνια της αγγλικής κατοχής. Αυτά τα χρόνια πολλοί κερκυραίοι άρχισαν να παρακολουθούν αγώνες και παράλληλα να διδάσκονται από τους άγγλους ειδικούς. Το 1853 το περιοδικό «*London News*» εμφανίζει μια φωτογραφία με τη βρετανική φρουρά της πόλης να παίζει κρίκετ και περίπου την ίδια εποχή οι «*Times*» (14/12/1859) αναφέρουν ότι «η Κέρκυρα αυτήν τη χρονιά έχει κατακλυστεί από ένα φανταστικό αριθμό επισκεπτών. Αυτοί είναι πολιτικοί, καλλιτέχνες, αλλά κυρίως αθλητές».

Ακόμη στην περίοδο της βρετανικής κυριαρχίας εμφανίστηκε ένα ακόμη άθλημα το οποίο είχε ήδη γίνει μέρος της αγγλικής φιλοσοφίας. Πρόκειται για το

ποδόσφαιρο . Κατ' αρχάς παραθέτουμε την είδηση ότι την 27^η /12/1865 διάφοροι νέοι της Κέρκυρας δημιούργησαν ομάδα ποδοσφαίρου και έπαιζαν αγώνα στην πλατεία, που πλέον ονομάζεται Πλατεία της Ενώσεως, με ομάδα αξιωματικών αγγλικής κορβέτας, την οποία και νίκησαν εν μέσω πανηγυρισμών του λαού, γεγονός που πρέπει να ερευνηθεί πιο διεξοδικά για να διαπιστωθεί αν είναι το ίδιο που περιγράφεται στην εφημερίδα «*Αλήθεια*» ή μια επιπλέον απόδειξη για τη συχνή διοργάνωση ποδοσφαιρικών αγώνων στην Κέρκυρα.. Η πιο σημαντική μαρτυρία, όμως, η οποία προέρχεται από το ημερολόγιο του Π. Σαμαρτζή και δεν επιδέχεται αμφισβήτηση είναι την 5^η/3/1856, στην περίοδο δηλαδή της αγγλοκρατίας, οι αξιωματικοί διαφόρων αγγλικών ταγμάτων έπαιζαν «μπαλόνι» στην πάνω Πλατεία, αφού πρώτα περιχάραξαν το χώρο με σημαίες, τοποθέτησαν φρουρούς και έφτιαξαν πρόχειρες κερκίδες για να καθίσουν άγγλοι αξιωματούχοι και κάποιες κυρίες. Βλέποντας τη χρονολογία αυτού του ποδοσφαιρικού αγώνα, που παρακολούθησε με ενθουσιασμό πλήθος λαού, μπορούμε να ορίσουμε με ακρίβεια το γεγονός της πρώτης, για την ώρα, ποδοσφαιρικής συνάντησης στην Ελλάδα το 1856, δηλαδή δέκα χρόνια πριν από το 1866.

Με βάση τα παραπάνω μπορούμε να πούμε ότι μετά την ένωση της Ελλάδας με τα Ιόνια Νησιά , η Κέρκυρα συνέβαλε σημαντικά στην ανάπτυξη του ελληνικού αθλητισμού . Αν κάποιος ψάξει την βιβλιογραφία θα δει ότι ήδη από το τέλος του 19^{ου} αιώνα λειτουργούσαν σύλλογοι όπως οι Αναγνωστική εταιρία και άλλοι. Όπως είναι λογικό η Κέρκυρα έχει ξεχωριστή θέση σε όλη την πορεία της αθλητικής άνηθης στην Ελλάδα, με πάρα πολλά αθλητικά σωματρία ήδη από το 1893 .

Όσο αφορά την οργανωμένη εκπαίδευση δίνεται μεγάλη σημασία στην γυμναστική αγωγή. Υπάρχουν πολλά τεκμήρια που αποδεικνύουν την διεξαγωγή των γυμναστικών επιδείξεων και εξετάσεων , καθώς και των μαθητών που διακρίθηκαν. Το εκπαιδευτικό ίδρυμα Καποδίστριας δεσπόζει στο χώρο των γυμναστικών επιδείξεων.

Κατά το πρώτο τέταρτο του 20^{ου} αιώνα έχουμε πληθώρα αθλητικών δραστηριοτήτων με κορυφαίους τους Κερκυραϊκούς αγώνες του 1907. Το κυρίαρχο αθλητικό γεγονός, βέβαια, των αρχών του 20^{ου} αιώνα ήταν η ανάπτυξη που γνώρισε το ποδόσφαιρο, κυρίως μέσα από την ίδρυση ομάδων, οι οποίες, μάλιστα, είχαν και κοινωνικά ερείσματα. Στην περίοδο του Μεσοπολέμου συμμετείχαν στην Ποδοσφαιρική Ένωση Κέρκυρας τα σωματρία Άρης, Ελλήσποντος και ο Τοπικός Προσκοπικός Σύνδεσμος. Από αυτά, το πρώτο εκπροσωπούσε τους γηγενείς

κερκυραίους, το δεύτερο τους πρόσφυγες που είχαν εγκατασταθεί στην Κέρκυρα μετά την Μικρασιατική καταστροφή, ενώ η ομάδα των προσκόπων δεν είχε ποτέ βαρύνοντα ρόλο στις ποδοσφαιρικές συναντήσεις. Τα δύο πρώτα σωματεία είχαν φανατικούς φιλάθλους, οι οποίοι συντηρούσαν οικονομικά τις ομάδες, σε μια εποχή, μάλιστα, που η Κέρκυρα στερούνταν κατάλληλου γηπέδου ποδοσφαίρου. Ο χώρος της κάτω πλατείας που διεξάγονταν οι ποδοσφαιρικές συναντήσεις ήταν επικίνδυνος για τη σωματική ακεραιότητα των αθλητών. (Ο.Παυλογιάννης , Ε. Αλμπανίδης , Πτυχές της αθλητικής ιστορίας της Κέρκυρας - Η συμβολή της στην ανάπτυξη του ελληνικού αθλητισμού)

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

Κανείς δεν μπορεί να δηλώσει με απόλυτη βεβαιότητα εάν οι πρώτοι κάτοικοι της Κέρκυρας ήταν αυτόχθονες ή εάν μετοίκησαν από κάποια άλλα μέρη και ποια είναι αυτά. Η Οδύσσεια το γνωστό Ομηρικό έπος θεωρείται το πρώτο βιβλίο που αναφέρει το νησί της Κέρκυρας και μιλάει για τους κατοίκους της. Ακόμη έχει γίνει αναφορά του νησιού των Φαίακων κατά την αργοναυτική εκστρατεία. Ωστόσο αναφέρει ότι οι Φαίακες ήλθαν στο νησί από την υπόλοιπη Ήπειρο οδηγούμενοι από τον Ναυσίθωο προκειμένου να γλυτώσουν από τις ληστείες των Κυκλώπων, όμως δεν εξηγεί εάν ήταν οι πρώτοι κάτοικοι ή εάν υπήρχαν άλλοι στο νησί. Υπάρχει η θεωρία ότι μπορεί να κατοικούσαν οι Πελασγοί, οι οποίοι ήταν διεσπαρμένοι παντού στην Ελλάδα. Τα πραγματικά ιστορικά γεγονότα στην Κέρκυρα αρχίζουν το 734 π.Χ. όπου οι Κορίνθιοι την έχουν κατακτήσει. Γενικά γνώρισε αρκετούς κατακτητές για τους επόμενους τρεις αιώνες. Το 431 η Κέρκυρα καταλαμβάνεται από τους Αθηναίους, έκτοτε το νησί είχε πολλούς κατακτητές και μικρές περιόδους ανεξαρτησίας στις οποίες δέχτηκαν πολλές επιδρομές λόγω του πλούτου και της γεωγραφικής θέσεως του.³¹

Αξίζει βέβαια να αναφερθεί ο μύθος στον οποίο απέδιδαν οι αρχαίοι Έλληνες την δημιουργία του νησιού. Σύμφωνα λοιπόν με τον μύθο ο θεός Ποσειδάωνας έκλεψε την νύμφη Κέρκυρα και την έφερε σ' αυτό το νησί που πήρε το όνομα της. Καρπός αυτής της ένωσης ήταν ο Φαίακας, γι' αυτό και η παράδοση μεταξύ άλλων ονομασιών (Σχερία κ.α.) μας κληροδότησε και την ονομασία Φαιακία.³²

³¹ Ιδρωμένος Α. Μ., *Συνοπτική Ιστορία της Κέρκυρας*, (Τυπογραφείον Ι. Ναχαμούλη, 1895)

Κ. Μ. Χ. Κυριακή, *Οδηγός της νήσου Κέρκυρας*, (Τυπογραφείο Αριστομένους Ζ. Διαλησμά, 1902)
Πάπυρος Larousse Britannica, τόμοι 61, (Εκδοτικός Οργανισμός Πάπυρος, 2000)
Καμονάχου Μ., *Ένα μικρό οδοιπορικό στις οχυρώσεις και την ιστορία του Παλαιού Φρουρίου της Κέρκυρας*, (Δήμος Κερκυραίων Αθήνα : Ιονική Τράπεζα, 1994)

³² Καμονάχου Μ., *Ένα μικρό οδοιπορικό στις οχυρώσεις και την ιστορία του Παλαιού Φρουρίου της Κέρκυρας*, (Δήμος Κερκυραίων Αθήνα : Ιονική Τράπεζα, 1994)

Το έτος 229 π .Χ οι Κερκυραίοι παραδόθηκαν στους Ρωμαίους και μένουν υπό την κυριαρχία τους για πεντέμισι αιώνες μέχρι το 337 μ.Χ , πολλοί ρωμαίοι αυτοκράτορες έδωσαν στο νησί πολλά προνόμια αλλά και προσωνύμια. Αργότερα περνάει στην Βυζαντινή επικράτεια. Από τότε και μέχρι το 1204 έγιναν πολλές επιδρομές, μία από τις σημαντικότερες ήταν αυτή των Γότθων το 562 μ.Χ. , που λόγω της βαρβαρότητας τους οι πολίτες εγκαταλείψαν την αρχαία πόλη και ίδρυσαν νέα στο εσωτερικό του φρουρίου και την ονόμασαν Κορυφώ.³³

Από το 1204 και μετά από την Κέρκυρα περνούν ποικίλοι κατακτητές όπως οι Βενετοί που προσπάθησαν πολλές φορές να επιβάλλουν την κυριαρχία τους (και θα τα καταφέρουν πολύ αργότερα) , το Δεσποτάτο της Ηπείρου, οι Ανδουγαυοί και οι Γάλλοι όπου έμειναν για δεκατέσσερα χρόνια μέχρι το 1386.³⁴

Ήδη από τον 11^ο αιώνα ξεκίνησαν οι πρώτες Νορμανδικές επιδρομές, ενώ τον 12^ο αιώνα υπήρξε απειλή από τους Σταυροφόρους. Οι Κερκυραίοι έβλεπαν ότι η Βυζαντινή Αυτοκρατορία έφτανε στο τέλος της και λαμβάνονταν υπόψη τους κινδύνους που διέτρεχαν αποφάσισαν να παραδοθούν στους Ενετούς στις 28 Μαΐου 1386 υπογράφηκε η συνθήκη πίστης και αφοσιώσεις του νησιού στην Ενετική πολιτεία με αντάλλαγμα την διηρκή προστασία . Η κυριαρχία τους διήρκησε μέχρι το 1797 δηλαδή 411 χρόνια.³⁵

³³ Καμονάχου Μ., *Ένα μικρό οδοιπορικό στις οχυρώσεις και την ιστορία του Παλαιού Φρουρίου της Κέρκυρας* , (Δήμος Κερκυραίων Αθήνα : Ιονική Τράπεζα, 1994)
Κ. Μ. Χ. Κυριακή , *Οδηγός της νήσου Κέρκυρας* , (Τυπογραφείο Αριστομένους Ζ.Διαλησμά , 1902)

Ιδρωμένος Α. Μ., *Συνοπτική Ιστορία της Κέρκυρας* ,(Τυπογραφείον Ι. Ναχαμούλη, 1895)

³⁴ Όπως παραπάνω σελ. 144. Σελ 7

³⁵ Κ. Μ. Χ. Κυριακή , *Οδηγός της νήσου Κέρκυρας* , (Τυπογραφείο Αριστομένους Ζ.Διαλησμά , 1902)

Ιδρωμένος Α. Μ., *Συνοπτική Ιστορία της Κέρκυρας* ,(Τυπογραφείον Ι. Ναχαμούλη, 1895)

Πάπυρος Larousse Britannica , τόμοι 33 ,(Εκδοτικός Οργανισμός Πάπυρος, 2000)

Καμονάχου Μ., *Ένα μικρό οδοιπορικό στις οχυρώσεις και την ιστορία του Παλαιού Φρουρίου της Κέρκυρας* , (Δήμος Κερκυραίων Αθήνα : Ιονική Τράπεζα, 1994)

Στις αναφορές των Ενετών Προνοητών , στις αρχές του 16^{ου} αιώνα είχε δημιουργηθεί μια εξιδανικευμένη εικόνα για την Κέρκυρα. Το νησί έγινε κλειδί της κυριαρχία του κράτους στα ναυτικά, όπως επίσης και το κλειδί αυτού του περίφημου κράτους , η ασπίδα όλης της Χριστιανοσύνης (1533) ³⁶

Κατά των 15^ο και 16^ο αιώνα η πόλη της Κέρκυρας ήταν αρκετά πυκνοκατοικημένη με ψηλά κτήρια, τα οποία είχαν μηδαμινή απόσταση. Αυτή την περίοδο η Κέρκυρα αντιμετώπισε πολλές επιδρομές κυρίως από τους Γενουάτες και τους Τούρκους .

Όλες αποκρούστηκαν με επιτυχία με την συνεργασία των Ενετών και των Κερκυραίων που μαζί έδωσαν πολλές μάχες όχι μόνο για την απόκρουση αλλά και για την κατάκτηση άλλων μερών (Πάργα , Βουθρωτών κ.α.)³⁷

Στις 30 Ιουνίου 1797 καταφθάνει στη Κέρκυρα Γαλλικός και μαζί Ενετικός στόλος. Η Γαλλία ανέλαβε την πλήρη κυριαρχία του νησιού σύμφωνα με τις εντολές του Βοναπάρτη . Για αυτό το λόγο υπήρξε ανησυχία από την πλευρά των Ρώσων και σύναψαν συμμαχία με την Οθωμανική αυτοκρατορία στις 3 Ιανουαρίου 1799. Έτσι στις 18 Φεβρουαρίου 1799 οι Ρώσοι κατέλαβαν το νησί . Μετά από μία ατυχή προσπάθεια για την αναγνώριση και την συνταγματική εγκυρότητα να γίνει η Επτανήσιος Πολιτεία . Η Κέρκυρα ξανά είναι υπό την Γαλλική κατοχή το 1807 ύστερα από μια συνθήκη ειρήνης (συνθήκη του Tilsit)μεταξύ της Ρωσίας και της Γαλλίας . Μετά την πτώση του Ναπολέοντα τα Ιόνια Νησιά , πέρασαν στην αποκλειστική προστασία της Αγγλίας στις 5 Νοεμβρίου του 1815, όμως ως ανεξάρτητο κράτος Ηνωμένων Ιονίων Νήσων, θεσμοθετήθηκε μετά από συζήτηση στο Συνέδριο της Βιέννης , μετά από αποφασιστικές παρεμβάσεις του Καποδίστρια . Η Βρετανική κυριαρχία διήρκεσε μέχρι 21 Μαΐου 1864 δηλαδή πενήντα χρόνια. Τέλος ήρθε η πολυπόθητη ένωση με την Ελλάδα που ισχύει μέχρι και τις μέρες μας . Ως επί το πλείστον η Κέρκυρα ακολουθούσε την ιστορική πορεία της Ελλάδας, με ελάχιστες μόνο εξαιρέσεις . Μετά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο , με την συνθήκη του

³⁶ Χ. Βοσκοπούλου, *Δημόσια κτήρια στην Κέρκυρα την περίοδο της βενετικής κυριαρχίας (1519-1797)* , (Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ) , 2005)

³⁷ Κ. Μ. Χ. Κυριακή , *Οδηγός της νήσου Κέρκυρας* , (Τυπογραφείο Αριστομένους Ζ.Διαλησμά , 1902)

Ιδρωμένος Α. Μ., *Συνοπτική Ιστορία της Κέρκυρας* ,(Τυπογραφείον Ι. Ναχαμούλη, 1895)

Πάπυρος Larousse Britannica , τόμοι 33 ,(Εκδοτικός Οργανισμός Πάπυρος, 2000)

Λονδίνου τις 26 Απριλίου του 1914 εξασφαλίζεται σε Όλα τα Ελληνικά νησιά απόλυτη ουδετερότητα με εγγύηση των Μεγάλων Δυνάμεων. Τον Δεκέμβρη του 1915 οι Μεγάλες Δυνάμεις παραβίασαν την συνθήκη και επέτρεψαν στα στρατεύματα της Σερβίας να ανασυνταχθούν στα εδάφη της Κέρκυρας. Τον επόμενο χρόνο εγκαταστάθηκε στην Κέρκυρα η έδρα της εξόριστης σερβικής κυβέρνησης και ο διάδοχος του σερβικού θρόνου.³⁸

Αξίζει να σημειωθεί ότι σημαντική καμπή στην ιστορία αποτελεί η συνθήκη της 2/14 Νοεμβρίου 1863, βάσει της οποίας πέντε ευρωπαϊκά κράτη , η Αγγλία , η Γαλλία , η Ρωσία, η Αυστρία και η Πρωσία απαιτούν πριν από την Ένωση τον αφοπλισμό, την παράδοση και την ανατίναξη των φρουρίων. Σύμφωνα με την αναφορά του Διοικητή του Μηχανικού De Vere για το Παλαιό Φρούριο , προβλεπόταν η σχεδόν ολοκληρωτική κατεδάφιση του , γεγονός που προκάλεσε την καθολική αντίδραση του κερκυραϊκού λαού. Έτσι κατόπιν διαβουλεύσεων και διπλωματικών ενεργειών περιορίστηκε η κατεδάφιση των οχυρώσεων στη νησίδα Βίδο και σε ορισμένα τμήματα του Νέου Φρουρίου.³⁹

Η Ιταλία παρόλα αυτά από την ένωση της και μέχρι και τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο δεν σταμάτησε να θεωρεί την Κέρκυρα κομμάτι της. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου στόχος της ιταλικής πολιτικής ήταν να προσαρτήσει την Κέρκυρα για στρατηγικούς λόγους. Από το 1886 και μετά, η νέα Ιταλία επιδίωκε την κατάκτηση της Κέρκυρας. Το 1891 η Ιταλία επιδίωξε την κατάληψη της Κέρκυρας με την πρόφαση ότι κινδύνευαν ιταλοί υπήκοοι . Το σχέδιο όμως ματαίωσε η Μ. Βρετανία . Η Ιταλική επιβολή κατά της Κέρκυρας κορυφώθηκε τον 20^ο αι. Στις 2 Δεκεμβρίου του 1915 οι Ιταλοί εγκατέστησαν στην Κέρκυρα ισχυρή στρατιωτική δύναμη χωρίς την σύμφωνη γνώμη της Ελλάδος .Μετά από διπλωματικές πιέσεις και μπροστά στη διεθνή κατακραυγή τα ιταλικά στρατεύματα εκκένωσαν την Κέρκυρα στις 29 Σεπτεμβρίου 1923. Στις λίγες μέρες αυτής της κατοχής οι ιταλοί επενέβησαν στα σχολεία της πόλεως και τμήματος αγροτικής περιοχής που είχαν καταλάβει και επέβαλαν την ιταλική γλώσσα. Εκτός από αυτό ένα σημαντικό συμβάν αποτελεί ο βομβαρδισμός του ανοχύρωτου φρουρίου από τους ιταλούς , σε αυτόν τον βομβαρδισμό είχαμε 15 νεκρούς και πολλούς τραυματίες , οι περισσότεροι τον

³⁸ όπως παραπάνω

³⁹ Καμονάχου Μ., *Ένα μικρό οδοιπορικό στις οχυρώσεις και την ιστορία του Παλαιού Φρουρίου της Κέρκυρας* , (Δήμος Κερκυραίων Αθήνα : Ιονική Τράπεζα, 1994)

οποίων ήταν άμαχοι Μικρασιάτες πρόσφυγες, που στεγάζονταν στον καταυλισμό του παλαιού φρουρίου.⁴⁰

Το 1940 εκδηλώθηκαν νέες προθέσεις από την φασιστική Ιταλία να καταλάβει την Κέρκυρα . Έτσι οι Ιταλοί θα βομβαρδίσουν ξανά την Κέρκυρα από αέρα και θάλασσα τρεις μέρες μετά την επίθεση τους κατά της Ελλάδος . Συγκεκριμένα, τη 1^η Νοεμβρίου του 1940 , άρχισαν οι αεροπορικές επιδρομές και οι βομβαρδισμοί στην Κέρκυρα . Την 25^η και 26^η έγιναν οι σφοδρότεροι βομβαρδισμοί της Κέρκυρας, που έληξαν στις 21 Απριλίου του 1941. Στις 28 Απριλίου του 1941 , ιταλικά αεροπλάνα έριξαν 3 γερμανικές σημαίες, οι οποίες, όπως έπεσαν, ξετυλίχθηκαν και φυτεύτηκαν πάνω στο φρούριο. Την ίδια ημέρα αποβιβάστηκε στην Κέρκυρα Ιταλικός στρατός , που αφού μπήκε στο φρούριο, κατέβασε την γερμανική σημαία και ύψωσε την ιταλική. Στη συνέχεια ίδρυσαν την « Ανεξάρτητη Πολιτεία των Ιονίων Νήσων» με πρωτεύουσα την Κέρκυρα.

Προϊούσης της μέρας της γιορτής του Σταυρού (14.9.1943), η γερμανική αεροπορία πυρπόλησε την πόλη της Κέρκυρας βομβαρδίζοντας την με εμπρηστικές βόμβες. Ο κερκυραϊκός πληθυσμός πανικόβλητος διασκορπίστηκε στα χωριά, ένα μέρος του κατέφυγε στις στοές των βενετσιάνικων φρουρίων. Η πυρκαγιά πήρε ανεξέλεγκτες διαστάσεις ,όλα σχεδόν τα σπίτια στη πόλη καιγόταν από άκρη σε άκρη , από τα πρώτα κτήρια που άρχισαν να καίγονται ήταν το δημοτικό θέατρο. Αυτό το συμβάν θεωρήθηκε ένα «επεισόδιο» μεταξύ των Γερμανών και των Ιταλών ανεξάρτητα αν το νησί το πλήρωσε με την καταστροφή του. Ωστόσο η Κέρκυρα βομβαρδίστηκε ξανά από του συμμάχους . Ο Μεθόδιος σημειώνει στο ημερολόγιο του ότι από τις 2 Απριλίου του 1944 μέχρι τα μέσα του ίδιου μήνα η Κέρκυρα βομβαρδιστική 13 φορές με πολλά θύματα , νεκρούς , ακρωτηριασμένους ,τραυματισμένους και καταστροφές οικοδομών.

Συμπερασματικά μπορούμε να πούμε ότι τυχόν επικράτηση των Ιταλών στη γερμανο-ιταλική αντιπαράθεση του Σεπτεμβρίου του 1943 στην Κέρκυρα, πιθανόν να είχε άσχημες συνέπειες στην εθνική μας υπόσταση . Επομένως τόσο η καταστροφή της Κέρκυρας, όσο και ο άδικος χαμός των αμάχων της βρίσκουν εκ των υστέρων θα

⁴⁰ Μ. Μπότσης , *Ο ρόλος της Κέρκυρας στη σύγχρονη Ευροβαλκανική γεωπολιτική δύναμη* , (Ιόνιο Πανεπιστήμιο , 2003)

μπορούσε να πει κανείς κάποια ιστορική δικαίωση ως φόρος που πληρώθηκε για τη διατήρηση της ελευθερίας.⁴¹

Το προάστιο που αποτελεί την σημερινή πόλη της Κέρκυρας, διαμορφώθηκε σταδιακά και μέσα από πολλές παρεμβάσεις που έγιναν τόσο στον πολεοδομικό του ιστό όσο και στο αμυντικό του σύστημα. Η μορφή του άλλαξε ριζικά μετά από τρεις πολύ σημαντικές επεμβάσεις-τομές. Την διάνοιξη και την διαπλάτυνση της τάφρου του παλαιού φρουρίου, τη διαμόρφωση της Σπιανάδας, τον τειχισμό και την κατασκευή του Νέου Φρουρίου.⁴²

Αξίζει να σημειωθεί ότι σήμερα ολόκληρη η παλιά πόλη της Κέρκυρας συμπεριλαμβανομένων δηλαδή και των Φρουρίων και της Σπιανάδας έχει ενταχθεί ως Μνημείο Παγκόσμιας Πολιτισμικής Κληρονομιάς το 2007 και είναι το πλέον πρόσφατο ελληνικό μνημείο που εντάχθηκε.

⁴¹.Μπότσης Μ, *Ο ρόλος της Κέρκυρας στη σύγχρονη Ευροβαλκανική γεωπολιτική δύναμη*, (Ιόνιο Πανεπιστήμιο, 2003)

Πάπυρος Larousse Britannica, τόμοι 4, (Εκδοτικός Οργανισμός Πάπυρος, 2000)

Καμονάχου Μ., *Ένα μικρό οδοιπορικό στις οχυρώσεις και την ιστορία του Παλαιού Φρουρίου της Κέρκυρας*, (Δήμος Κερκυραίων Αθήνα : Ιονική Τράπεζα, 1994)

⁴² Χ. Βοσκοπούλου, *Δημόσια κτήρια στην Κέρκυρα την περίοδο της βενετικής κυριαρχίας (1519-1797)*, (Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ), 2005)

ΙΣΤΟΡΙΚΉ ΑΝΑΔΡΟΜΉ ΤΗΣ ΣΠΙΑΝΑΔΑΣ

Ο χώρος τον οποίο καταλάμβανε η Σπιανάδα – η σημερινή πάνω και κάτω πλατεία της Κέρκυρας- δέχτηκε πολλές μεταβολές και επεμβάσεις ως προς την μορφή και την έκταση της . Κατά τα πρώτα χρόνια της Βενετικής κυριαρχίας, έως τις αρχές του 16^{ου} αιώνα, η περιοχή εμπρός από την οχυρωμένη πόλη ήταν το El Bazarο όπου είχαν κτιστεί κατοικίες και καταστήματα , κέντρο εμπορικό και συνάθροισης , αποτελούσε κυριολεκτικά την καρδιά του μπόργκου. Οι στρατιωτικές ανάγκες της εποχής επέβαλαν – όπως είχε γίνει και σε άλλες πόλεις- τη δημιουργία ακάλυπτων ζωνών εμπρός από τους οχυρωμένους πυρήνες των πόλεων για την καλύτερη άμυνα σε περίπτωση εχθρικών επιθέσεων, αυτός ο ακάλυπτος χώρος θα έπρεπε να έχει απόσταση τουλάχιστον όσο η βολή του τουφεκιού.

Απαραίτητο συμπλήρωμα κάθε οχύρωσης του 16^{ου} και 17^{ου} αι. ήταν η Σπιανάδα , το όνομα αυτό προέρχεται από το ρήμα «srianare» που είναι βενετσιάνικο και σημαίνει ισοπεδώνω αργότερα αυτό εξελίχθηκε σε “srianata” και τελικά πείρε την μορφή και το όνομα που έχει δηλαδή Σπιανάδα, στρατιωτικά αυτό σήμαινε η περιοχή που εκτινόταν έξω από τον κυρίως περίβολο, απαλλαγμένη από κάθε είδους κατασκευή. Γύρω από κάθε φρούριο έπρεπε να ισοπεδώνονται τα πάντα , ώστε οι αμυνόμενοι να έχουν άμεση εποπτεία της γύρω περιοχής για να μην μπορεί ο εχθρός να προχωρήσει προς το φρούριο. Έτσι αποφασίστηκε να ελευθερωθούν 60 passa πέρα από την τάφρο και να ισοπεδωθούν τα κτήρια που βρίσκονταν σε αυτήν την περιοχή. Ακολούθησαν προτάσεις για περαιτέρω κατεδαφίσεις και επέκταση της Σπιανάδας, που μαζί με τις τεράστιες καταστροφές που υπέστη το μπόργκο με τις δύο τουρκικές πολιορκίες , το 1537 και το 1571, μετέβαλαν ριζικά την περιοχή και την κατέστησαν για πάντα όριο ανάμεσα στην παλιά και στην νέα πόλη της Κέρκυρας . Έτσι, εκτός των τειχών ο κατοικημένος χώρος χωρίστηκε από τον ίδιο τον πυρήνα που τον είχε γεννήσει με τις κατεδαφίσεις που επέτρεψαν την διαμόρφωση της Σπιανάδας , σύμφωνα με τις τεχνικές των «κατεδαφίσεων γύρω από την πόλη» που εφαρμόστηκαν στις βενετικές αποικίες σύμφωνα με το διάταγμα του 1516 και 1519. Η loggia της κοινότητα της Σπιανάδας ήταν το κτήριο που συνεδρίαζε το γενικό συμβούλιο της Κέρκυρας βρισκόταν κοντά στην είσοδο του φρουρίου της πόλης και στο μέσον περίπου της Σπιανάδας . Από την πρεσβεία του 1532 διαπιστώνουμε ότι η Κερκυραϊκή loggia είχε κατεδαφιστεί και αυτή εξαιτίας της

επέκτασης της Σπιανάδας. Άλλο ένα κτήριο που υπήρχε στην άκρη της Σπιανάδας κοντά στην ακρογιαλιά ήταν το στρατιωτικό νοσοκομείο . Το οποίο έπρεπε όμως να κατεδαφιστεί εξαιτίας της επέκτασης της Σπιανάδας . Μέχρι τότε όμως και από τα τέλη του 17^{ου} αιώνα λειτουργούσε ικανοποιητικά.

Στα τέλη του 16^{ου} αι. η Σπιανάδα ήταν ελεύθερη από κτήρια – με εξαίρεση την στοά του Μ. Συμβουλίου- ένας ακάλυπτος χώρος χωρίς δέντρα ή άλλους εξωραϊσμούς. Παράλληλα με τα έργα τειχισμού οι Βενετοί φρόντισαν για το θέμα εφοδιασμού της πόλης με νερό, κατασκευάζοντας δύο κιστέρνες-κρήνες στη περιοχή της Σπιανάδας, αφιερωμένες στους Contarini και Gradenigo. Ο στολισμός με τις δύο κρήνες – του Δραγενίγου και του Κονταρίνι- έλυσε κατά ένα μέρος το πρόβλημα του νερού στη πόλη , αναπληρώνοντας τις αδυναμίες της φύσης και συμβολίζοντας ταυτόχρονα την παρουσία των βενετών.

Ο μεγάλος απροσδιόριστος χώρος, ο στρατιωτικός χώρος θα γίνει (στις αρχές του 19^{ου} αιώνα και αργότερα κατά την Αγγλοκρατία) ένας χώρος καθορισμένος με πολιτικές και αστικές λειτουργίες. Οι Γάλλοι πρώτοι θα φυτέψουν δέντρα και θάμνους και θα προτείνουν σχέδιο για πολεοδομικό μέτωπο .Δεν θα ξεχάσουν όμως παράλληλα το στρατιωτικό της χαρακτήρα και θα την ονομάσουν Πεδίο του Άρεως . Η γνωστή περιοχή ‘λίστόν’ , το οριοθετημένο μακρόστενο τμήμα απέναντι από το παλαιό φρούριο , θα γίνει ο αγαπημένος χώρος των Κερκυραίων για τον περίπατο τους.

Με τον τελευταίο βενετο-τουρκικό πόλεμο (1717) και με την ευκαιρία επανασχεδίασης των αμυντικών έργων που έγινε από των Σούλεμπουργκ, το πρότυπο πολεοδομικής επέμβασης με κυρίαρχο στρατιωτικό χαρακτήρα εισήλθε σε κρίση και χαρακτηρίστηκε ακατάλληλο. Εμφανίστηκαν τότε οι πρώτες ιδέες για βελτιστοποίηση του αστικού ιστού της κατοικημένης περιοχής και της αστικής λειτουργικότητας – συνοδευόμενες από την επικέντρωση της προσοχής στην κοινωνική πραγματικότητα. Αυτές οι ιδέες εν μέρη υλοποιήθηκαν με την έναρξη του 19^{ου} αι. από τις Αγγλικές αρχές, μετά από πολλές εξωπραγματικές μελέτες του Ναπολέοντα. Κρίθηκε αναγκαίο να γίνουν νέες κατασκευές , μία νέα σειρά κατοικιών και καταστημάτων παράλληλα με εκείνη που ήδη υπάρχει .Η παραπάνω ιδέα θα υλοποιηθεί από τους Γάλλους , στις αρχές του 19^{ου} αι. με το κτηριακό συγκρότημα, το γνωστό Λιστόν .

Στη διάρκεια της κατοχής της Κέρκυρας από του Γάλλους Αυτοκρατορικούς (1807-1814), ο μηχανικός Ιωάννης Περμεζάν ανέλαβε το σχεδιασμό των

ομοιόμορφων κτηρίων με τις τοξοστοιχίες προς την Σπιανάδα (το Λιστόν) , αλλά και την επίβλεψη μέρους της κατασκευής τους . Τα κτήρια αυτά ήταν στην ίδια αρχιτεκτονική γραμμή με τα κτήρια της οδού Rivoli του Παρισιού. Πρέπει να σημειωθεί μάλιστα ότι ο στρατηγός Berthier , ο πρώτος Γάλλος που σχετίζεται με το έργο και στρατιωτικός διοικητής του νησιού μεταξύ 1807-1808 , είχε αποφασίσει να δημιουργηθούν δύο σειρές ομοιόμορφου χαρακτήρα , μια παράλληλη προς την πόλη και μια κάθετη προς την Σπιανάδα . Η δεύτερη σειρά που θα έφτανε ως την είσοδο του παλαιού φρουρίου , είχε ήδη αρχίζει να κατασκευάζεται όταν ανέλαβε την διοίκηση ο στρατηγός Δανζελος, ο οποίος θεώρησε ότι θα ενοχλούσε την άμυνα και αποφάσισε την κατεδάφιση της. Έτσι διαμορφώθηκε τελικά μόνο η παράλληλη γραμμή προς τα οικοδομικά τετράγωνα της πόλης .Τα κτήρια με την επιβλητική κλίμακα ,δημιουργώντας ένα επιβλητικό μέτωπο στη πόλη, προβλέφθηκαν τριώροφα και περιελάμβαναν κατοικίες στους ορόφους , και χώρους αναψυχής (καφεενία , λέσχες, αναγνωστήρια) στο ισόγειο , όπου διαμορφώνονταν η χαρακτηριστική στοά προς της πλατεία. Οι βρετανοί χτίζουν στο βόρειο τμήμα της Σπιανάδας το ανάκτορο των Αγίων Μιχαήλ και Γεωργίου ως κατοικία του Αρμοστή και χώρο τελετών, την Ιόνιο Βούλη καθώς και το μνημείο του Μαίτλαντ(Στέρνα) το οποίο είναι ένα κτήριο ιωνικού ρυθμού , αφιερωμένο στη μνήμη του άγγλου αρμοστή Τόμας Μαιτλαντ. Το οποίο στήθηκε παρόλο που η περίοδος θητείας του ήταν μία από τις πιο μελανές και σκληρές στην ιστορία των Επτανήσων. Είναι έργο του Άγγλου στρατιωτικού μηχανικού G. Whitmore ο οποίος σχεδίασε και το Ανάκτορο των Μιχαήλ και Γεωργίου, κτισμένο από πέτρα μαλτέζικη. Ο γλυπτικός διάκοσμος είναι του Κερκυραίου γλύπτη Προσαλέντη. Οι κάτοικοι το αποκαλούν και «στέρνα», καθώς το μνημείο σκέπασε μια παλαιότερη Ενετική στέρνα που υπήρχε σε εκείνο το σημείο.

Σύμφωνα με μαρτυρίες η Στέρνα συνδέεται με τις μίνες και ειδικότερα με εκείνη που κατάληγε στη σημερινή Ν.Α.Ο.Κ. , τα παιδιά των δεκαετιών 1950 -1960 είχαν πρόσβαση σε μερικές μίνες που δεν είχαν ακόμα φραχθεί. Έτσι έβρισκαν παιχνίδι να κατεβαίνουν από την Στέρνα και να καταλήγουν εκεί. Ακόμα έμπαινα εκεί για να βρουν τα παιχνίδια που είχαν χάσει τα παιχνίδια τους, γιατί ήξεραν ότι όταν τους είχε πέσει μια μπάλα στον υπόνομο τότε πήγαιναν στην στέρνα υπόγεια από τις μίνες γιατί οι υπόνομοι κατέληγαν εκεί και έβρισκαν αυτό που είχαν χάσει. Η Σπιανάδα, ήδη από τον 19^ο αιώνα, αποτελεί το μοναδικό σημαντικό ελεύθερο χώρο πράσινου και γίνεται χώρος περιπάτου και υπαίθριων εκδηλώσεων.

Η Σπιανάδα τον 19^ο αιώνα είχε πάρει σχεδόν την τελική μορφή της όμως ολοκληρώθηκε τον 20αιώνα όταν με δαπάνη του Ναπολέοντα Ζαμπέλη , κατασκευάστηκε για πρώτη φορά το Πάλκο της Μουσικής . Τότε μπορούμε να πούμε ότι η Σπιανάδα πείρε την μορφή που γνωρίζουμε μέχρι σήμερα και μας έγινε γνωστή.

Ένα ξεχωριστό κομμάτι της ιστορίας της Σπιανάδας αποτελούν οι τελετές που λάμβαναν χώρα στη Κέρκυρα για την επίσημη είσοδο των βενετών αξιωματούχων, περιελάμβαναν στο πρόγραμμα τους τον στολισμό της πλατείας και των δρόμων της πόλης. Στη Σπιανάδα λάμβαναν χώρα έως τον 16^ο αι. οι επίσημες γιορτές του καρναβαλιού , η γνωστή “giostra”, όπου στήνονταν δύο θεωρία. Ένα για του επίσημου και τους γονείς των συμμετεχόντων και ένα για τις γυναίκες . Τα εμβλήματα των αγωνιζομένων εκτίθονταν σε ειδικούς χώρους γύρω από την Σπιανάδα.⁴³

⁴³ Χ. Βοσκοπούλου, *Δημόσια κτήρια στην Κέρκυρα την περίοδο της βενετικής κυριαρχίας (1519-1797)* , (Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ) , 2005)
Πάπυρος Larousse Britannica , τόμοι 4 ,(Εκδοτικός Οργανισμός Πάπυρος, 2000)

Α.Δεσύλλας, *Βόλτα στη Σπιανάδα*, (Άλδε , 2007)

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΉ ΣΤΟ ΠΑΛΑΙΟ ΦΡΟΥΡΙΟ

Η σημερινή πόλη της Κέρκυρας αποτελεί μια περίπλοκη σύνθεση οχυρωματικών, μνημείων και αστικών κατασκευών, όπου συνυπάρχουν στοιχεία διαφορετικών ιστορικών περιόδων. Στα μέσα του 6^{ου} αι. μ.Χ είτε εξαιτίας κάποιας φυσικής καταστροφής ή εξαιτίας καταστρεπτικών επιδρομών ή εξαιτίας κάποιας επιδημίας , η αρχαία πόλη, η οποία βρισκόταν στη χερσόνησο Κανόνι (σημερινή ονομασία) , στη θέση που ονομαζόταν Χερσόπολη και αργότερα, μετά την εγκατάλειψή της Παλαιόπολη, πέρασε σε φάση ταχείας παρακμής και δημογραφικής συρρίκνωσης. Μεταξύ του 9^{ου} και 10^{ου} μ.Χ. αι. το αρχαίο πόλισμα θα εγκαταλειφτεί και οι κάτοικοι του θα εγκατασταθούν σταδιακά στην δίκورφη χερσόνησο , που σήμερα μας είναι γνωστή με το όνομα Παλαιό Φρούριο. Στη θέση αυτή που από την φύση της προσέφερε περισσότερη ασφάλεια από την αρχαία πόλη, αναπτύχθηκε ο πρώτος οικισμός, ο οποίος εξελίχθηκε στην πόλη της Κέρκυρας των βυζαντινών χρόνων. Μάλιστα , από την φυσική διαμόρφωση της χερσονήσου με τις δύο κορυφές πήρε και την ονομασία Κορυφώ.

Τα πρώτα σημαντικά οχυρωματικά έργα εκτελέστηκαν κατά την βυζαντινή περίοδο . Πρώτα οχυρώθηκε η ανατολική βραχώδη κορυφή , πάνω από το ακρωτήριο του Αγ. Ισιδώρου , η οποία ονομάστηκε Πύργος της Θάλασσας ή Παλαιός Πύργος (Castel Vecchio) . Η δεύτερη βραχώδης κορυφή οχυρώθηκε σε δεύτερη φάση και για το λόγο αυτό ονομάστηκε Νέος Πύργος ή Πύργος Ξηράς (Castel Nuovo).Στο χώρο ανάμεσα στους δύο οχυρούς πύργους αναπτύχθηκε το σημαντικότερο τμήμα της βυζαντινής πόλης, η οποία πήρε την ονομασία Ακρόπολη. Οι οχυρώσεις ενισχύθηκαν από τους Δεσπότες της Ηπείρου και τους Ανδεγαυούς και έδωσαν στην χερσόνησο την οριστική της μορφή τα τέλη του 14^{ου} αι.

Μετά την κατάληψη της Κέρκυρας από τους Βενετούς το 1386, ξεκινούν παρεμβάσεις για την βελτίωση και ενίσχυση της οχυρής θέσης . Τα πρώτα έργα άρχισαν το 1402 και συνεχίστηκαν με πολλές διακοπές μέχρι το 1537 , ημερομηνία

κατά την οποία εκδηλώθηκε η πρώτη τουρκική πολιορκία. Κατά την διάρκεια αυτής της πρώτης οχυρωματικής περιόδου κατασκευάστηκε η τάφος.⁴⁴

Ο σχεδιασμός των οχυρωματικών έργων της μεσαιωνικής πόλης , καθώς επίσης και η διάνοιξη της τάφρου που διέτρεχε κατά μήκους την οχυρωμένη εμπρόσθια πλευρά της , υπάκουε στους κανόνες της οχυρωματικής αρχιτεκτονικής του 15ου αιώνα. Η άποψη πως η Κέρκυρα θα έπρεπε –σε περίπτωση κινδύνου- να λειτουργήσει απομονωμένα ως ‘νησί’ οδήγησε στη συνεχή διαπλάτυνση και εκβάθυνση της τάφρου, κατά τις πρώτες δεκαετίες του 16^{ου} αιώνα. Όπως τεκμηριώνεται από διάφορες πηγές, στην τάφρο είχαν ξεκινήσει από τους Γάλλους έργα διαπλάτυνσης και εκβάθυνσης ,καθώς προς το τέλος της ενετικής περιόδου , εξαιτίας της πλημμελούς συντήρησης της , η τάφος είχε στεγνώσει και μπαζωθεί από προσχώσεις και φερτά υλικά από την θάλασσα . Είναι πολύ πιθανό την εποχή που ήρθαν στην Κέρκυρα η Βρετανοί , τα έργα αυτά να ήταν ήδη υπό εξέλιξη⁴⁵.

Ο συνεχής εκσυγχρονισμός του Φρουρίου αποτέλεσε τον μοναδικό στόχο των Βενετών, οι οποίοι έσπευσαν να στείλουν στην Κέρκυρα τον σπουδαίο αναγεννησιακό αρχιτέκτονα Michele Sanmicheli, αμέσως μετά την καταστροφή του 1537.Ακολουθώντας τις απαιτήσεις της εποχής οι βενετοί προχώρησαν στην κατασκευή δύο προμαχώνων στην πρόσοψη του φρουρίου καθώς και σε συμπληρωματικά οχυρωματικά έργα που δείχνουν ότι η Κέρκυρα αντιμετώπιζονταν ως στρατιωτική θέση ύψιστης σημασίας.⁴⁶

Τα έργα που εκτελέστηκαν ενίσχυσαν και εκσυγχρόνισαν την οχύρωση του Παλαιού Φρουρίου όμως δεν συμπεριέλαβαν τον χώρο του μπόργκου. Το πιο σημαντικό έργο ήταν η κατασκευή του λεγόμενου προμαχωνικού μετώπου στην δυτική πλευρά του Παλιού Φρουρίου. Το έργο αυτό περιελάμβανε διαπλάτυνση της τάφρου , την κατασκευή δύο πενταγωνικών προμαχώνων με τους αντίστοιχους επιπρωμαχώνες τους , στο νοτιοδυτικό και βορειοδυτικό άκρα του μετώπου

⁴⁴ Στανέλλος Λ., *Η Βρετανική στρατιωτική αρχιτεκτονική στη Κέρκυρα : οι επεμβάσεις των Βρετανών στα φρούρια , τις οχυρώσεις , τα κτήρια και τις στρατιωτικές εγκαταστάσεις : 1814-1864*, (Εθνικό Μετσόβιο Πανεπιστήμιο (ΕΜΠ) , 2016)

Καμονάχου Μ., *Ένα μικρό οδοιπορικό στις οχυρώσεις και την ιστορία του Παλαιού Φρουρίου της Κέρκυρας* , (Δήμος Κερκυραίων Αθήνα : Ιονική Τράπεζα, 1994)

⁴⁵ Όπως παραπάνω

⁴⁶ Χ. Βοσκοπούλου, *Δημόσια κτήρια στην Κέρκυρα την περίοδο της βενετικής κυριαρχίας (1519-1797)* , (Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ) , 2005)

αντίστοιχα, την κατασκευή του συνοδευτικού τοίχους (κορτίνα) μεταξύ των προμαχόνων , και την διάνοιξη της νέας πύλης του φρουρίου στο μέσο της κορτίνας. Επικοινωνία της πύλης με την πόλη που βρισκόταν έξω από τα τείχη γινόταν δια μέσου ξύλινης γέφυρας στηριζόμενη σε λίθινους πεσσούς. Για λόγους που επέβαλε η αμυντική τακτική της εποχής κρίθηκε απαραίτητη η διάνοιξη ανοιχτού χώρου μπροστά από το νέο προμαχωνικό μέτωπο σε βάρος την πόλης. Ο ανοικτός αυτός χώρος πείρε την ονομασία Σπιανάδα και θα αναφερθούμε σε επόμενο κεφάλαιο πιο αναλυτικά.

Μετά το 1552, ξεκίνησε και η οχύρωση της περιοχής Καβοσίδερο, στο Παλαιό Φρούριο, μετά από αίτημα των Κερκυραίων , ώστε να μπορεί να καταφύγει εκεί ο άμαχος πληθυσμός σε περίπτωση πολιορκίας. Η λύση αυτή επιλέχθηκε ως η λιγότερο δαπανηρή για την προστασία των πολιτών , αφού η περιτείχιση του συνόλου μπόργκου ήταν έργο τεράστιο και δαπανηρό. Η περιτείχιση του Καβοσίδερου ήταν ακόμα σε εξέλιξη το 1565. Το 1571 εκδηλώθηκε η δεύτερη τουρκική πολιορκία η οποία απέτυχε, χάρη στη σημαντική ενίσχυση των οχυρώσεων που εκτελέστηκαν κατά την δεύτερη αυτή περίοδο.⁴⁷

Το εσωτερικό της κύριας πύλης έχει διατηρηθεί μέχρι τις μέρες μας σχεδόν ίδιο, αν και δεν μπορούμε να ήμαστε απόλυτα σίγουροι ούτε για τη διαρρύθμιση των δύο χώρων της φρουράς εκατέρωθεν της κεντρικής στοάς ούτε για τον εξοπλισμό τους. Μετά την κύρια πύλη διαμορφώνεται η πλατεία μπροστά από τον Ι.Ν. της Παναγίας της Καρμέλλου. Σύμφωνα με τον Sauveur στο παρεκκλήσιο μεταφέρονταν οι καταδικασμένοι σε θάνατο, μια μέρα πριν την εκτέλεση τους , όπου τους παρεχόταν γεύμα , η εκτέλεση γινόταν στη Σπιανάδα πίσω από το κτήριο του Συμβουλίου , όπου σύμφωνα με πηγές υπήρχε ξύλινο ικρίωμα. Σήμερα σώζεται μόνο ένα τμήμα του ναού και μόνο η βάση του κωδωνοστασίου. Το κτήριο του Νέου Οπλοστασίου είχε κατασκευαστεί στα μέσα του 18^{ου} αι. με τοξωτή στοά στο ισόγειο και πεσσοστοιχία στον όροφο. Το σχέδιο του σώζεται στο Archivio di Stato στη Βενετία , και καταλάμβανε περίπου το χώρο που σήμερα καταλαμβάνει ο βρετανικός στρατώνας .

⁴⁷ Στανέλλος Λ., *Η Βρετανική στρατιωτική αρχιτεκτονική στη Κέρκυρα : οι επεμβάσεις των Βρετανών στα φρούρια , τις οχυρώσεις , τα κτήρια και τις στρατιωτικές εγκαταστάσεις : 1814-1864*, (Εθνικό Μετσόβιο Πανεπιστήμιο (ΕΜΠ) , 2016)

Καμονάχου Μ., *Ένα μικρό οδοιπορικό στις οχυρώσεις και την ιστορία του Παλαιού Φρουρίου της Κέρκυρας* , (Δήμος Κερκυραίων Αθήνα : Ιονική Τράπεζα, 1994)

Η ανατολική πλευρά της πλατείας όμως ήταν ανοιχτή. Το κτήριο του ρολογιού ήταν άλλο ένα θαυμάσιο δείγμα της βενετικής αρχιτεκτονικής στη Κέρκυρα και αποτελούσε ένα στοιχείο της πολεοδομικής οργάνωσης του χώρου του Παλιού Φρουρίου, όπως αυτός είχε διαμορφωθεί από τους Ενετούς. Η κατεδάφιση του από τους Βρετανούς στέρησε το φρούριο από ένα σημαντικό μνημείο και αλλοίωσε, μαζί με τις υπόλοιπες επεμβάσεις των Βρετανών, τις φοβερές καταστροφές του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και τις άστοχες μεταπολεμικές εκκαθαρίσεις, την εικόνα του δημοσίου χώρου μπροστά από το στρατιωτικό διοικητικό κέντρο της ενετικής Κέρκυρας. Σήμερα στη βάση του θαλάσσιου τοίχους σώζεται παλαιά πυλίδα που επικοινωνούσε με το εσωτερικό του φρουρίου. Σήμερα η πρόοδος της στοάς είναι φραγμένη, από τον τρόπο και τα υλικά δόμησης όμως πιστοποιείται η παλαιότητα του συνόλου της κατασκευής.⁴⁸

Το Παλαιό Φρούριο λόγω της σημαντικής θέσης που κατείχε για τους Βενετούς είχαν κτίσει μέσα σε αυτό σημαντικά δημόσια κτήρια. Το παλάτι του Γενικού Προνοητή (palazzo de provveditore) το κτήριο κτίστηκε στις αρχές του 16^{ου} αιώνα., και ήταν η κατοικία του πρώτου σε ιεραρχία βενετού αξιωματούχου. Το κτήριο ήταν υπερυψωμένο κατά έναν ολόκληρο όροφο από την πλατεία. Μέσα από τον κεντρικό θόλο ξεκινούσε λίθινη κλίμακα που οδηγούσε στο επίπεδο της εισόδου του κτηρίου, ένα μέρος της κλίμακας καθώς και η εντυπωσιακή λίθινη βάση του κτηρίου σώζονται μέχρι σήμερα, το κτήριο, δυστυχώς, κατεδαφίστηκε μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Το Παλάτι του Προνοητή του Φρουρίου (palazza preffettizio) υποθέτουμε πως το πρώτο είχε κτιστεί πριν την πολιορκία του 1537 από τους τούρκους, στέγαζε πολλά πέρα από την κατοικία του Προνοητή, ήταν γραμματεία, φυλακές κ.α. Το παλάτι καταστράφηκε ολοσχερώς από τους βομβαρδισμούς το 1943. Στη συνέχεια ήταν το Παλάτι στη Βερσιάδα (publico palazzo in Versiada) Βερσιάδα ονομαζόταν η νότια πλευρά του Παλαιού Φρουρίου, η περιοχή στην οποία σήμερα βρίσκεται ο ναός του Αγίου Γεωργίου και η πλατεία μπροστά. Το παλάτι ήταν ο χώρος που μετακόμιζε ο απερχόμενος Προβλεπτής Καπιτάνος του φρουρίου, μετά την άφιξη του διαδόχου

⁴⁸ Στανέλλος Λ., *Η Βρετανική στρατιωτική αρχιτεκτονική στη Κέρκυρα : οι επεμβάσεις των Βρετανών στα φρούρια, τις οχυρώσεις, τα κτήρια και τις στρατιωτικές εγκαταστάσεις : 1814-1864*, (Εθνικό Μετσόβιο Πανεπιστήμιο (ΕΜΠ), 2016)

Καμονάχου Μ., *Ένα μικρό οδοιπορικό στις οχυρώσεις και την ιστορία του Παλαιού Φρουρίου της Κέρκυρας*, (Δήμος Κερκυραίων Αθήνα : Ιονική Τράπεζα, 1994)

του. Είναι πολύ πιθανό το κτήριο να κτίστηκε στα τέλη του 17^{ου} αιώνα καθώς οι τελετές άφιξης και αναχώρησης των βενετικών αρχών από την Κέρκυρα έγιναν από τότε πιο επίσημες. Στο χώρο της Βερσιάδας, μετά την πολιορκία της Κέρκυρας από τους Τούρκους στα 1716, κτίστηκαν διάφορα κτήρια –κατοικίες, τις οποίες κατέστρεψαν οι Άγγλοι για την κατασκευή της εκκλησίας του Αγίου Γεωργίου. Στο επάνω μέρος της Βερσιάδας οι κατοικίες σώζονταν μέχρι τους βομβαρδισμούς του 1940 και χρησίμευαν ως κατοικίες των οικογενειών των αξιωματικών του φρουρίου. Στο χώρο της Βερσιάδας υπήρχε σε υπερυψωμένο σημείο, μια μικρή αποθήκη-φυλάκιο, που σώζεται ερειπωμένη. Ακόμα υπήρχε σε εκείνη την περιοχή πυριτιδαποθήκη, κτήριο του 18^{ου} αι. που σώζεται μέχρι σήμερα με λίγες επεμβάσεις των Βρετανών. Υπήρχε, επίσης, μία ισόγεια αποθήκη υλικών, με πεσσοτοιχία, που οι Βρετανοί την είχα χρησιμοποιήσει ως αποθήκη υλικού, η οποία σωζόταν μέχρι τις αρχές του 20^{ου} αιώνα. Πιθανότατα καταστράφηκε κατά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και κατεδαφίστηκε μεταπολεμικά. Σήμερα σώζεται το υπόλειμμα ενός πεσσού πάνω στο στηθαίο του τείχους και κάποια ίχνη από τη θεμελίωση του κτηρίου. Έπειτα το οπλοστάσιο –οπλοθήκη (armamento) υπήρχαν από τον 17^ο αιώνα και αποτελούνταν από δύο ορθογώνια κτήρια συμμετρικά τοποθετημένα ως προς την κεντρική είσοδο του φρουρίου. Μπροστά από το οπλοστάσιο υπήρχε μία δεξαμενή, η οποία σώζεται μέχρι σήμερα, χωρίς τα περιμετρικά χαμηλά τοιχία προστασίας και εγκιβωτισμού και χωρίς το στόμιο της. Τέλος έχουμε τον Στρατώνα Πασχαλίου (quarters pasqualigo), βρισκόταν κοντά στο παλάτι του Γενικού Προνοητή. Τα ερείπια του στρατώνα υπάρχουν ακόμα στο παλαιό φρούριο της Κέρκυρας θυμίζοντας την παρουσία των στρατιωτικών κτηρίων μεγάλου μεγέθους στα οποία ζούσαν χιλιάδες στρατιωτών στα χρόνια που το μεγαλείο της Δημοκρατίας της Βενετίας ήταν αδιαμφισβήτητο.

Δέν θα πρέπει να παραλείψουμε το Μανδράκι το οποίο ήταν το λιμάνι του Παλαιού φρουρίου. Ένα τεχνητό λιμάνι το οποίο δεσπόζει στη βόρεια πλευρά με μεγάλη χωρητικότητα πλοίων. Στην ακτή του λιμανιού κατά τους Βενετούς υπήρχαν αποθήκες, ταβέρνες, ένα υπόστεγο για τους εργάτες του στόλου. Αργότερα οι Άγγλοι λόρδοι άραζαν εκεί τα κομψά τους πλοία, όταν χρησιμοποιούσαν το νησί μας σαν βάση εξόρμησης. Ο τελευταίος πόλεμος, διέκοψε αυτό το θέαμα. Σήμερα στο

μέρος αυτό υπάρχει μία μικρή παραλία καθώς και σκάφη του Πανελλήνιου Ομίλου Ιστιοπλοΐας Κέρκυρας.⁴⁹

Στα τέλη του 18^{ου} αι. οι περισσότεροι κάτοικοι της μεσαιωνικής πόλης είχαν ήδη εγκαταλείψει το Παλαιό Φρούριο και είχαν αποκτήσει κατοικίες στο νέο προάστιο, παρόλο που, όπως τεκμηριώνεται από διάφορες πηγές, ιδιωτικές ιδιοκτησίες υπήρχαν ακόμα μέχρι και τις αρχές του 19^{ου} αιώνα.⁵⁰

Κάποιες από τις κυριότερες καταστροφές που συνέβησαν και προκάλεσαν στο φρούριο καταστροφές και καθόρισαν την εικόνα του ήταν οι ακόλουθες .

Κατά την πολιορκία των Τούρκων στην Κέρκυρα το 1716 μετά από πολυήμερη λεηλασία και εγκατάσταση σε διάφορα μέρη της έφτασαν να πολιορκήσουν και το φρούριο στο εσωτερικό του οποίου είχαν συγκεντρωθεί οι κάτοικοι προκειμένου να διασωθούν από τις σφαγές και τις βιαιότητες των Τούρκων . Οι Τούρκοι αποβιβάστηκαν για πρώτη φορά στην Κέρκυρα στις 8 Ιουλίου. Στις 5 Αυγούστου αποστέλλουν επιστολή στο Γενικό Προβλεπτή των Ενετών με αίτημα να παραδώσει τα φρούρια. Ως απάντηση τους είπα ότι τα Κερκυραϊκά φρούρια δεν παραδίδονται με απειλές και ότι οι Χριστιανοί οφείλουν να κυλιστούν στο αίμα πριν τα παραδώσουν. Μετά από αυτή την απάντηση η Τούρκοι πολιορκήσαν αρκετές μέρες το Παλαιό Φρούριο όμως χωρίς να καταφέρουν την κατάκτησή του και τις 11 Αυγούστου του ίδιου έτους τράπηκαν σε φυγή και εγκατέλειψαν την Κέρκυρα αφήνοντας πίσω τους πολλά αγαθά που είχαν κλέψει.⁵¹

Για την λύση της πολιορκίας, θεϊκό και ανθρώπινο στοιχείο έχουν τον πρωταγωνιστικό ρόλο. Η καταστροφική λαίλαπα που ξέσπασε σε βάρος των Τούρκων τους ανάγκασε να τραπούν σε φυγή, αποδίδεται στον πολιούχο της Κέρκυρας Άγιο Σπυρίδωνα. Ο Γενικός Προβλεπτής του στόλου A. Pisani ,εξέδωσε διάταγμα σύμφωνα με το οποίο αποφασίστηκε να τελείται κάθε χρόνο 11 Αυγούστου

⁴⁹ Χ. Βοσκοπούλου, *Δημόσια κτήρια στην Κέρκυρα την περίοδο της βενετικής κυριαρχίας (1519-1797)* , (Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ) , 2005) Καμονάχου Μ., *Ένα μικρό οδοιπορικό στις οχυρώσεις και την ιστορία του Παλαιού Φρουρίου της Κέρκυρας* , (Δήμος Κερκυραίων Αθήνα : Ιονική Τράπεζα, 1994)

⁵⁰ Στανέλλος Λ., *Η Βρετανική στρατιωτική αρχιτεκτονική στη Κέρκυρα : οι επεμβάσεις των Βρετανών στα φρούρια , τις οχυρώσεις , τα κτήρια και τις στρατιωτικές εγκαταστάσεις : 1814-1864*, (Εθνικό Μετσόβιο Πανεπιστήμιο (ΕΜΠ) , 2016)

⁵¹ Κ. Μ. Χ. Κυριακή , *Οδηγός της νήσου Κέρκυρας* , (Τυπογραφείο Αριστομένους Ζ.Διαλησμά , 1902)

λιτανεία προς τιμήν του Αγίου , σε ανάμνηση της σωτηρίας της πόλης , λιτανεία που τελείται μέχρι σήμερα .⁵²

Στις 11 Νοεμβρίου 1718 ξέσπασε σφοδρή και ορμητική καταιγίδα ένας από τους κεραυνούς χτύπησε την καινούρια πυριτιδαποθήκη του παλαιού φρουρίου η πυρκαγιά που δημιουργήθηκε εξαπλώθηκε και στις τρεις πυριτιδαποθήκες του φρουρίου. Από τις έντονες και δυνατές εκρήξεις προκλήθηκαν πολλές ζημιές. Έπεσαν κτήρια στα περίχωρα της κορυφής της ακροπόλεως , γκρεμίστηκαν από τις έντονες αναταράξεις οικήματα που υπήρχαν στο κάτω περίβολο, ράγισε μέρος των τειχών και οι πολυώροφες οικίες έπεσαν, ράγισε ακόμα και ο βράχος του βουνού της ακροπόλεως και καταστράφηκαν όλα τα οικήματα που ήταν πάνω σε αυτό. Η φωτιά ήταν τόσο μεγάλη που κατέστρεψε και έκαψε ολοσχερώς πλήθος εγκαταστάσεων όπως αποθήκες , στρατώνες κ.α. και πλήθος κατοίκων κάηκαν καταπλακώθηκαν και τραυματίστηκαν.⁵³

Την τελευταία περίοδο της παρουσίας των Βενετών, μέχρι το 1797 δηλαδή, χαρακτηρίζεται από την εκτέλεση έργων επισκευής στο χώρο του Παλαιού Φρουρίου, όπως μαρτυρούν σωζόμενες επιγραφές σε διάφορα σημεία του χώρου.⁵⁴

Την περίοδο της πρώτης γαλλικής κατοχής που κράτησε μόνο δυο χρόνια (1797-1799) , λίγα πράγματα έγιναν, κυρίως επειδή έγιναν περισσότερες επισκευές και πρόχειρα οχυρωματικά έργα στη νήσο Βίδο .Αξίζει να επισημανθεί ότι εκείνη την περίοδο όλα τα σύμβολα του παλιού καθεστώτος έγιναν στόχος βανδαλισμού και ολοκληρωτικών καταστροφών ένα από τα πιο τρανά παραδείγματα είναι ο φτερωτός λέοντας που υπήρχε, και το επιβεβαιώνουν μαρτυρίες , στην είσοδο του παλαιού φρουρίου πάνω ακριβώς από την ξύλινη γέφυρα .Την περίοδο της Επτανήσου Πολιτείας(1800-1807), επίσης, δεν έγιναν σοβαρές παρεμβάσεις στα οχυρωματικά της πόλης. Κατά την διάρκεια της δεύτερης γαλλικής κατοχής (1807-1814) οι αυτοκρατορικοί Γάλλοι στην προσπάθεια τους να κρατηθούν στο νησί εκτέλεσαν ένα σοβαρό πρόγραμμα επισκευής και βελτίωσης των υφιστάμενων οχυρώσεων , και σχεδίασαν και άρχισαν να κατασκευάζουν νέες, έξω από την γραμμή των εξωτερικών

⁵² Καμονάχου Μ., *Ένα μικρό οδοιπορικό στις οχυρώσεις και την ιστορία του Παλαιού Φρουρίου της Κέρκυρας* , (Δήμος Κερκυραίων Αθήνα : Ιονική Τράπεζα, 1994)

⁵³ Κ. Μ. Χ. Κυριακή , *Οδηγός της νήσου Κέρκυρας* , (Τυπογραφείο Αριστομένους Ζ.Διαλησμά , 1902)

⁵⁴ Στανέλλος Λ., *Η Βρετανική στρατιωτική αρχιτεκτονική στη Κέρκυρα : οι επεμβάσεις των Βρετανών στα φρούρια , τις οχυρώσεις , τα κτήρια και τις στρατιωτικές εγκαταστάσεις : 1814-1864*, (Εθνικό Μετσόβιο Πανεπιστήμιο (ΕΜΠ) , 2016)

οχυρών. Όταν οι Βρετανοί κατέλαβαν την Κέρκυρα το 1814 τα έργα αυτά ήταν σε εξέλιξη . Τα περισσότερα από αυτά δεν ολοκληρώθηκαν ποτέ , αφού οι Βρετανοί δεν έδειξαν ενδιαφέρον για στις προτάσεις και στο σχεδιασμό των Γάλλων για την άμυνα της πόλης. Αντίθετα α περισσότερα από αυτά τα εγκατέλειψαν και τα άφησαν να καταστραφούν.⁵⁵

Μια από τις πρώτες ενέργειες των Βρετανών όταν κατέλαβαν την Κέρκυρα ήταν να αποτυπώσουν και να μελετήσουν το εκτεταμένο δίκτυο των οχυρωματικών έργων και να φροντίσουν για της άμεσες επισκευαστικές ανάγκες. Μέχρι το ξέσπασμα της Ελληνικής Επανάστασης, πάντως, λίγα πράγματα είχαν γίνει , ακόμα και στον τομέα των επισκευών των υπόλοιπων οχυρωμάτων , αφού ο Αρμοστής Sir Thomas Maitland, δεν έδειξε ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Το 1825 , μάλιστα, ολοκληρώθηκαν από τον συνταγματάρχη του Βασιλικού Μηχανικού George Whitmor, κατ' εντολή του Maitland, τα έργα στη Σπιανάδα Μπροστά στο Παλαιό Φρούριο. Τα έργα αυτά περιελάμβαναν την ανέγερση του ανακτόρου του Τάγματος Αγίων Μιχαήλ και Γεωργίου στη βόρεια πλευρά της Σπιανάδας , κατοικία του Αρμοστή και έδρα του Ιονίου Κοινοβουλίου ,το περιστύλιο προς τιμήν του Sir Thomas Maitland στη νότια πλευρά και την διαμόρφωση και φύτευση του μεγάλου ανοιχτού αυτού χώρου. Μέχρι το 1835 είχε ολοκληρωθεί και το κτήριο για το στρατιωτικό νοσοκομείο στο επίπεδο της Ακρόπολης του Παλαιού Φρουρίου.

Η δεύτερη περίοδος της βρετανικής αμυντικής πολιτικής στην Κέρκυρα ξεκινάει το 1839 και προέβλεπε σχέδιο ενίσχυσης των οχυρώσεων στο Παλαιό Φρούριο και σε άλλα σημεία , για την ενίσχυση των αμυντικών θέσεων πάνω στις οποίες θα έπεφτε το βάρος του συνόλου της άμυνας. Στις 12 Απριλίου του 1837 είχε ήδη εγκριθεί προϋπολογισμός ύψους 73,965 λίρες, για την εκτέλεση σημαντικών έργων για την ενίσχυση των οχυρώσεων στο Παλαιό και Νέο Φρούριο. Οι εργασίες που αναλύονταν ήταν πολλές ενδεικτικά : Αναδιαμόρφωση των οχυρώσεων του Παλαιού Φρουρίου , νέος στρατώνας , καινούργια γέφυρα για το παλαιό φρούριο κ.α. Τα έργα αυτά ολοκληρώθηκαν μέσα στα επόμενα δεκαπέντε χρόνια μέχρι το 1851. ⁵⁶

Σημαντικός για την σημερινή εικόνα της πόλης της Κέρκυρας υπήρξε ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος. Συγκεκριμένα μετά τις αεροπορικές επιθέσεις των Ιταλών και

⁵⁵ Στανέλλος Λ., *Η Βρετανική στρατιωτική αρχιτεκτονική στη Κέρκυρα : οι επεμβάσεις των Βρετανών στα φρούρια , τις οχυρώσεις , τα κτήρια και τις στρατιωτικές εγκαταστάσεις : 1814-1864*, (Εθνικό Μετσόβιο Πανεπιστήμιο (ΕΜΠ) , 2016)

⁵⁶ Όπως παραπάνω σελ. 41-49

Γερμανών συμμάχων τόσο το Παλαιό Φρούριο όσο και η Σπιανάδα υπέστησαν καταστροφικές ζημιές. Καταστράφηκε μεγάλο μέρος της πόλης, πολλά σπίτια έπιασαν φωτιά και πολλά δημόσια χτίρια καταστράφηκαν ολοσχερώς.

Σήμερα είναι , ίσως δύσκολο να καταλάβουμε και να φανταστούμε την παλιά εικόνα του Φρουρίου με τις τόσες μεταβολές και τα χρόνια που έχουν περάσει όμως δεν παύουν να υπάρχουν πολλά σημαντικά κομμάτια και μέρη τα οποία αποτελούν ζωντανές μαρτυρίες για τα κτήρια και τις μετατροπές που υπέστη στα τόσα χρόνια. Αποτελεί αναμφισβήτητο γεγονός ότι το ίδιο το Παλαιό φρούριο στο σύνολο του αξιοποιείται ακόμα με ποικίλους τρόπους και με μερικά σημεία του τα οποία είναι μη προσβάσιμα για λόγους ασφαλείας, αποτελεί ένα μέρος το οποίο όχι μόνο τουρίστες αλλά και κερκυραίοι επισκέπτονται καθημερινά όχι μόνο για να αξιοποιήσουν τους χώρους που υπάρχουν σήμερα μέσα σε αυτό αλλά και για να απολαύσει μια καθημερινή βόλτα με ωραία θέα και ησυχία κυριολεκτικά στην άκρη της πόλης . Διακρίνονται ανέπαφες οι επιβλητικές βενετικές οχυρώσεις, που συγκρατούν σε τρία διαμορφωμένα επίπεδα τα μεταγενέστερα, λιτά και ογκώδη κτίρια της οι γειτονιές αγγλικής περιόδου. Η επικοινωνία με την πόλη γίνεται μέσω σιδερένιας γέφυρας μήκους 60 μ., σε αντικατάσταση της παλαιάς κινητής πάνω από θαλάσσια τάφρο (contra - fossa), στον άξονα συμμετρίας της δυτικής όψης, ανάμεσα από τους προμαχώνες . Μερικοί από τους χώρους του Φρουρίου είναι σήμερα επισκέψιμοι (εκτός του εσωτερικού των δύο προμαχόνων της εισόδου), συνθέτοντας μια εξαιρετικά ενδιαφέρουσα περιήγηση σε ανοικτούς και στεγασμένους χώρους διαφόρων περιόδων κατασκευής, μέσω στενών στοών, αποκαλύπτοντας όλο το μεγαλείο των περασμένων εποχών. Το Παλαιό Φρούριο σήμερα στεγάζει τα Αρχεία του Νομού Κέρκυρας , τη Δημόσια Βιβλιοθήκη, Υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού, σχολές του Ιονίου Πανεπιστημίου, αίθουσες εκθέσεων και εκδηλώσεων και γενικότερα λειτουργεί ως ανοικτός μνημειακός χώρος. Στους ελεύθερους χώρους του (Βερσιάδα) πραγματοποιούνται μουσικές εκδηλώσεις, ενώ λειτουργούν επίσης αναψυκτήριο, πωλητήριο ειδών πολιτιστικού ενδιαφέροντος και εστιατόριο στο Μανδράκι.

Οι καθοριστικές θέσεις των δύο Φρουρίων (διοικητικά και στρατιωτικά κέντρα άλλοτε) το αμυντικό κενό της Σπιανάδας μεταξύ Παλιού Φρουρίου και δομημένου χώρου, οι νευραλγικές θέσεις των κτιρίων που άλλοτε ήταν στρατώνες, μας θυμίζουν τον διπλό ρόλο της πόλης μέχρι τις αρχές του 19ου αιώνα: του ισχυρού οχυρού (που ήταν και καθοριστικός για όλη τη διάρκεια της Βενετικής κυριαρχίας στο νησί) και

του λιμανιού διαμετακομιστικού εμπορίου προς την Ανατολική Μεσόγειο. Η αποικιοκρατική πολιτική των Βενετών είχε σαν επακόλουθο τη χρησιμοποίηση της πόλης σαν στρατιωτική και ναυτική βάση. Αργότερα η Γαλλική και η Αγγλική κυριαρχία ενίσχυσαν τον ρόλο αυτό, ενώ από τα τέλη του 19^{ου} αιώνα βλέπουμε την αλλαγή στη χρήση των άλλοτε οχυρωματικών δομών, καθώς η πόλη ακολούθησε τις επιταγές των καιρών. Από το δεύτερο μισό του 20^{ου} αιώνα και μετά βλέπουμε την καθολική μεταμόρφωση των οχυρωματικών έργων σε απερίσπαστο κομμάτι της κοινωνίας σε μορφή χώρου κοινωνικών εκδηλώσεων

Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΕΙΚΟΝΑ ΤΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΚΑΙ Η ΧΡΗΣΗ ΤΟΥΣ

ΣΠΙΑΝΑΔΑ

Η Σπιανάδα σήμερα είναι χωρισμένη από έναν κεντρικό δρόμο ή την λεωφόρο Στρατηγού Βίκτωρος Δουσμάνη οι ντόπιοι την έχουν χωρίσει και την ονομάζουν Πάνω πλατεία ή Πλατεία Ενώσεως και Κάτω πλατεία ή Πλατεία Γεωργίου Α΄. Εκτείνεται σε έκταση 42.000 τ.μ. με περίμετρο περίπου 950 μέτρα, ανάμεσα από το Παλιό Φρούριο και την Παλιά Πόλη. Ξεκινώντας από τα βόρεια της Σπιανάδας δηλαδή την κάτω πλατεία σήμερα δεσπόζει επιβλητικά το Liston με δεκάδες καφετέριες στη σειρά για όλες τις προτιμήσεις και τις ηλικιακές ομάδες και λίγα εστιατόρια ώστε να μπορεί ο καθένας να απολαύσει το φαγητό του στην γνωστή πλατεία. Δίπλα από τις καφετέριες στα αριστερά βρίσκεται ένας μεγάλος χώρος πρασίνου, το γκαζόν όπως το λένε οι κερκυραίοι, που είναι ένας ανοιχτός ελεύθερος χώρος όπου παίζουν τα παιδιά, όταν συνήθως οι γονείς τους κάθονται και πίνουν τον καφέ τους στις καφετέριες. Επίσης είναι πολύ καλός χώρος για τους σκύλους να τρέξουν να παίξουν και να έρθουν σε επαφή με άλλα σκυλιά. Το γκαζόν χρησιμοποιείται και για διάφορες εκδηλώσεις κατά καιρούς και για διάφορες οργανώσεις. Επίσης γύρο από αυτό τον χώρο είναι το Πάρκινγκ της πόλης που οι περισσότεροι επισκέπτες το χρησιμοποιούν αλλά και πολλοί ντόπιοι καθώς βρίσκεται στην κάρδια της πόλης.

Προχωρώντας και περνώντας τον δρόμο που χωρίζει την Σπιανάδα στη μέση περνάμε στην Πάνω πλατεία. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι χωρίζεται σε δύο επίπεδα καθώς υπάρχει μια ανηφόρα που οδηγεί στο επάνω μέρος. Στο κάτω μέρος σήμερα υπάρχει ένα μεγάλο σιντριβάνι με λουλούδια και γύρο από αυτό υπάρχουν αρκετά παγκάκια που κάθονται οι πολίτες. Στο επάνω μέρος που ανεβαίνουμε είτε από τα σκαλιά είτε από τις μικρές ανηφόρες συναντάμε πρώτα το μνημείο των Επτανήσων στα αριστερά. Το μνημείο αυτό συμβολίζει την ένωση όλων των Επτανήσων με την Ελλάδα το 1864, εκεί συχνά τα απογεύματα αποτελεί σημείο συνάντησης για τους ιδιοκτήτες σκύλων καθώς ελευθερώνουν τα σκυλιά τους και τα αφήνουν να τρέξουν και να παίξουν στο άφθονο πράσινο που απλώνετε σε ολόκληρη την πάνω πλατεία. Ενώ στη δεξιά πλευρά μέσα στα δέντρα υπάρχει ένα δρομάκι που οδηγεί στις

δημόσιες τουαλέτες. Συνεχίζοντας ευθεία συναντάμε το Πάρκο ή Πάλκο της Μουσικής που είναι ένα υπερυψωμένο κυκλικό κιόσκι που μέσα σε αυτό γίνονται αρκετές εκδηλώσεις αλλά και γύρο από αυτό. Περιμετρικά του Πάρκου υπάρχουν πολλά παγκάκια που κάθονται παιδιά, γονείς που φέρνουν τα παιδιά τους να παίζουν και διάφοροι επισκέπτες και μη για να περάσουν την ώρα τους ή και να απολαύσουν το τοπίο πρασίνου κάτω από την σκιά των δέντρων. Τις βραδινές ώρες αποτελεί σημείο συνάντησης για τις πιο μικρές ηλικιακές ομάδες και τους φοιτητές. Ειδικά μετά την καραντίνα εξαιτίας του covid-19 έχει αυξηθεί κατά πολύ ο πληθυσμός των ανθρώπων που επιλέγουν την Σπιανάδα ως χώρο ψυχαγωγίας.

Στη συνέχεια προχωρώντας φτάνουμε στη Στέρνα για τους ντόπιους που δεν είναι άλλη από το μνημείο του Μαίντλαντ που είχαν κτίσει οι Βρετανοί. Μπορεί κάποιος να το θαυμάσει από απόσταση καθώς περιτριγυρίζεται από κάγκελα και δεν είναι προσβάσιμο. Έτσι έχουμε φτάσει στο τέλος της Σπιανάδας διασχίζοντας την από τον Κεντρικό της δρόμο. Στη Πάνω πλατεία υπάρχουν πολλά δρομάκια μέσα από τα δέντρα που μπορεί να τα διασχίσει και να ξαναφτάσει στην αρχή της.

Σήμερα στη Σπιανάδα διοργανώνονται ποικίλες εκδηλώσεις που την κάνουν να παίρνει ακόμα περισσότερη ζωή από εκείνη που ήδη έχει. Αρχικά, είναι οι θρησκευτικές εκδηλώσεις οι οποίες γίνονται όπως είναι οι λιτανείες που δεν γίνονται αποκλειστικά από σε εκείνο το μέρος αλλά περνάνε από εκεί ως κεντρικό μέρος της πόλης. Σε αυτές τις εκδηλώσεις προστίθενται και η τελετή της Ανάστασης που αποτελεί το αποκορύφωμα του Πάσχα . Η Ανάσταση γίνεται στο Πάλκο και συγκεντρώνετε εκεί μεγάλο πλήθος κόσμου σχεδόν γεμίζει η Πάνω Πλατεία , εκτός από τους επισκέπτες εκεί πηγαίνουν και τρεις φιλαρμονικές τις πόλεις προκειμένου όταν ακουστεί το «Χριστός Ανέστη» να παίξουν χαρμόσινα . Μέσα στο Πάλκο βρίσκεται ο Μητροπολίτης και ψάλλει την ακολουθία. Η τελετή της Ανάστασης του Μεγάλου Σαββάτου θεωρείτε μια από τις σπουδαιότερες εμπειρίες του εορτασμού του Πάσχα στην Κέρκυρα. Μετά την ακολουθία ένα φαντασμαγορικό σόου με πυροτεχνήματα που εκτοξεύονται από Παλαιό Φρούριο.

Άλλες εκδηλώσεις που οργανώνονται στη Πάνω Πλατεία είναι εκείνες που επαναλαμβάνονται κάθε χρόνο . Κυρίως κατά τους καλοκαιρινούς μήνες. Για παράδειγμα οι συναυλίες των φιλαρμονικών που γίνονται συνήθως ξεκινούν στη μέση του Ιουλίου και τελειώνουν αρχές Σεπτεμβρίου, στο Πάλκο προς τιμήν του θαύματος του Αγίου Σπυρίδωνα. Οι συναυλίες αυτές γίνονται από όλες σχεδόν τις φιλαρμονικές του νησιού και συνήθως είναι κάθε σαββατοκύριακο αυτών των μηνών

γιατί είναι πιο εύκολο να τις παρακολουθήσει το κοινό. Μία ακόμα καθιερωμένη εκδήλωση τα τελευταία χρόνια είναι η Έκθεση Βιβλίου . Δεκάδες βιβλιοπωλεία συνεργάζονται και στήνουν στη πάνω Πλατεία τέντες και τραπέζια και παρουσιάζουν τα βιβλία τους και με καλύτερες τιμές . Στο πλαίσιο της έκθεσης γίνονται και πολλές παρουσιάσεις βιβλίων από τους συγγραφείς τους στο χώρο του Πρασίνου και ομιλίες πάνω σε διάφορα θέματα που μιλούν τα βιβλία. Είναι μία εκδήλωση που συγκεντρώνει πλήθος κόσμου καθώς γίνεται τέλος Ιουλίου με αρχές Αυγούστου. Τέλος μία εκδήλωση που επέστρεψε στην πάνω πλατεία είναι εκείνη της τελετής λήξης του Καρναβαλιού . Συνέβαινε και παλιότερα στο μέρος της πάνω πλατείας όμως για αρκετά χρόνια είχε μεταφερθεί στην Κάτω Πλατεία . Τα τελευταία χρόνια η λήξη στήνεται και πάλι στην Πάνω πλατεία , με προσέλευση πλήθους μικρών και μεγάλων καρναβαλιστών να παίρνουν μέρος σε αυτήν.

Άλλες εκδηλώσεις που διαδραματίζονται στη Σπιανάδα είναι, διάφορα φεστιβάλ όπως εκείνο των Σινιών πρόκειται για ένα φολκλορικό φεστιβάλ που πολιτιστικοί σύλλογοι όχι μόνο από όλη την Κέρκυρα αλλά και από την Ελλάδα και το εξωτερικό μαζεύονται και χορεύουν παραδοσιακούς χώρους. Διοργανώνεται και φεστιβάλ πολιτικού χαρακτήρα αλλά και ανεξάρτητα, από διάφορους πολιτιστικούς συλλόγους.

Την εικόνα των εκδηλώσεων συνθέτουν και διάφορες άλλες που οργανώνονται από ανεξάρτητους συλλόγους . Για παράδειγμα η έκθεση μηχανών βέσπας όπου ο σύλλογος βεσπών κάλεσε όσους πολίτες έχουν βέσπα να συγκεντρωθούν γύρο από το σιντριβάνι της Πάνω Πλατείας και να εκθέσουν τις βέσπες τους προκειμένου να τις δουν οι περαστικοί και βγάλουν φωτογραφίες. Κάτι ανάλογο με αυτό ήταν και το ράλι αντίκας που γινόταν στην Κέρκυρα και η εκκίνηση του γινόταν από το Λιστόν όμως κάποιες μέρες πριν τα αυτοκίνητα αντίκες παρατάσσονταν γύρο από το σιντριβάνι και ο κόσμος μπορούσε να τα θαυμάσει και να βγάλει φωτογραφίες.

Δεν πρέπει κανείς να ξεχάσει την κατάθεση στεφάνων που γίνεται κάθε χρόνο στο μνημείο των Επτανήσων στις 21 Μαΐου προς τιμήν της ένωσης των Επτανήσων με την Ελλάδα . Είναι μία τελετή που κάθε χρόνο γίνεται πριν την παρέλαση που γίνεται για να τιμήσει αυτό το γεγονός.

Άλλες περιστασιακές εκδηλώσεις που γίνονται στην Πάνω πλατεία είναι ο Θερινός κινηματογράφος που είχε στηθεί , όπως και αρκετές εκδηλώσεις που αναφέρονται σε διάφορες παγκόσμιες ημέρες όπως είναι αυτή της παγκόσμιας ημέρας κατά των ναρκωτικών που έγιναν στην πάνω Πλατεία δημιουργικές δραστηριότητες

και προβολές ταινιών. Επίσης η Πάνω πλατεία αποτελεί μέρος εκκίνησης και τερματισμού. διαφόρων μαραθωνίων που έχουν γίνει κατά καιρούς.

Λόγο του εορτασμού των Χριστουγέννων στην Πάνω Πλατεία είχε στηθεί ένα χριστουγεννιάτικο χωριό που είχε αρκετή επιτυχία καθώς ήταν η πρώτη απόπειρα για κάτι τέτοιο στην καρδιά της πόλης και ο κόσμος ήθελε να το επισκεφτεί και ιδιαίτερα μικρά παιδιά διότι ήταν εξοπλισμένο με αρκετά παιχνίδια.

Στο μέρος της Κάτω Πλατείας διοργανώνονται και εκεί αρκετές εκδηλώσεις ιδιαίτερα στο χώρο του Πρασίνου (Γκαζόν) . Ο χώρος αυτός έχει χρησιμοποιηθεί στο παρελθόν για πολλές εκδηλώσεις. Οι συναυλίες που έχουν δοθεί καθώς και οι εκδηλώσεις δεν είναι πολλές.

Το διεθνές τουρνουά σκακιού πριν τους αγώνες έκανε μία επίδειξη στο Λιστόν στο ξεκίνημα του οποίου στήθηκαν τραπεζάκια και εκδηλώθηκαν αγώνες φιλικού χαρακτήρα ανάμεσα στους μικρούς και μεγάλους που έπαιρναν μέρος στο τουρνουά.

Μία ακόμα καθιερωμένη εκδήλωση που λαμβάνει χώρα στο πράσινο της Κάτω Πλατείας είναι η επίδειξη της μπάντας σχηματισμών της Παλαιάς Φιλαρμονικής Κέρκυρας , η οποία γίνεται κάθε χρόνο μετά την παρέλαση της 21^{ης} Μαΐου. Τις μέρες πριν την παρουσίαση η Φιλαρμονική κάνει πρόβες στο χώρο χωρίς την στολή και μπορεί οποιοσδήποτε να την απολαύσει. Σε σύνδεση με αυτήν την εκδήλωση μπορούμε να αναπολήσουμε το 1^ο Φεστιβάλ Φιλαρμονικής Ορχήστρας το 2005 , οι Φιλαρμονικές Ορχήστρες της Κέρκυρας, της Αθήνας, της Θεσσαλονίκης, της Λευκάδας, της Λαμίας, της Ρωσίας, της Αυστρίας και του Πολεμικού Ναυτικού έλαβαν μέρος σε αυτό το φεστιβάλ. Παρέλασαν στο Λιστόν και στη συνέχεια έδωσαν συναυλίες στο χώρο του Πρασίνου.

Δεν πρέπει να παραβλέψουμε ότι ο χώρος του Γκαζόν είναι και το γήπεδο Κρίκετ . Από την Αγγλοκρατία μέχρι σήμερα ο χώρος που διεξάγονται οι αγώνες κρίκετ και οι προπονήσεις διαφόρων ομάδων είναι ο ίδιος. Για παράδειγμα το 1^ο σχολικό διεθνές τουρνουά κρίκετ έγινε στην Κέρκυρα και κάποιοι από τους αγώνες έλαβαν μέρος στην Κάτω πλατεία.

Φυσικά δεν θα πρέπει να ξεχνάμε ότι ανεξάρτητα από τις εκδηλώσεις που διοργανώνονται στη Σπιανάδα αλλά και στο Παλαιό φρούριο , τα μέρη αυτά παίρνουν ζωή και από τις απλές καθημερινές βόλτες των ανθρώπων από τα παιδιά που παίζουν μέχρι τους ηλικιωμένους που περνούν την ώρα τους καθισμένοι σε ένα παγκάκι και απολαμβάνουν την ημέρα τους. Στην Σπιανάδα θα συναντήσει κανείς πολλά διαφορετικά πρόσωπα και πολλές διαφορετικές εμπειρίες , είναι

αναμφισβήτητο άλλωστε ότι ο καθένας έχει βιώσει και θυμάται κάτι διαφορετικό από αυτόν τον χώρο. Ειδικότερα οι ντόπιοι έχουν περάσει μεγάλο κομμάτι της ζωής τους στη Σπιανάδα και έχουν άποψη πάνω στα προβλήματα και στο τρόπο που ο χώρος αυτός έχει διαμορφωθεί αυτό συμβαίνει γιατί είτε βλέπουν πράγματα που έχουν αλλάξει είτε θέλουν να αλλάξει κάτι.

Το Παλαιό Φρούριο είναι και αυτό με την σειρά του ένα μέρος που αρκετοί κάτοικοι επιλέγουν για την βόλτα τους είναι ένα πιο ήσυχο μέρος που το φυσικό τοπίο και η θέα είναι υπέροχα .Μπορούν να περπατήσουν και να φτάσουν στην κορυφή του . Οι τουρίστες συνθέτουν και εκείνοι την εικόνα του τοπίου αυτού καθώς είναι ένα από τα κορυφαία μέρη για επίσκεψη όταν έρχονται στο νησί. Φυσικά και εκεί δεν παύουν να υπάρχουν προβλήματα και προβληματισμοί πάνω στον χώρο από τους κατοίκους που τον έχουν ζήσει αλλά και από ανθρώπους που βιώνουν καθημερινά το μέρος.

ΠΑΛΑΙΟ ΦΡΟΥΡΙΟ

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω σημαντικό μέρος της σύγχρονης ιστορίας του Παλαιού Φρουρίου και ταυτόχρονα καθοριστικό τόσο για την εξέλιξη του όσο και για την διαμόρφωσή του αποτελεί ο βομβαρδισμός του από τους Ιταλούς το 1923 και ξανά ο βομβαρδισμός του το 1943 από τους Γερμανούς. Στον δεύτερο βομβαρδισμό , το φρούριο χρησίμευσε ως καταφύγιο για τον άμαχο πληθυσμό.

Τελευταία, τα κτήρια του παραχωρήθηκαν σε διάφορες υπηρεσίες πολιτιστικού και εκπαιδευτικού χαρακτήρα και το Παλαιό Φρούριο φιλοδοξεί πλέον να αποκτήσει σε καιρούς ειρηνικούς την αίγλη και τη ζωή που είχε σε καιρούς πολέμου. Έτσι , την τελευταία του σθεναρή αντίσταση εξακολουθεί να την δίνει ενάντια στη φθορά και στο χρόνο.⁵⁷

Σήμερα , διατηρούνται τα παλιά βενετσιάνικα τείχη και , οι πρόσθετες οχυρώσεις και τα κτήρια της Αγγλοκρατίας , αλλά από τα βενετσιάνικα κτίρια δεν έχουν μείνει παρά ελάχιστα ίχνη. Λίγο μετά την είσοδο ξεκινάει η σιδερένια γέφυρα μήκους 60μ. επάνω από την τάφρο (contra-fossa) που καταλήγει στην κύρια είσοδο του Φρουρίου. Στη κύρια είσοδο διατηρείται ακόμη η παλαιά ξύλινη πόρτα , ου άνοιγε σε εξαιρετικές περιπτώσεις για την είσοδο ή έξοδο επίσημων προσώπων .Οι δύο αίθουσες που βρίσκονται δεξιά και αριστερά στο θόλο της εισόδου , χρησίμευαν ως αποθήκες όπλων , σήμερα αυτές οι αίθουσες φιλοξενούν εκθέσεις με βυζαντινά εκθέματα. Προχωρώντας υπάρχει μία δεύτερη τάφρος, άνυδρη, της οποίας τα τοιχώματα σχηματίζονται αφενός από τους δύο προμαχώνες και την βάση της πύλης και αφετέρου από το τοίχωμα του κυρίως φρουρίου. Αυτή η τάφρος ήταν ζευγμένη με ξύλινη γέφυρα , την οποία αργότερα οι Βενετοί (1603) αντικατέστησαν με πέτρινη.

Δεξιά και αριστερά της γέφυρας αυτής υπάρχουν οι προμαχώνες , είναι από τα μεγαλοπρεπέστερα κτίσματα του Φρουρίου. Όμως δυστυχώς δεν είναι προσβάσιμοι και επισκέψιμοι από το κοινό .Στο τέλος της γέφυρας της άνυδρης τάφρου , βρίσκονται οι μεγάλοι στρατώνες πεζικού , που έχτισαν αργότερα οι Άγγλοι . Οι

⁵⁷ Καμονάχου Μ., *Ένα μικρό οδοιπορικό στις οχυρώσεις και την ιστορία του Παλαιού Φρουρίου της Κέρκυρας* , (Δήμος Κερκυραίων Αθήνα : Ιονική Τράπεζα, 1994)

στρατώνες αυτοί σήμερα στεγάζουν από την δεξιά πλευρά την Δημόσια Βιβλιοθήκη του νησιού και από την αριστερή πλευρά τα Γενικά Αρχεία Κέρκυρας (Γ.Α.Κ.) Προχωρώντας και πηγαίνοντας στη δεξιά πλευρά οδηγούμαστε στη λεγόμενη Βερσιάδα . Στην αρχή περίπου αυτού του χώρου, υπάρχει η μεγάλη υπόγεια δεξαμενή. Στα δεξιά διακρίνεται νεότερο κτήριο και οι φούρνοι του στρατού. Στο χώρο αυτό υπάρχει η εκκλησία δωρικού ρυθμού του Αγίου Γεωργίου, την οποία έχτισαν οι Άγγλοι , αφού γκρέμισαν όσα κτίρια υπήρχαν εκεί. Μετά την Ένωση της Επτανήσου με την Ελλάδα , μετατράπηκε σε ορθόδοξη και κοσμήθηκε με το παλιό τέμπλο του Αγ. Σπυρίδωνα και άλλες παλιές εικόνες. Στο χώρο αυτό σήμερα οργανώνονται πολλές συναυλίες κυρίως θρησκευτικού χαρακτήρα. Πίσω από τον ναό , σώζεται αγγλική πυριτιδαποθήκη ,

Πίσω από το χώρο που φιλοξενούσε το παλάτι του Προνοητή , διασώζεται ακόμη το θαυμάσιο βενετσιάνικο πολυγωνικό πηγάδι , που συνιστά ένα ακόμη εραλδικό μνημείο του Παλαιού Φρουρίου .Στη δεξιά πλευρά του ανηφορικού δρόμου , που οδηγεί στην κύρια είσοδο της Ακρόπολης , σώζονται υπολείμματα της κατοικίας του Γραμματέα των προνοητών. Ακολουθώντας το δρόμο που οδηγεί προς την Ακρόπολη , υπάρχει αριστερά μία μικρή σκάλα που οδηγεί στο κωδωνοστάσιο (που φέρει ενσωματωμένο ένα μεγάλο ρολόι) μίας από τις πολυάριθμες εκκλησίες που υπήρχαν παλιά στο φρούριο , στον ίδιο χώρο υπάρχει μία ακόμα στέρνα.

Περνώντας την στοά της εισόδου και μπαίνοντας στο χώρο που υπήρχε η ακρόπολη στα δεξιά του δρόμου που περνάει μπροστά από τους πρόποδες του πύργου της Ξηράς , σώζεται ακόμη ένα κτήριο φυλακών της εποχής. Διακρίνεται η πρόσθεση ενός ακόμη ορόφου , μάλλον από τους Άγγλους.

Δίπλα στη σκάλα που οδηγεί σε αυτή την πλευρά του υπάρχει ένα ενδιαφέρον σύστημα αποχέτευσης των όμβριων υδάτων που κατεβαίνουν από τον βράχο. Υπολείμματα του άρτιου αυτού συστήματος αποχέτευσης που διέθετε το Παλαιό Φρούριο διασώζονται μέχρι σήμερα σε διάφορα σημεία , σε καλή κατάσταση.

Στη βάση της σκάλας που οδηγεί στην κορυφή του Πύργου της Ξηράς , υπάρχουν πυροβολεία με μέτωπο προς την πόλη φτιαγμένα απο τους άγγλου. Ο Πύργος στη μία άκρη του υπάρχει ένας φάρος και ένας μεγάλος σιδερένιος σταυρός που ο επισκέπτης έχει την ευκαιρία να απολαύσει την πανοραμική θέα της πόλης της Κέρκυρας.

Στα ανατολικά βλέπουμε τον Πύργο της Θάλασσας , στη βάση του οποίου βρίσκεται ένα μεγάλο πλινθόκτιστο κτήριο που κατασκεύασαν οι Άγγλοι στα 1836

για στρατιωτικό νοσοκομείο και στέγασε αργότερα και την σχολή Εφέδρων Αξιωματικών Κέρκυρας. Από εκεί ένας στενός ανηφορικός δρόμος . που τριγυρίζει τον βράχο , καταλήγει στην κορυφή του Πύργου της Θάλασσας . Από τον πύργο αυτό οδηγούμαστε στο Καποσίδερο, ακολουθώντας ένα δρόμο που ξεκινάει πίσω από το στρατιωτικό νοσοκομείο. Σύμφωνα με τον θρύλο , μία κακία μάγισσα που καταράστηκε το νησί και προκάλεσε θανατικό που αποδεκάτισε τον πληθυσμό , καταδιώχθηκε στο μέρος αυτό από τον Αγ. Σπυρίδωνα και ρίχτηκε στη θάλασσα , γδερνοντας με τα νύχια της τον βράχο ,που διατηρεί μέχρι σήμερα τα βαθιά αυτά ρήγματα . Δυστυχώς όμως αυτά τα μέρη δεν είναι επισκέψιμα για το κοινό.

Επιστρέφοντας στους αγγλικούς στρατώνες Και εκεί που προηγουμένως στρίψαμε δεξιά αν στρίψουμε αριστερά θα βρεθούμε μπροστά από κάποια σύγχρονα χτίρια που είναι υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού . Στη συνέχεια και στρίβοντας δεξιά θα βρεθούμε μπροστά σε ένα επιβλητικό λευκό κτήριο, κατασκευασμένο από τους Άγγλους το 1850, το οποίο προπολεμικά ήταν νοσοκομείο και σήμερα στεγάζει το τμήμα των Μουσικών σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου. Συνεχίζοντας ευθεία στον χαλικένιο δρόμο οδηγούμαστε σε έναν κατηφορικό δρόμο που οδηγεί στο Μανδράκι εκεί διακρίνουμε ακόμη της επάλξεις και μία πύλη που βγάζει στη θάλασσα . Δεξιά και αριστερά της εξόδου προς το Μανδράκι , υπάρχουν οι αποθήκες ανεφοδιασμού του στόλου . Μία από αυτές σε σχετικά καλή κατάσταση. Το Μανδράκι είναι το τεχνητό λιμάνι που είναι στη βόρεια πλευρά του φρουρίου. Σήμερα εκεί υπάρχει μία μικρή παραλία καθώς και φιλοξενούνται σκάφη του παρατήματος Κέρκυρας Πανελληνίου Ομίλου Ιστιοπλοΐας Ανοιχτής Θάλασσας. Στο Μανδράκι υπάρχουν 3 Πύλες οι οποίες ήταν για την εξυπηρέτηση των στρατιωτών και των πολιτών . Οι οποίες διασώζονται μέχρι σήμερα σε καλή κατάσταση όμως δεν είναι επισκέψιμες.⁵⁸

Αυτή είναι η εικόνα η οποία συνθέτει σήμερα το Παλιό Φρούριο. Πολλά από τα κτήρια του παρελθόντος δεν υπάρχουν σήμερα όμως αυτό δεν μας κάνει να αμφισβητούμε την παλιά αίγλη που αποπνέει το Φρούριο ακόμα και σήμερα. Η ζωή που υπάρχει σήμερα στο φρούριο μπορεί να μην είναι ίδια με παλιά όμως αυτό δεν σταματάει πλήθος κόσμου να το επισκέπτεται κάθε χρόνο αλλά και καθημερινά. Αρκετοί νέοι πάνε σήμερα και κάθονται στα τείχη ή απολαμβάνουν τον καφέ τους

⁵⁸ Καμονάχου Μ., *Ένα μικρό οδοιπορικό στις οχυρώσεις και την ιστορία του Παλαιού Φρουρίου της Κέρκυρας* , (Δήμος Κερκυραίων Αθήνα : Ιονική Τράπεζα, 1994)

στο καφέ-αναψυκτήριο που υπάρχει στο πάνω μέρος της Βερσιάδα με θέα τον όρμο της Γαρίτσας.

Ένας ακόμα τρόπος που το φρούριο παίρνει ζωή σήμερα είναι οι εκδηλώσεις οι οποίες γίνονται μέσα σε αυτό.

Κάτω από την γέφυρα του φρουρίου στην λεγόμενη κόντρα φόσα λειτουργούσε κατά την δεκαετία του 1960 λειτουργούσε εργοστάσιο παραγωγής ρεύματος και ονομαζόταν «Ηλεκτρική» , τροφοδοτούσε με ρεύμα την πόλη της Κέρκυρας. Σήμερα υπάρχουν ακόμα μερικά από τα κτήρια του τότε εργοστασίου , μερικά από αυτά έχουν γίνει παράγκες ερασιτεχνών ψαράδων ενώ άλλα είναι εγκαταλελειμμένα και ερειπωμένα.

Σήμερα το Φρούριο χρησιμοποιείτε και για πολλές πολιτιστικές εκδηλώσεις. Αρχικά ένας χώρος που φιλοξενεί πολλές εκδηλώσεις και κυρίως συναυλίες είναι ο ναός του Αγίου Γεωργίου, ο οποίος εκτός από απλά επισκέψιμο μνημείο χρησιμοποιείτε από το Ιόνιο πανεπιστήμιο και πιο συγκεκριμένα από το τμήμα Μουσικών σπουδών για την παρουσίαση συναυλιών από σύνολα φοιτητών αλλά από τις ορχήστρες της σχολής για παράδειγμα η Συμφωνική Ορχήστρα και η Χορωδία παρουσίασαν τις «Όρνιθες του Αριστοφάνη», να αναφέρουμε και την ετήσια εαρινή συναυλία του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου. Επίσης συναυλίες μέσα στον ναό γίνονται και από πολλές χορωδίες του νησιού ,όπως διοργάνωσε Ανδρικής Χορωδίας Κέρκυρα την συναυλία του YMNOY EIS THN ELEΥΘΕΡΙAN του Ν. Μάντζαρου. καθώς επίσης παράδοση αποτελεί πλέον η συναυλία την φιλαρμονικής Καποδίστριας το απόγευμα της Κυριακής των Βαΐων σε συνδυασμό με το Εκκλησιαστικό τμήμα της Χορωδίας Κέρκυρας. Είναι η συναυλία που εισάγει την πόλη στην μεγάλη εβδομάδα καθώς είναι η πρώτη που γίνεται και ακολουθούν και οι άλλες φιλαρμονικές . Επίσης συναυλίες μέσα στο χώρο του ναού γίνονται και προς τιμήν εθνικών εορτών όπως αυτή που διοργάνωσε ο Δήμος Κέρκυρας και η Χορωδία Κέρκυρας που ήταν μία Συναυλία Επτανησιακής Μουσικής για τον εορτασμό της 155ης επετείου της Ένωσης της Επτανήσου με την Ελλάδα. Εκτός από συναυλίες στο χώρο του Ι.Ν.του Αγίου Γεωργίου γίνονται και διάφορα άλλα δρώμενα όπως την έκθεση **Mediterranea Mente**, καθώς και εκθέσεις όπως αυτή του Σπύρου Μουρατίδη που περιελάμβανε υδατογραφίες του ίδιου.

Συναυλίες όμως γίνονται και στην πλατεία μπροστά από τον ναό. Οι συναυλίες αυτές ποικίλουν σε ύφος και μουσικές καθώς αποτελούνται από γνωστούς καλλιτέχνες. Ενδεικτικά συναυλία σε αυτόν τον χώρο έχουν κάνει η Άλκηστις

Πρωτοψάλτη , ο Βασίλης Παπακωσταντίνου , ο Κωστής Μαραβέγιας και πολλοί άλλοι γνωστοί καλλιτέχνες. Επίσης στον προαύλιο αυτό χώρο διοργανώνονται και πολλές παραστάσεις θεατρικές όπως το «Ριχάρδος Β΄ – Το Ρέκβιεμ ενός Βασιλιά» του Ουίλιαμ Σαίξπηρ, με την εποπτεία του Ιδρύματος Μιχάλης Κακογιάννης. Ακόμα σε αυτόν των χώρο γίνονται και μεγάλες εκδηλώσεις από τοπικά σωματεία όπως την σουίτα μπαλέτου «Ζορμπάς» που ανέβασε η Φιλαρμονική Εταιρία Μάντζαρος, σε συνεργασία με την Εφορία Αρχαιοτήτων Κέρκυρας και ήταν για πρώτη φορά σε θεατρική μορφή. Ο χώρος αυτός επιλέγεται διότι είναι από τους λίγους χώρους που μπορεί να συγκεντρωθεί μεγάλο πλήθος ανθρώπων καθώς και να στηθεί μια αρκετά μεγάλη σκηνή . Είναι ιδανικός χώρος επίσης γιατί είναι στο κέντρο της πόλης και είναι εύκολη η πρόσβαση του κόσμου. Για εκδηλώσεις χρησιμοποιείται και ο χώρος μετά το κτήριο του Μουσικού τμήματος του Ιονίου Πανεπιστημίου . Εκεί διοργανώνονται και συναυλίες αλλά και θεατρικές παραστάσεις όπως «Οι δικοί μας ξένοι» ΜΑΘΗΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ «Κι αν ήσουν εσύ;», στον ίδιο χώρο η Φιλαρμονική Μάντζαρος είχε παρουσιάσει την συναυλία «Η τιμή της αγάπης»,

Επίσης για έκθεσης χρησιμοποιούνται και οι παλιές αποθήκες του φρουρίου για παράδειγμα μία έκθεση που είχε γίνει στις αλευραποθήκες ήταν η «ΑΠΟΠΛΟΥΣ, Οι Αόρατες ΠΟλεις και οι Πόλεις Λιμάνια του Ιονίου: οι εικαστικές +Ομιλίες Ελλήνων Λογοτεχνών με τον Calvino.», μία άλλη έκθεση που έλαβε χώρο εκεί ήταν η έκθεση ζωγραφικής της Σουηδής εικαστικού, κ. Kerstin Lindgren, με τίτλο nordic light in movements. Ακόμα και στους προμαχώνες του φρουρίου σήμερα φιλοξενούνται θεατρικές παραστάσεις ένα πρόσφατο παράδειγμα είναι η παράσταση «Μαρία η Πενταγιώτισσα του Μποστ» που παρουσίασε η Κερκυραϊκή σκηνή στον Προμαχώνα Savorgnan.

Μια σημαντική αναφορά είναι η παρουσίαση οπερέτων από την Εθνική λυρική σκηνή μέσα στο Παλαιό φρούριο μερικές από τις όπερες που έχουν παρουσιαστεί είναι το «Θέλω να δω τον Πάπα!» και η «Μαρία η Πενταγιώτισσα του Μποστ»

Το λατινικό παρεκκλήσι σήμερα χρησιμοποιείται ως χώρος εκθέσεων και εκδηλώσεων για παράδειγμα εκεί έλαβε χώρα η έκθεση «Επιστροφές 1 – Γεωργία» του φωτογράφου Αλέξη Σιδηρόπουλου, καθώς επίσης και η φωτογραφική έκθεση Φρούρια που ενώνουν – ΦΑΡΟ(ς) για τα Φρούρια, μία ακόμα έκθεση που έλαβε χώρα εκεί ήταν « Οι Σέρβοι στην Κέρκυρα» που την διοργάνωνε Η Εφορεία Αρχαιοτήτων Κέρκυρας, στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Έτους Πολιτιστικής Κληρονομιάς 2018, όπως και η ατομική έκθεση με τίτλο «Πρόσωπα» της Δόμνα

Δέλλιου, η έκθεση ζωγραφικής των διακεκριμένων Βενετών καλλιτεχνών, κ.κ. Fernanda Faccioli και Emmet (Mario Toffoli) «Η Μεδουσα η Σφίγγα και άλλες Θεότητες – Μητέρες»

Επίσης η Δημόσια Βιβλιοθήκη της Κέρκυρας διοργανώνει στον χώρο της εκδηλώσεις που την αφορούν όπως το εργαστήρι φιλαναγνωσίας με αφορμή το βιβλίο ‘Μόνο αν Θέλω της Γιώτας Αλεκάνδρου που απευθύνεται σε παιδιά. Με την σειρά τους και τα Γενικά Αρχεία Κέρκυρας διοργανώνουν και εκείνα εκδηλώσεις που τα αφορούν όπως μία ανοιχτή ξενάγηση με αφορμή τον εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας Αρχείων προσκαλούν το κοινό να επισκεφθεί τους χώρους τους,

Δυστυχώς στις μέρες με το ξέσπασμα του covid-19 οι εκδηλώσεις έχουν όλες ακυρωθεί λόγω του κινδύνου της συγκέντρωσης μεγάλου αριθμού ατόμων. Οπότε είναι περιορισμένος ο αριθμός και των εκδηλώσεων.

Αυτές και αμέτρητες άλλες εκδηλώσεις που γίνονται κάθε χρόνο δίνουν ζωή και μία νέα πνοή στον Παλιό Φρούριο , το ανανεώνουν και το κάνουν πιο σύγχρονο και αξιοποιήσιμο.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΑΠΟ ΧΡΗΣΤΕΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ

Κατά την διάρκεια της έρευνας για την πτυχιακή εργασία συζήτησα με μία μερίδα ανθρώπων που βρίσκονται συχνά στα μέρη που μας αφορούν. Οι άνθρωποι που μίλησα μαζί τους αποτελούν ένα δείγμα των πολιτών που επιλέγουν να κάτσουν στην Πλατεία και στο Φρούριο. Είναι ένα συνονθύλευμα διαφορετικών ανθρώπων με ποικίλες ηλικίες αλλά και διαφορετικές καταγωγές . Θέλησα έτσι να πάρω ένα παράδειγμα και μία απάντηση από τις πιο κύριες ομάδες που επιλέγουν τους χώρους και να μου πουν την άποψη τους και τι είναι αυτό που τους κάνει να επισκέπτονται και να κάθονται εκεί ξανά και ξανά. Άνδρες ,γυναίκες ,νέοι και ηλικιωμένοι επιλέγουν καθημερινά τον χώρο της Σπιανάδας και του Φρουρίου για την καθημερινή του ψυχαγωγία. Η διαδικασία αυτή δεν ήταν πάντα εύκολη καθώς υπήρχαν πολλοί που δεν ήθελαν να βοηθήσουν και να απαντήσουν, άλλοι καχύποπτοι λόγω της κατάστασης που ζούμε σήμερα με τον κορονοϊό φοβόντουσαν να ανοίξουν συζήτηση γιατί δεν ήθελαν να έρθουν σε περεταίρω επαφή με ανθρώπους που δεν γνωρίζουν. Άλλοι όμως ήταν πολύ φιλικοί μερικοί βλέποντας ότι κάνω ερωτήσεις μου έλεγαν μόνοι τους να απαντήσουν και να με βοηθήσουν στην ερευνά μου. Στα πλαίσια αυτής της έρευνας ακολούθησαν ημιδομημένη μορφή συνεντεύξεων και ανώνυμα με βασικό μου στόχο να αναδείξω τόσο το γιατί επιλέγετε η Σπιανάδα από τους ανθρώπους για να περάσουν τον χρόνο τους όσο και για να δω τα προβλήματα που συναντά ο ίδιος ο απλός άνθρωπος μέσα σε αυτήν και στη συνέχεια να ακούσω τις σκέψεις τους προβληματισμούς, αλλά και να δω τις οπτικές γωνίες μέσα από τις οποίες ο κάθε συμπολίτης μας βλέπει τον ίδιο χώρο. Οι κύριες ερωτήσεις που απαντήθηκαν ήταν

- 1) Γιατί επιλέγεται αυτόν τον χώρο ως μορφή κοινωνικότητας-ψυχαγωγίας ;
- 2) Τι θέλετε να προστεθεί στο χώρο ώστε να είναι πιο λειτουργικός- φιλικός
- 3) Τι προβλήματα συναντάτε ;
- 4) Έχετε κάνει φίλους φίλες;

Μετά από αυτές τις ερωτήσεις εξελίχθηκε περεταίρω συζήτηση που απαντήθηκαν και άλλα ερωτήματα. Στα οποία πολύ ευγενικά μου απάντησαν με την γνώμη τους . Τα ερωτήματα αυτά είναι διαφορετικά και πρόκειται για την εξέλιξη της συζήτησης με το κάθε άτομο ξεχωριστά.

Γυναίκα φοιτήτρια 22 ετών

-Γιατί επιλέγεις αυτόν τον χώρο ως μορφή κοινωνικότητας-ψυχαγωγίας

-Σε μία περίοδο υγειονομικής κρίσης η ύπαρξη ενός τόσο ανοιχτού και ελεύθερου χώρου , στον οποίο μπορούμε να συνυπάρχουμε χωρίς στενές επαφές είναι ιδιαίτερα σημαντική.

-Τι θέλετε να προστεθεί στο χώρο ώστε να είναι πιο λειτουργικός- φιλικός;

-Θα ήταν καλό να προστεθούν αυτόματοι πωλητές που να πωλούν διάφορα προϊόντα σε ανταγωνιστικές τιμές από τα υπόλοιπα μαγαζιά.

-Τι προβλήματα συναντάτε ;

-Το μεγαλύτερο πρόβλημα που εντοπίζω είναι τα σκουπίδια . Αφού ο χώρος χρησιμοποιείται για ψυχαγωγία τα άτομα την στιγμή που φεύγουν πετούν όλα τους τα σκουπίδια χωρίς να σκέφτονται το περιβάλλον ή εμάς τους υπόλοιπους .

-Έχεις κάνει φίλους φίλες;

-Συνήθως πηγαίνω με την παρέα μου , οπότε δεν έχω γνωρίσει πολλά καινούρια άτομα εκεί. Πάντως σίγουρα έχω δημιουργήσει πιο στενές σχέσεις με τους φίλους μου.

-Θα προτιμούσες να πας στο φρούριο, το οποίο είναι ένας ιστορικός χώρος σε σχέση με την πάνω πλατεία ;

-Σίγουρα θα προτιμούσα να πάω στο φρούριο με την παρέα μου , γιατί γενικότερα είναι πιο ήσυχος χώρος και θα τον επέλεγα με μεγάλη χαρά.

-Ποίες είναι οι καλύτερες αναμνήσεις έχεις από το φρούριο ή την πλατεία ;

-Η καλύτερη ανάμνηση που έχω από το φρούριο είναι ο πρώτος επιτάφιος στον οποίο πήγα με την φιλαρμονική το Πάσχα. Όσο για την πλατεία αυτό που έχω να θυμάμαι είναι οι βόλτες που έκανα μικρή με τα ηλεκτρικά αυτοκινητάκια.

Γυναίκα φοιτήτρια 24 ετών

-Γιατί επιλέγεις αυτόν τον χώρο στον ελεύθερο σου χρόνο;

-Η πάνω πλατεία είναι σίγουρα ένα από τα ωραιότερα μέρη της πόλης. Για αυτό τον λόγο πολλοί την επιλέγουν , όπως και εγώ , για να περάσουν τον ελεύθερο τους χρόνο και να συναναστραφούν με τους υπόλοιπους .

-Τι θέλετε να προστεθεί στο χώρο ώστε να είναι πιο λειτουργικός- φιλικός;

-Η αλήθεια είναι πως για να γίνει πιο λειτουργικός ο χώρος χρειάζεται η απαραίτητη καθαριότητα των δημόσιων τουαλετών του χώρου μίας και γίνεται συχνή χρήση από τους επισκέπτες της πλατείας .

-Τι προβλήματα συναντάτε ;

-Πολλές φορές έχω βρεθεί αντιμέτωπη , εφόσον γίνεται σχεδόν φανερά, με χρήστες ναρκωτικών ουσιών. Οι ίδιοι γίνονται επικίνδυνοι και για τα παιδιά, τα οποία βρίσκονται στο χώρο.

-Έχεις κάνει φίλους φίλες;

-Στη πλατεία είναι αρκετά εύκολο να συναναστροφής και να κάνεις νέους φίλους. Η μικρή απόσταση μεταξύ των πάγκων βοηθάει την γνωριμία μεταξύ νέων προσώπων και φίλων .

-Θεωρείς δηλαδή ότι εάν υπήρχαν παγκάκια στο φρούριο θα προτιμούσες να πάς εκεί;

-Και οι δύο τοποθεσίες είναι πολύ όμορφες και έχουν πολύ κόσμο. Αλλά θεωρώ ότι τα παγκάκια είναι χαρακτηριστικό της πάνω πλατείας , οπότε θα επέλεγα αυτήν.

-Τι έχει αλλάξει για εσένα μετά την καραντίνα σε σχέση με αυτούς τους χώρους ;

-Υπάρχει γενικότερα ο φόβος του COVID-19 και για αυτό προτιμάω τους χώρους αυτούς. Είναι πιο ευρύχωροι και χωρίς συνωστισμό. Για παράδειγμα , μπορώ να πάρω τον καφέ μου στο χέρι και με την παρέα μου και να κάτσω στο μποσκέτο που έχει και ωραία θέα , χωρίς περιορισμούς όπως στις καφετέριες.

Γυναίκα 26 ετών

-Γιατί επιλέγεις αυτόν τον χώρο ως μορφή κοινωνικότητας-ψυχαγωγίας

Αποτελεί ιδανικό μέρος για τον σκύλο μου , έχει άφθονο χώρο για να εκτονωθεί και να τρέξει συναντάμε και άλλα σκυλάκια και γίνεται πιο κοινωνικός . Όσο για εμένα απολαμβάνω την βόλτα μου περνάω ευχάριστα την ώρα μου γιατί μπορώ ταυτόχρονα να συναντήσω φίλους και να χαλαρώσω.

-Τι θέλετε να προστεθεί στο χώρο ώστε να είναι πιο λειτουργικός- φιλικός;

-Θα ωφελούσε η ύπαρξη καθαρών και λειτουργικών τουαλετών . Επίσης θα ήταν καλό να υπάρχουν ποτίστρες για τα σκυλιά και τα γατιά ώστε να μην χρειάζεται να παίρνουμε μαζί μας πράγματα για να τους δίνουμε εμείς .

-Τι προβλήματα συναντάτε ;

Παρόλο που υπάρχουν κάδοι πολλοί πετάνε τα αποτσίγαρά τους και γενικά διάφορα σκουπίδια στο έδαφος . Αυτό πέρα από την μόλυνση του περιβάλλοντος αποτελεί απειλή για τα ζώακια.

-Έχεις κάνει φίλους φίλες;

-Συναντώ σχεδόν καθημερινά άτομα που βγάζουν τα κατοικίδια τους βόλτα τα οποία γνώρισα. Δεν θεωρούνται φίλοι απλώς γνωστοί που λέμε άμα συναντηθούμε καμία κουβέντα.

-Θεωρείς ότι επειδή κυκλοφορούν αδέσποτα στην πλατεία δημιουργούνται προβλήματα;

-Σίγουρα δημιουργούνται πολλά προβλήματα. Σε έναν τέτοιο χώρο που μπορεί να βρίσκεται ο οποιοσδήποτε πχ. Μικρά παιδιά, ηλικιωμένοι κ.α. απειλείται η σωματική τους ακεραιότητα γιατί ανά πάσα στιγμή μπορεί να τους επιτεθεί ένα αδέσποτο. Επίσης μπορεί να είναι άρρωστα και μια επίθεση σε κάποιο κατοικίδιο μπορεί να το βλάψει σοβαρά. Πιστεύω ο δήμος θα πρέπει να λάβει μέτρα και να βοηθήσει αυτά τα ζώα .

Γυναίκα 30ετών

- Γιατί επιλέγεις αυτόν τον χώρο ως μορφή κοινωνικότητας-ψυχαγωγίας ;

-Ο χώρος αυτός είναι αρκετά λειτουργικός, αρχικά λόγω της θέσεως του στο κέντρο της πόλης και της έκτασης του, πράγμα που επιτρέπει, να γίνονται ποικίλες δραστηριότητες. Συγκεκριμένα , ως μορφή κοινωνικοποίησης η πλατεία είναι μια πρώτης τάξεως ευκαιρία για τα παιδιά να κάνουν νέους φίλους , να παίζουν μαζί , γενικότερα , σε έναν ανοιχτό χώρο , στον οποίο μπορούν να δραστηριοποιηθούν ελεύθερα. Για παράδειγμα μπορείς να δείς παιδιά με μπάλα , ποδήλατα, αυτοκινητάκια, ποδήλατα όλες τις ώρες της ημέρας. Απο την άλλη , όσο βραδιάζει η πλατεία γεμίζει με εφήβους και φοιτητές . Εγω προσωπικά προτιμώ να βγαίνω με την παρέα μου το βραδάκι , να κάνουμε βόλτες στη πλατεία και στον γύρο χώρο.

-Τι θέλετε να προστεθεί στο χώρο ώστε να είναι πιο λειτουργικός- φιλικός;

-Προκειμένου να γίνει πιο φιλικός ο χώρος θα μπορούσε να υπάρχουν περισσότερες εγκαταστάσεις, όπως για παράδειγμα παιδικές χαρές. Να πραγματοποιούνται ανα διαστήματα εκπαιδευτικά εργαστήρια , όπως εργαστήρια ζωγραφικής , μουσικής και άλλων τεχνών. Θα μπορούσαν να διοργανώνονται κάποια θεματικά φεστιβάλ για διάφορες ηλικίες χωρίς να αποτελούν μέρος κάποιας πολιτικής πεποίθησης . Κάτι άλλο που θα μπορούσε να γίνει είναι η προβολή υπαίθριων ταινιών όπως είχε γίνει και παλιότερα και η διοργάνωση υπαίθριων θεατρικών παραστάσεων.

-Τι προβλήματα συναντάτε ;

-Ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που συναντάς στο χώρο αυτό είναι τα σκουπίδια . Δυστυχώς ,πολύς κόσμος, και ιδιαίτερα οι νέοι αφήνουν πολλά σκουπίδια στην πλατεία , καθαρά από επιπολαιότητα και έλλειψη αρχών ως προς το περιβάλλον και κατ'επέκταση προς την πολιτιστική κληρονομιά του τόπου. Το πρόβλημα αυτό είναι διαχρονικό και θα μπορούσε να μειωθεί με την επέμβαση του δήμου με την μορφή προστίμων ή μέσω προτζεκτ ανακύκλωσης και οικολογίας

--Έχετε κάνει φίλους φίλες;

-Σίγουρα κάνεις γνωριμίες, αν όχι φίλους. Γενικά, γνωρίζεις και συναντάς πολλά άτομα σε μια βόλτα ή στο παγκάκι που θα κάτσεις και έτσι είναι λογικό κάποια

στιγμή να γνωρίσεις νέα άτομα και ίσως κάποια στιγμή αυτή η γνωριμία να εξελιχθεί σε φιλία.

-Ποιες είναι οι πιο ωραίες αναμνήσεις που έχετε από το φρούριο και την πλατεία ;

-Στο φρούριο περνούσαμε αρκετό χρόνο με τους φίλους μου είτε για βόλτα , είτε για μπάνιο , ακόμα και στην βιβλιοθήκη για να διαβάσουμε ή να κάνουμε σχολικές εργασίες, πιο πολύ όμως θα έλεγα ότι μου έχουν αποτυπωθεί οι βραδιές με φίλους και μουσική , οι βόλτες με το αγόρι μου , οι ήσυχες στιγμές στη βιβλιοθήκη τα καλοκαίρια.

Γυναίκα 29ετων

- Γιατί επιλέγεις αυτόν τον χώρο ως μορφή κοινωνικότητας-ψυχαγωγίας ;

-Στο συγκεκριμένο χώρο συναντάς μεγαλύτερη ποικιλία στις κοινωνικές ομάδες ,εν αντιθέσει με τα μαγαζιά που συνήθως έχουν ως πελάτες συγκεκριμένες κοινωνικές ομάδες .Επίσης ο συγκεκριμένος χώρος προσφέρει ησυχία και έναν πιο οικονομικό τρόπο διασκέδασης.

-Τι θέλετε να προστεθεί στο χώρο ώστε να είναι πιο λειτουργικός- φιλικός;

-Να προστεθούν τραπεζάκια και καταλληλότερος φωτισμός για τις βραδινές ώρες.

-Τι προβλήματα συναντάτε ;

-Κυρίως την έλλειψη φωτισμού κατά τις βραδινές ώρες.

-Έχετε κάνει φίλους φίλες;

-Έχω συναναστραφεί με άλλα άτομα, άλλα στο επίπεδο των κοινωνικών γνωριμιών και όχι της φιλίας.

-Θεωρείται ότι ο χώρος αξιοποιείται σωστά ;

-Όχι δε θεωρώ ότι αξιοποιείται σωστά. Θα μπορούσε να φιλοξενήσει περισσότερες κοινωνικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις εάν διαμορφωθεί καταλλήλως, ενώ ο τρόπος με τον οποίο έχει διαμορφωθεί δεν είναι κατάλληλος να φιλοξένει κόσμο καθ' όλη τη διάρκεια της μέρας.

-Ποιες είναι οι πιο ωραίες αναμνήσεις που έχετε από το φρούριο και την πλατεία ;

-Τα παιχνίδια με φίλους κατά τη διάρκεια των σχολικών ετών.

-Θεωρείς ότι κάποιος χώρος είναι αδικημένος; και αν ναι γιατί;

-Και οι δυο χώροι της πάνω και κάτω πλατειάς είναι αδικημένοι καθώς ελάχιστες προσπάθειες εξωραϊσμού έχουν γίνει. Αναλυτικά τις καλοκαιρινές κυρίως μέρες με την έντονη ηλιοφάνεια και ζέστη είναι αρκετά δύσκολο να βρει κάποιος ένα σκιερό μέρος να απολαύσει τη βόλτα ή τον καφέ του, ενώ το βράδυ η έλλειψη φωτισμού αποτρέπει πολλούς από το να επιλέξουν τη πλατεία ως χώρο διασκέδασης και πολλές

φορές μετά από μια συγκεκριμένη ώρα γίνονται στέκι παραβατικών ομάδων . Επίσης η φροντίδα των χώρων πράσινου είναι ελάχιστη .

Γυναίκα φοιτήτρια 23 ετών

-Γιατί επιλέγετε αυτό το χώρο ως μορφή κοινωνικότητας – ψυχαγωγίας;

-Μου αρέσει να μαθαίνω γεγονότα και καταστάσεις από τη ζωή των φίλων μου που γνώρισα ως φοιτήτρια και πτυχές της καθημερινότητάς τους που ενδεχομένως δεν ήξερα μέσα σε ένα τόσο ιδιαίτερο και ιστορικό μέρος. Απολαμβάνω την ηρεμία της φύσης και το περιβάλλον με εμπνέει για φιλοσοφικές συζητήσεις και προβληματισμούς.

-Τί θέλετε να προστεθεί στο χώρο ώστε να είναι πιο λειτουργικός και φιλικός;

-Ο χώρος θα μπορούσε να διαθέτει περισσότερους κάδους ανακύκλωσης και σακούλες όπου οι ιδιοκτήτες ζώων θα μπορούσαν να πετάξουν τις ακαθαρσίες των ζώων τους..

-Τί προβλήματα συναντάτε;

-Εξαιτίας της έλλειψης βασικών συστημάτων υγιεινής (π.χ. κάδοι ανακύκλωσης) και καταρτισμένου προσωπικού το οποίο θα γνωρίζει το χώρο και θα βοηθάει στην προστασία του το φρούριο αλλά και η πλατεία πολλές φορές είναι γεμάτοι με σκουπίδια, γόπες τσιγάρων και διάφορα άλλα αντικείμενα μη φιλικά προς το περιβάλλον.

-Έχετε κάνει φίλους/φίλες;

-Για πρώτες γνωριμίες συνήθως ενδείκνυνται άλλοι χώροι (καφετέριες, περιοχή liston) αλλά οι χώροι είναι χρήσιμοι για χαλάρωση. Αν και πολλοί επιτήδευοι κυρίως τα βράδια μαζεύονται για "άλλους" σκοπούς (ναρκωτικά, ερωτικές περιπτώσεις). Δεν είναι δηλαδή τόσο family friendly τις νύχτες. Παρόλα αυτά τις υπόλοιπες ώρες είναι κατάλληλοι για συζητήσεις και ψυχαγωγία.

-Ποιος χώρος σας φαίνεται πιο προσιτός και φιλικός, το φρούριο ή η πλατεία;

-Σαν λάτρης του φρουρίου της ιστορίας του και της αίσθησης που προσφέρει όπως και της θέας πιστεύω πως μπορώ να χαλαρώσω και να αναπνεύσω καθαρό αέρα. Να εμπνευστώ και να νιώσω την ενέργεια που αποπνέει ένα τόσο όμορφο μέρος.

-Τί προτείνετε για να λυθούν τα προβλήματα που συναντάτε;

-Εθελοντές για καθαριότητα, επιτήρηση για παραβάτες που εκμεταλλεύονται το χώρο για κακό σκοπό (παράνομη διακίνηση ναρκωτικών) ή για να κλέβουν πολύτιμα και σπάνια εκθέματα χρόνων ακόμα και για να βανδαλίζουν το χώρο και τα υπάρχοντά του.

- Θεωρείτε ότι ο χώρος αξιοποιείται σωστά;

-Όχι ο χώρος δεν αξιοποιείται όσο θα έπρεπε. Θα μπορούσαν να γίνονται περισσότερα festivals-συναυλίες καθώς και να παρέχονται προμήθειες σε τέτοιες περιπτώσεις, θερινά cinema και drive in cinema, εκθέσεις βιβλίου και ομιλίες καθώς και λέσχες ανάγνωσης και κοινότητες αναγνωστών όπου θα μαζεύονται για συζητήσεις. Προώθηση των εκθεμάτων που διαθέτει το φρούριο αλλά και των παλαιών αρχείων που υπάρχουν στο κτίριο που στεγάζεται στο φρούριο και τέλος φιλανθρωπικά events.

Γυναίκα 30 ετών

-Γιατί επιλέγετε αυτό το χώρο ως μορφή κοινωνικότητας – ψυχαγωγίας;

-Ένας από τους λόγους για τους οποίους επιλέγω αυτούς τους χώρους για κοινωνικότητα και ψυχαγωγία είναι αρχικά η ηρεμία που προσφέρουν, η οποία σε συνδυασμό με τη διαμόρφωσή τους, αποτελούν ιδανικά μέρη για να χαλαρώσει κανείς με την παρέα του. Προσωπικά μιλώντας, πολλές φορές πάω με την παρέα μου στους χώρους αυτούς γιατί εκεί μπορούμε να συζητήσουμε με ηρεμία.

-Τί θέλετε να προστεθεί στο χώρο ώστε να είναι πιο λειτουργικός και φιλικός;

-Κατά την άποψή μου, αυτό που πιστεύω πως είναι απαραίτητο να γίνει για να είναι ο χώρος αυτός πιο λειτουργικός, είναι να γίνει πιο φιλικός προς τα άτομα με αναπηρίες. Αν προσέξουμε τον χώρο της πλατείας θα συνειδητοποιήσουμε ότι δεν διαθέτει ικανοποιητικές ράμπες ούτως ώστε να είναι προσβάσιμος για άτομα που κάθονται σε αναπηρική καρέκλα ή για τους τυφλούς. Ακόμη και στα σημεία όπου υπάρχουν ράμπες, προσέχουμε ότι υπάρχουν άλλα «εμπόδια» τα οποία δυσκολεύουν την πρόσβασή τους. Επίσης, όσον αφορά τους τυφλούς, παρατηρούμε ότι δεν υπάρχουν οι ειδικές σημάνσεις που να τους επιτρέπουν να κυκλοφορούν με ασφάλεια στον χώρο. Τέλος, θεωρώ ότι το ζήτημα των σκουπιδιών, που «ταλαιπωρεί» για πολύ καιρό τους πολίτες της Κέρκυρας, επηρεάζει άμεσα τη λειτουργικότητα του χώρου αυτού, καθώς πολλές φορές εξαιτίας της δυσοσμίας που προκαλείται στην περιοχή «αναγκάζει» πολλές παρέες να φύγουν. Ως εκ τούτου, αυτό το ζήτημα θα ήταν καλό να διευθετηθεί άμεσα.

-Τί προβλήματα συναντάτε;

-Το μοναδικό πρόβλημα που συναντώ σε αυτούς τους χώρους είναι η δυσκολία πρόσβασης λόγω των πολλών διερχόμενων ή σταθμευμένων αυτοκινήτων. Πιο συγκεκριμένα, πιστεύω πως η μείωση των αυτοκινήτων στην περιοχή αυτή θα περιόριζε την πιθανότητα ατυχημάτων αλλά και θα διευκόλυνε τη διακίνηση των πεζών.

-Έχετε κάνει φίλους/φίλες;

-Ναι, έχω κάνει φίλους σε αυτούς τους χώρους, συνήθως μέσα από κοινές παρέες που έτυχε να συγχάζουν κι αυτές εκεί.

-Ποιες είναι οι καλύτερες αναμνήσεις σας από τους χώρους αυτούς;

-Οι καλύτερες αναμνήσεις που έχω από αυτούς τους χώρους είναι οι στιγμές που περνούσα εκεί, ούσα φοιτήτρια, συζητώντας για ώρες με τις/τους φίλες/φίλους μου. Άλλες ωραίες αναμνήσεις που έχω είναι με άτομα που αγαπούσαν τη μουσική, με τους οποίους πολλές φορές καθόμασταν στην πλατεία και παίζαμε μουσική ή τραγουδούσαμε.

-Θα συστήνατε σε κάποιον να επισκεφθεί τους χώρους αυτούς;

- Φυσικά, θα σύστηνα σε γνωστούς μου να επισκεφτούν αυτούς τους χώρους και λόγω της ηρεμίας που προσφέρουν αλλά και λόγω της ομορφιάς και γραφικότητάς τους.

Άνδρας 72ετών

-Γιατί επιλέγετε αυτό το χώρο ως μορφή κοινωνικότητας – ψυχαγωγίας;

- Τον επιλέγω διότι πέρα από πολύ όμορφος και καλαίσθητος, έχει κάθε μέρα μεγάλο αριθμό κόσμου και είναι και μια καλή ευκαιρία μια βόλτα το κατοικίδιο σου, καθώς υπάρχει άνεση και μπορεί να ευχαριστηθεί και αυτό.

-Τί θέλετε να προστεθεί στο χώρο ώστε να είναι πιο λειτουργικός και φιλικός;

- Κοιτάζτε , ως καθημερινός επισκέπτης του ανωτέρω χώρου πιστεύω ότι αυτά που λείπουν και χρειάζονται είναι : α) η επισκευή των δημοσίων τουαλετών, οι οποίες είναι εδώ και χρόνια εκτός λειτουργίας, β) να φροντίσουν οι αρμόδιες αρχές τον απαραίτητο εξοπλισμό για την φροντίδα κατοικίδιων όπως π.χ. ταΐστρες ,ποτίστρες , γ) να εγκαταστήσουν έναν απινιδωτή για περίπτωση ατυχήματος , καθώς αυτός που υπήρχε δεν λειτουργεί πλέον.

-Τί προβλήματα συναντάτε;

- Ε τα προβλήματα, τα οποία συναντώ εγώ προσωπικά είναι αυτά τα οποία σας ανέφερα και πριν. Το βασικότερο όλων είναι η αδιαφορία των αρχών για την επίλυση τους όπως και για την επίλυση του τεράστιου προβλήματος κυκλοφορίας λόγω συμφόρησης.

- Έχετε κάνει φίλους/φίλες;

- Κάποιες γνωριμίες θα έλεγα πως έχω κάνει ναι, αν και δεν επισκέπτομαι τον χώρο αυτό για να κάνω γνωριμίες αλλά για να «ξεφύγω» από την καθημερινότητα . Παρόλα αυτά αν προκύψει κάποια γνωριμία ή φιλία δεν θα είμαι αρνητικός.

- Ποιος χώρος σας φαίνεται ποίο προσιτός και φιλικός;

- Ε, σαν χώροι και οι δύο είναι προσιτοί από θέμα τουρισμού. Τώρα από θέμα φιλικότητας, η γνώμη μου είναι πως η πλατεία προηγείται καθώς συγκεντρώνει περισσότερο κόσμο καθημερινά σε σχέση με το φρούριο. Δεν λέω ότι το φρούριο δεν είναι προσιτό ή φιλικό, απλά λόγο και μόνο μεγάλη συγκέντρωσης κόσμου στην πλατεία , έχει ένα σχετικό προβάδισμα. Αν κα τώρα με τον ιό θα ήταν καλό να μην υπάρχουν πολυπληθείς συγκεντρώσεις .

- Τι προτείνεται για να λυθούν τα προβλήματα που συναντάτε;

- Πέρα από αυτά στα οποία αναφέρθηκα , η πρόταση μου είναι πρέπει και ο κόσμος – κάτοικοι να κινητοποιηθούν, ώστε με την σειρά τους να κινητοποιηθούν και οι αρμόδιες αρχές. Αν υπάρξει συνένωση από τον κόσμο αλλά και κατανόηση πραγματική για τα προβλήματα αυτά από τις δημοτικές αρχές , πιστεύω ότι θα υπάρξει μεγάλη πρόοδος σε όλους τους τομείς του νησιού.

- Θεωρείται ότι ο χώρος αξιοποιείται σωστά ;

- Θεωρώ ότι σε γενικές γραμμές ναι , αξιοποιείται διότι και ο χώρος της κάτω πλατείας χρησιμοποιείται είτε από αθλητικούς συλλόγους για αθλητικές δραστηριότητες , είτε από μουσικά σώματα για πολιτιστικές δραστηριότητες , όπως και ο χώρος της πάνω πλατείας. Επίσης πιστεύω ότι διαθέτει πολλές επιλογές για τον καφέ , ή το φαγητό ή το ποτό σου.

Ανδρας 40ετων (αλλοδαπός)

-Γιατί επιλέγετε να έρθετε στην πλατεία;

-Έρχομαι εδώ το απόγευμα μετά την δουλειά με τους φίλους μου καθόμαστε εδώ στα παγκάκια και πίνουμε καμιά μπύρα να περάσει η ώρα μας.

- Τι σας λείπει από αυτόν τον χώρο για να γίνει πιο φιλικός σε εσάς;

- Κοίτα να σου πω την αλήθεια εγώ είμαι εντάξει μου αρέσουν τα απλά πράγματα να ηρεμώ να λέω καμιά κουβέντα με τους φίλους μου. Δεν θα ήταν άσχημα όμως να βάζανε κανέναν να ψήσου κανένα σουβλάκι φτηνά να έχουμε κάτι να τρώμε μαζί με την μπύρα.

-Πιστεύετε ότι ο χώρος έχει κάποια προβλήματα;

- Ο χώρος εμένα μου αρέσει το πράσινο, έχει ησυχία καλά είναι. Το πρόβλημα είναι ότι τα περίπτερα κλείνουν νωρίς και βρίσκεις εύκολα αν θες να αγοράσεις κάτι. Ένα ακόμα πρόβλημα είναι τα παιδιά που μαζεύονται και καμιά φορά μας κοροϊδεύουν για την καταγωγή μας. Νομίζω ότι μεγάλα παιδιά δεν είναι σωστό να το κάνουν αυτό.

-Έχετε κάνει φίλους/φίλες;

- Εδώ όχι δεν έχω κάνει έρχομαι ήδη με αυτούς.

- Γιατί προτιμάτε να ερχόσαστε εδώ και όχι να καθίσετε σε κάποια καφετέρια;

- Εδώ είναι πιο φτηνά φέρνουμε μπύρες να πιούμε από ένα μάρκετ και δεν χαλάμε πολλά λεφτά. Το ίδιο και με το φαγητό φέρνει ο καθένας ότι έχει και τρώμε δεν χρειάζεται να πηγαίνουμε να πληρώνουμε για τα ίδια πράγματα.

-Έχετε παρακολουθήσει ποτέ κάποια εκδήλωση που γινόταν στην πλατεία;

- Κάποιες φορές τυχαία αφού ερχόμαστε άμα έχει εκδηλώσεις τις βλέπουμε . Εκείνη που μου αρέσει αρκετά και ακούω είναι οι μουσικές που το καλοκαίρι κάνουν συναυλίες εδώ. Είναι ωραία γιατί παίζουν διάφορα και μαζεύεται κόσμος.

-Γιατί επιλέγετε αυτό το χώρο ως μορφή κοινωνικότητας – ψυχαγωγίας;

- Κατά βάση έρχομαι εδώ για να δει το παιδί τους φίλους του, να παίξει να κάνει ποδήλατο, πιο πολύ κοινωνικοποιείτε εκείνο παρά εγώ. Αλλα και εμένα μου αρέσει σαν χώρος κάθoμαι ευχάριστα παίρνω τον καφέ μου και είμαι μία χαρά. Έτσι και αλλιώς είναι πολύ καλή λύση τώρα με όλη αυτήν την κατάσταση να είμαι και εγώ και το παιδί σε έναν εξωτερικό χώρο που όπως και να το δεις δεν συνωστίζεται τόσος κόσμος , όσο να πηγαίναμε σε μία καφετέρια ή σε έναν παιδότοπο.

-Τί θέλετε να προστεθεί στο χώρο ώστε να είναι πιο λειτουργικός και φιλικός;

- Αν με ρωτάς προσωπικά θα εκτιμούσα να υπήρχε κάπου κοντά ένα φαρμακείο ώστε άμα το παιδί ή και εγώ χτυπήσουμε ή πάθουμε τίποτα να μπορώ να τρέξω να πάρω κάτι. Διότι το κοντινότερο που μπορώ να σκεφτώ αυτήν την στιγμή είναι στην πλατεία δημαρχείου που αν ένα παιδί για παράδειγμα χτυπήσει και δεν έχει η μάνα ή κάποιος κάτι μαζί του να βοηθήσει η απόσταση είναι αρκετά μεγάλη. Επίσης θα ήταν βολικό να προστεθεί ελεύθερο wifi στο χώρο για να μπορούμε και εμείς που καθόμαστε εδώ να έχουμε πρόσβαση στο ίντερνετ . Δεν είναι κάτι παράλογο στις περισσότερες χώρες του εξωτερικού στις πλατείες αυτό είναι αυτονόητο .

-Τί προβλήματα συναντάτε;

- Ένα από τα προβλήματα που λέω πάντα όταν με ρωτάει κάποιος είναι οι αλλοδαποί , δεν θέλω να φαίνομαι ρατσίστρια , αλλά δεν γίνεται να έχουμε μικρά παιδιά και οι ρωμά να τριγυρνάνε ανενόχλητοι και να μην μπορεί κανείς να κάνει κάτι. Τα παιδιά τους ενοχλούν τα δικά μας και τους παίρνουν ακόμα και τα παιχνίδια και άμα παρέμβουμε έρχονται όλοι μαζί για να μας τρομάξουν. Δεν γίνεται να μην μπορούμε να κυκλοφορήσουμε στην πλατεία μας επειδή η αστυνομία δεν μπορεί να τους συνετίσει. Επίσης ένα πρόβλημα και κίνδυνο αποτελούν τα αδέσποτα , δεν έχω πρόβλημα με τα ζώακια τα αγαπάω, αλλά είναι πολλά και αν ένα παιδί πάει κοντά τους μπορεί να γίνουν επιθετικά και να δαγκώσουν κάποιο παιδί , γιατί είναι μικρά και δεν καταλαβαίνουν κάποια πράγματα. Βέβαια αυτό το πρόβλημα πρέπει να το λύσει ο δήμος να βρει ένα σπίτι στα ζώακια και να τα φροντίσει γιατί είναι άσχημο και για την εικόνα της πόλης συνολικά.

-Έχετε κάνει φίλους/φίλες;

- Εγώ προσωπικά όχι , το παιδί μου όμως έχει αναπτύξει φιλίες με πολλά παιδάκια από εδώ πέρα σε σημείο που κλείνουν και ραντεβού και έρχεται μετά και μου το λέει. Εγώ περισσότερο γνωριμίες με άλλες μαμάδες , αλλά δεν θα τις χαρακτήριζα φίλίες.

-Πιστεύετε ότι ο χώρος αξιοποιείται σωστά;

- Φυσικά και όχι ο χώρος αυτός έχει τόσες προοπτικές που θα μπορούσε ο δήμος να τον εκμεταλλευτεί τελείως διαφορετικά. Μόνο και μόνο από ιστορική άποψη θα μπορούσαν να γίνονται εδώ πολλά πράγματα. Θα μπορούσε η στέρνα να είναι ανοιχτή ,όπως παλιά, να βάλουν ένα φύλακα και εισιτήριο να κατεβαίνουν κάτω και εκεί να προβάλλεται κάποιο σχετικό ντοκιμαντέρ.

- Έχετε παρακολουθήσει κάποια εκδήλωση που γινόταν στο χώρο της πλατείας;

- Φυσικά όταν είχαν κάνει θερινό κινηματογράφο εδώ στα Επτάνησα είχα έρθει πολλές φορές με τον μικρό και είδαμε κινούμενα σχέδια. Επίσης έχουμε έρθει στο καρναβάλι που τελειώνει εκεί στο σιντριβάνι. Και πολλές άλλες και εγώ σαν παιδί φυσικά.

- Έχετε κάποια ξεχωριστή ανάμνηση από αυτό εδώ το μέρος;

- Χμμ, περίμενε να σκεφτώ ξεχωριστή είναι αλλά δεν είναι μόνο μία. Θυμάμαι που εδώ έμαθα ποδήλατο με την βοήθεια του πατέρα και την χαρά που είχα και τώρα βλέπω να συμβαίνει το ίδιο με το δικό μου παιδί και κάθε φορά θυμάμαι τον εαυτό μου πώς ένιωθα.

Γυναίκα, φοιτήτρια 22 ετών

- **Γιατί επιλέγεις το χώρο αυτό ως χώρο κοινωνικότητας;**
- Αρχικά, το χώρο αυτόν τον γνώρισα με την εγγραφή μου στο πανεπιστήμιο . Τους γονείς μου και εμένα, μας εντυπωσίασε πάρα πολύ σαν χώρος , καθώς δεν είχαμε ξαναδεί κάστρο . Επίσης μας φάνηκε πάρα πολύ περίεργο ότι στεγάζονται οι χώροι του πανεπιστημίου μέσα σε αυτό. Η αλήθεια είναι ότι τόσο λόγο των συμφοιτητών μου όσο και άλλων επισκεπτών είναι ένας πολύ ευχαρίστως χώρος να περνάς την ώρα σου και ένα ακόμη πλεονέκτημα που έχει είναι η πρόσβαση στη θάλασσα. Είναι πολύ ευχάριστο να περνάω τα κενά από ανάμεσα στα μαθήματα μου μέσα σε έναν τόσο ιστορικό χώρο και σε κάνει να θες να τον ανακαλύψεις.
- **Τί θα ήθελες να προστεθεί στο χώρο ώστε να είναι πιο λειτουργικός και φιλικός;**
- Αρχικά πολύ σημαντικό κατά την άποψη μου είναι να προστεθούν κάποιοι κάδοι απορριμμάτων. Επίσης καλό θα ήταν να προστεθούν κάποια παγκάκια ή γενικά κάποιο σημείο να κάθεται χωρίς να χρειάζεσαι να κάθεται πάνω στα τοιχώματα. Θα ήταν καλό να προστεθούν κάποιοι χώροι εστίαση ή αναψυκτήριο ειδικά για εμάς τους φοιτητές θα ήταν πολύ βοηθητικό αυτό καθώς δεν έχουμε από πού να προμηθευτούμε τρόφιμα κατά την διάρκεια των κενών μας.
- **Τί προβλήματα συναντάς;**
- Το βασικότερο πρόβλημα που συναντήσει ως φοιτήτρια είναι κατά την χειμερινή περίοδο καθώς η καφετέρια του φρουρίου είναι κλειστή και δεν υπάρχει κάποιο ανοιχτό κατάστημα. Επίσης τον χειμώνα δεν υπάρχει αρκετός φωτισμός στο φρούριο και είναι πολύ δύσκολο τόσο η μετακίνηση των φοιτητών όσο και η προσέλευση των επισκεπτών τις βραδινές ώρες.
- **Έχεις κάνει φίλους/φίλες;**
- Έχω κάνει αρκετούς φίλους στο φρούριο. Δεν μιλάω μόνο για τους συμφοιτητές μου έχω γνωρίσει και πολλούς ντόπιους που επισκέπτονται τον χώρο συχνά και έχει τύχει να συζητήσουμε.

- Έχει παρακολουθήσει κάποια εκδήλωση που έχει γίνει στο φρούριο;
- Ναι και βέβαια έχω παρακολουθήσει πολλές εκδηλώσεις στο χώρο αυτό, φυσικά όχι φέτος. Πέρα από τις διάφορες εκδηλώσεις του τμήματος μου έχω παρακολουθήσει και άλλες εκδηλώσεις όπως συναυλίες μπροστά από τον Αι Γιώργη και διάφορες εκδηλώσεις της δημόσιας βιβλιοθήκης.

Γυναίκα 66 ετών

- Γιατί επιλέγετε αυτό το χώρο ως μορφή κοινωνικότητας – ψυχαγωγίας;

- Επιλέγω αυτό το χώρο συνεχώς καθώς εξυπηρετούσε διάφορες φάσεις της ζωής μου και επειδή μένω αρκετά κοντά. Κάποτε ερχόμουν ως παιδί και έφηβη για να βρω τα υπόλοιπα παιδιά της ηλικίας μου. Αργότερα ερχόμουν με τα παιδιά μου για βόλτες και τώρα έρχομαι με τα εγγόνια μου. Ακόμη αποτελεί πολύ ωραίο χώρο για περπάτημα, καθώς μένοντας στην πόλη χρειάζομαι ένα μέρος να περπατήσω. Τέλος, λόγω του νέου ιού αποτελεί μια ασφαλή επιλογή για να παίρνω καθαρό αέρα χωρίς να έρχομαι σε επαφή με πολύ κόσμο.

-Τί θέλετε να προστεθεί στο χώρο ώστε να είναι πιο λειτουργικός και φιλικός;

- Θα μπορούσαν να προστεθούν μερικά παγκάκια και ίσως κάποιο σκίαστρο ή σκέπαστρο καθώς σε πολλά μέρη του φρουρίου έχει πολύ δυνατό αέρα και βροχή τον χειμώνα και πάρα πολύ ήλιο το καλοκαίρι.

-Τί προβλήματα συναντάτε;

- Κατά κύριο λόγο όποτε και να με ρωτούσες θα σου απαντούσα για τα σκουπίδια που μερικές φορές ρίχνουν διάφοροι επισκέπτες. Δυστυχώς όμως τις τελευταίες μέρες υπάρχει ένα βουνό από μπάζα και σκουπίδια για τα οποία δεν μπορώ να καταλάβω γιατί δεν κάνει κάτι ο δήμος ή η αρχαιολογία.

-Έχετε κάνει φίλους/φίλες;

- Έχω κάνει μερικές φίλες τις οποίες γνώρισα πριν αρκετά χρόνια όταν έφερνα τα παιδιά μου εδώ και εκείνες τα δικά τους. Μέχρι πριν λίγο καιρό δηλαδή πριν την εμφάνιση του κορωνοϊού μου άρεσε να μιλάω με τους διάφορους επισκέπτες και με τους φοιτητές, να μαθαίνω για την καταγωγή τους και την πόλη τους.

-Θεωρείται ότι ο χώρος αξιοποιείται σωστά;

- Εν μέρει θεωρώ ότι αξιοποιείτε σωστά, αλλά θεωρώ ότι κάποιες φορές οι δυνατότητες του χώρου αυτού περιορίζονται. Πιστεύω ότι θα μπορούσε να δοθεί μία μεγαλύτερη ελευθερία ως προς τις εκδηλώσεις, φυσικά δεν μιλάω για τον καιρό του κορωνοϊού . Ακόμη , έχοντας ταξιδέψει σε μερικά άλλα μέρη έχω καταλάβει ότι θα μπορούσαμε σαν δήμος να εκμεταλλευτούμε περισσότερο την αρχαιολογική και ιστορική υπόσταση του φρουρίου. Με προϋπόθεση τν σωστή συντήρηση θα μπορούσαμε να ανοίξουμε όλες τις πτέρυγες του φρουρίου και κυρίως θα μπορούσαμε να εκμεταλλευτούμε το υπόγειο μέρος του όπως κάνουν στο εξωτερικό , όπως στις κατακόμβες του Παρισιού.

Ανδρας 44ετών

- Γιατί επιλέγετε αυτό το χώρο ως μορφή κοινωνικότητας – ψυχαγωγίας;

- Το φρούριο πάντα ήταν ένας χώρος εξερεύνησης για εμένα μου άρεσε να περιπλανιέμαι στα μονοπάτια του και να φτάνω στον σταυρό και να θαυμάζω από εκεί την πόλη. Είναι σχεδόν μαγικό να βλέπεις όλα αυτά και να ξέρεις ότι δεν είχαν την τεχνολογία που έχουμε σήμερα και παρόλα αυτά το έκτισαν τόσο καλά που υπάρχει ακόμα.

-Τί θέλετε να προστεθεί στο χώρο ώστε να είναι πιο λειτουργικός και φιλικός;

- Θα ήθελα να προστεθεί, αν και είναι δύσκολο , στη διαδρομή προς το σταυρό χώρος να μπορεί να ξεκουραστεί όποιος ανεβαίνει γιατί για κάποιον μπορεί να είναι πολύ κουραστικό. Ξέρω ότι είναι δύσκολο γιατί θα χαλάει η αρχαιολογική αισθητική του χώρου αλλά προσπαθούν να ανέβουν και άνθρωποι μεγάλης ηλικίας.

-Τί προβλήματα συναντάτε;

- Πρόβλημα το χειμώνα κυρίως είναι η λιγοστή φωταγώγηση , έχουν υπάρξει φορές που έχω μείνει μέχρι πιο αργά μέσα στο φρούριο και τα φώτα που υπάρχουν δεν είναι αρκετά μερικοί προβολείς ακόμα ίσως να βοηθούσαν την κατάσταση. Πρόβλημα θεωρώ επίσης ότι δεν υπάρχει φύλαξη του χώρου , δεν υπάρχει κάποιος που να απαγορεύει στα παιδιά να ζωγραφίζουν τα τείχη ή να μην αφήνουν τα σκουπίδια τους εδώ έχω έρθει πολλές φορές αντιμέτωπος με αυτήν την εικόνα και πραγματικά δεν δέχονται καμιά επίπληξη και απαντάνε με βρομόλογα.

-Έχετε κάνει φίλους/φίλες;

- Έχω μιλήσει με αρκετούς κυρίως ξένους που έχω συναντήσει ε'δω και περισσότερο θέλουν να τους λύσω κάποια απορία αφού δεν υπάρχουν παντού πληροφορίες για όλα. Με μερικούς έχω διατηρήσει κάποιες σχέσης και ίσως έχουμε συναντηθεί μία δυο φορές ακόμα.

- Αν μπορούσατε να αλλάξετε κάτι στο φρούριο τι θα ήταν αυτό;

- Με απόλυτη σιγουριά θα ήθελα να είναι ολόκληρο επισκέψιμο. Θεωρώ ότι με το να είναι επισκέψιμο μόνο ένα μέρος του χάνουμε όχι μόνο μεγάλο μέρος της ιστορίας του αλλά μένει και αναξιοποίητο. Θα έπρεπε να υπάρχει μεγαλύτερη μέριμνα για

συντήρηση και να μπορούσε ο καθένας μας να περιηγηθεί σε ολόκληρο το φρούριο και σε όλους τους χώρους του. Καταλαβαίνω ότι είναι δύσκολο από άποψη χρημάτων διότι για να συντηρηθεί ένα τόσο μεγάλο κτήριο , αν μπορώ να το πω έτσι, χρειάζονται πολλά χρήματα αλλά θα μπορούσαμε να βγάλουμε εξίσου πολλά αν αξιοποιούνταν ολόκληρο.

Ανδρας 40 ετών , αλλοδαπός

- Γιατί επιλέγετε αυτό το χώρο ως μορφή κοινωνικότητας – ψυχαγωγίας;

- Έρχομαι στην πλατεία γιατί φέρνω τα παιδιά μου να συναντήσουν τους φίλους τους, ειδικά τώρα είναι καλύτερα από το να συναντιούνται στα σπίτια ή σε άλλα κλειστά μέρη. Είναι δύσκολο μετά από αυτό που περάσαμε με την καραντίνα και για εμάς αλλά και για τα παιδιά να βρούμε πάλι τους ρυθμούς μας και να φτιάξουμε και καινούργιους. Βέβαια η πλατεία είναι μία εύκολη και οικονομική λύση προκειμένου να έχουμε και ασφάλεια και τα παιδιά να ξεκολλάνε από τον υπολογιστή.

-Τί θέλετε να προστεθεί στο χώρο ώστε να είναι πιο λειτουργικός και φιλικός;

- Αυτό που θεωρώ σαν γονιός ότι λείπει είναι λειτουργικές τουαλέτες. Δεν είναι δυνατόν να λέμε ότι έχουμε την μεγαλύτερη πλατεία των Βαλκανίων και να μην μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τις δημόσιες τουαλέτες για πολλούς λόγους . Αρχικά από το θέμα των αλλοδαπών που είναι κοινό μυστικό ότι εκεί μέσα κάνουν από εμπόριο ναρκωτικών μέχρι ότι άλλο μπορεί να γίνεται , αλλά και από άποψη καθαριότητας.

-Τί προβλήματα συναντάτε;

- Δεν πως μπορώ να το θέσω χωρίς να φανώ ρατσιστής αλλά οι ρωμά αποτελούν για εμένα ένα αρκετά μεγάλο πρόβλημα . Δεν ξέρω γιατί δεν μπορεί να κάνει κάτι ο δήμος ή οι αρχές αλλά έχω βρεθεί πολλές φορές αντιμέτωπος με μεγάλους γιατί τα παιδιά τους πειράζουν τα δικά μου ή κάποιου άλλου. Είναι και θέμα ασφάλειας γιατί πολλές φορές έχω δει και πολλούς που πειράζουν κοπέλες, όπως και όταν έρχονται να ζητιανέψουν δεν φεύγουν αν δεν τους δώσεις κάτι ή άμα φύγουν σε βρίζουν ή σε φτύνουν. Τα παιδιά μας φοβούνται γιατί τα παιδιά τους πάνε και τα πειράζουν και έχω δει αρκετές φορές που χτυπάνε κιόλας άλλα παιδιά και ακόμα και γονείς άλλοι ,κυρίως μητέρες, προτιμούν να πάρουν τα παιδιά τους και να φύγουν παρά να έρθουν σε σύγκρουση με εκείνους.

-Έχετε κάνει φίλους/φίλες;

- Ναι, όσο περίεργο και αν ακούγεται δεν ήμαστε πολλοί μπαμπάδες που φέρνουμε τα παιδιά μας εδώ. Έχουμε γίνει φίλοι μεταξύ μας και τα παιδιά μας το ίδιο και συναντιόμαστε και όλοι μαζί με τις οικογένειες μας. Είναι ωραίο να συναντάς

ανθρώπους που να μπορείς να μιλήσεις για κοινά ενδιαφέροντα που έχετε όπως τα αθλητικά ή την δουλειά. Βέβαια αυτό δεν ισχύει για όλους έχω συναντήσει και ανθρώπους που και να πάς να τους μιλήσεις τους βλέπεις ότι δεν θέλουν κουβέντες.

- Γιατί θεωρείτε ότι οι άντρες που φέρνουν τα παιδιά τους εδώ είναι λιγότεροι σε σχέση με τις γυναίκες;

- Αυτή είναι μια συζήτηση που είχα πρόσφατα με έναν κύριο που ήταν παππούς και είχε φέρει το εγγόνι του εδώ. Δεν ξέρω τι φταίει ίσως αρκετοί προτιμούν να πάνε να κάτσουν για καφέ στο Λιστόν και να αφήσουν το παιδί τους να παίζει στο γκαζόν. Άλλοι να θεωρούν ότι είναι πιο «γυναικεία» δουλειά να φέρνεις το παιδί σου να παίζει. Εγώ προτιμώ να έρχομαι με το παιδί μου εδώ και να κάνουμε διάφορα πράγματα από το πιο απλό να του μαθαίνω ποδήλατο μέχρι το πιο βαρετό για εμένα να κάθομαι με τις ώρες μόνος μου και να το βλέπω να παίζει. Δεν είναι ότι εγώ δεν θα πάω για καφέ στο Λιστόν ή ότι δεν θα έρθει η γυναίκα μου με το παιδί, αλλά αυτό ορίζεται κυρίως από το πρόγραμμα μας. Δηλαδή αν εμένα δουλεύει η γυναίκα μου κ εγώ είμαι σπίτι γιατί να μην έρθω; Δεν ξέρω αν έχω διαφορετικά ενδιαφέροντα από τους άλλους πάντως η αλήθεια είναι ότι είναι και χαλαρωτικό για εμένα στα ρεπό μου να περνάω χρόνο με το παιδί μου.

- Πώς σας φαίνονται οι εκδηλώσεις που γίνονται στην πλατεία;

- Από εκδηλώσεις κυρίως το καλοκαίρι που γίνονται έχει τύχει να παρευρεθώ είτε εσκεμμένα με την οικογένεια μου είτε τυχαία επειδή απλά περνάμε από εδώ. Λόγο βέβαια ότι ο μεγαλύτερος γιός μου είναι στη φιλαρμονική της Ματζάρου όπως καταλαβαίνεις δεν χάνουμε την συναυλία του καλοκαιριού. Βέβαια φέτος που όλα ακυρώθηκαν μου φάνηκε ότι έλειπε κάτι και επειδή το Πάσχα δεν είχε καμία σχέση με αυτό που ζούσαμε πάντα αλλά και επειδή έλειπαν πράγματα που είχαμε συνηθίσει. Αυτό που πάντα τύχαινε να είναι στην Πλατεία και όταν πέρναγα πάντα κάτι θα έπαιρνα και για τα παιδιά και για εμένα ή την γυναίκα μου είναι η έκθεση βιβλίου. Ήταν μία καλή ευκαιρία να έρθουν και τα παιδιά σε μία επαφή με τα βιβλία που πλέον δεν είναι όπως παλιά αλλά και εμείς οι γονείς να ανακαλύψουμε βιβλία που μας ενδιαφέρουν και δεν ξέραμε.

Γυναίκα 38 ετών αλλοδαπή

- **Γιατί επιλέγεται την πλατεία για να περνάτε τον χρόνο σας;**
- Η πλατεία είναι ένα μέρος που με ηρεμεί . Όταν είχα πρωτοέρθει στην Κέρκυρα για διακοπές πριν περίπου δέκα χρόνια ήταν το μέρος που με είχε κάνει να θέλω να ξαναέρθω . Τώρα έρχομαι εδώ για να διαβάζω βιβλία τα απογεύματα και να κάνω βόλτα όταν δεν δουλεύω . Μπαίνω στα δέντρα και μου αρέσει να βγάζω φωτογραφίες ,που είναι το χόμπι μου, και τον χειμώνα ψάχνω ν βρω εάν έχουν βγει μανιτάρια για να τα φωτογραφίσω.
- **Τι θέλετε να προστεθεί στο χώρο ώστε να γίνει πιο φιλικός σε εσάς;**
- Θα μου άρεσε να υπάρχει ένα photo booth, δηλαδή ένας θάλαμος που να μπορείς να βγάλεις φωτογραφίες που να στις τυπώνει την ίδια στιγμή , γιατί α ήταν ένα ωραίο αναμνηστικό.
- **Τί προβλήματα συναντάτε;**
- Πρόβλημα για εμένα που είμαι από την Ρωσία είναι ότι εάν δεν ήξερα αγγλικά δύσκολα θα καταλάβαινα τι έλεγαν οι πινακίδες. Θεωρώ ότι από την στιγμή που έρχεται για τουρισμό πολλοίς κόσμος από την Ρωσία θα έπρεπε να υπάρχουν πινακίδες και στη γλώσσα μας. Και ακόμα είναι δύσκολο στη πλατεία το θέμα ότι όταν νυχτώσει μαζεύεται εδώ παιδιά και κόσμος όχι και πολύ φιλικός και δεν μπορεί εύκολα κάποιος να κάτσει.
- **Έχετε κάνει φίλους/φίλες;**
- Η αλήθεια είναι πως όχι γιατί όταν έρχομαι εδώ θέλω να ηρεμώ να κάθομαι μόνη μου να ακούω την μουσική μου και να περπατάω ή να διαβάζω το βιβλίο μου.
- **Έχετε φέρει κάποιον εδώ για ξενάγηση;**
- Φυσικά όταν είχε έρθει η οικογένεια μου για τον γάμο μου και για διακοπές πάντα ερχόμαστε εδώ , αρέσει και σε εμένα αλλά και στους γονείς μου να περπατάμε και εδώ και στα κάστρα και να απολαμβάνουμε την φύση . Είναι ένα μέρος που και με τους φίλους μου έχω έρθει και καθόμαστε και τον χειμώνα μετά από βροχή είναι υπέροχα για να φωτογραφιζόμαστε.

- **Η φωτογραφία είναι το χόμπι σου έχεις άρα δει την πλατεία από όλες της οπτικές τους γωνίες της ,ποια θεωρείς ότι είναι η καλύτερη εποχή για να επισκεφτεί το μέρος κάποιος;**
- Η Κέρκυρα είναι μαγική όλες τις εποχές αλλά η πλατεία συγκεκριμένα έχει για εμένα δύο εποχές του χρόνου που είναι μαγική. Η μία είναι τον χειμώνα μετά από βροχή που οι εικόνες που βλέπει κανείς είναι υπέροχες όλες αυτές οι εικόνες με το νερό και τα σύννεφα και το γκρι είναι μια σύνθεση που στο φακό είναι σαν ψεύτικη. Η άλλη εποχή είναι φυσικά η άνοιξη γιατί όλα είναι καταπράσινα και ανθισμένα και ο φακός αγαπάει τα χρώματα , τα λουλούδια και το σιντριβάνι είναι κάτι το ιδανικό για να φωτογραφίσει κάποιος .

Γυναίκα 62ετών

- **Γιατί επιλέγετε αυτό το χώρο ως μορφή κοινωνικότητας – ψυχαγωγίας;**
- Η πλατεία και συγκεκριμένα το Πάλκο είναι αγαπημένος μου χώρος που έρχομαι από παιδί , μου αρέσει να περπατάω και να φέρνω τον σκύλο μου και να κάνουμε βόλτα . όταν έχω χρόνο ανάμεσα στις δουλειές μου έρχομαι και κάθομαι σε ένα παγκάκι και χαζεύω τον κόσμο γύρο μου.
- **Τι θα προσθέτατε στον χώρο για να γίνει πιο φιλικός ;**
- Η Πλατεία πάντα πίστευα ότι δεν αξιοποιείτε σωστά ειδικότερα η Πάνω Πλατεία. Θεωρώ ότι είναι πιο παρατημένη πέρα από το μέρος με τις καφετέριες δεν έχει κάτι που να κάνει ειδικότερα τα νέα παιδιά να κάθονται και να την απολαμβάνουν. Τα παιδιά έχω δει να την βανδαλίζουν και να μην ενδιαφέρονται για το ότι χαλάνε δεν θα μπορεί να φτιαχτεί . Επομένως θεωρώ ότι πρέπει να φτιαχτεί κάτι που να κάνει τα νέα παιδιά να σέβονται το μέρος .

Δεν ξέρω τι θα είναι αυτό ίσως κάτι που να τραβάει το ενδιαφέρον του και να τα κάνει να το θέλουν να μείνει.

- **Τί προβλήματα συναντάτε;**
- Η Πλατεία δεν είναι όπως παλιά ένα ασφαλές μέρος για όλους για εμάς τους πιο μεγάλους αποτελεί ανάμνηση πως πάντα υπήρχε κάποιος να μας συνετίζει αρμόδιος να μην χαλάνε τα παιδιά το πράσινο αλλά και να σέβονται όλοι τον χώρο. Θεωρώ λοιπόν πρόβλημα ότι δεν υπάρχει κάποιος σήμερα που να βάζει μία τάξη στα πράγματα . Καταλαβαίνω ότι ο χώρος είναι δημόσιος αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι δεν πρέπει να τον σεβόμαστε ή ότι πρέπει να τον χαλάμε.
- **Έχετε κάνει φίλους/φίλες;**
- Φίλες έχω κάνει γιατί είμαι πολύ κοινωνικός άνθρωπος δεν αποτελεί πρόβλημα για εμένα όταν θέλω να κάτσω το να πάω ν κάτσω σε ένα πάγκο που μπορεί να κάθετε μία άλλη κυρία και να πιάσουμε την κουβέντα. Έτσι έχω κάνει μερικές καλές φιλίες . Βέβαια τώρα με την κατάσταση του ιού είναι πιο δύσκολο γιατί υπάρχει αυτή η ανησυχία που βλέπεις στα μάτια του κόσμου που είναι σαν να λέει ‘και αν είναι μολυσμένη ’’ και αυτό έχει φέρει την απομάκρυνση των ανθρώπων .
- **Σε σχέση με παλιά η πλατεία έχει αλλάξει θετικά κατά την γνώμη σας;**
- Η αλήθεια είναι πως ως προς εμένα όχι και το λέω με λύπη. Η Πάνω Πλατεία παλιά είχε μια άλλη αίγλη όλα ήταν προσεγμένα και όμορφα σήμερα έχει σκουπίδια τα δέντρα αν δεν σπάσει κάποιο κλαδί δεν τα προσέχουν για να μην θυμηθώ τις ακαθαρσίες των αδέσποτων ή και των ασυνειδήτων που αφήνουν τα σκυλιά τους να αφοδεύουν όπου θέλουν χωρίς να τα μαζεύουν. Η Στέρνα παλιά ήταν ανοιχτή μπορούσε ο καθένας να πάει και να κατεβεί και να δει . Τώρα είναι με κάγκελα και απεριποίητη, χωρίς να μπορεί κανείς να την ζήσει. Βέβαια άμα ήταν ανοιχτή θα είχε καταλήξει σαν το μνημείο των Επτανήσων που είναι γεμάτο ζωγραφιές από σπρέι , από παιδιά που δεν σέβονται την ιστορία του τόπου τους.

- **Εσείς έχετε ζήσει μια πόλη άλλης εποχής τι αναπολείτε από τότε;**
- Εγώ θυμάμαι ότι το καφενείο για εμάς ήταν μια πολυτέλεια ειδικότερα την Κυριακή μετά την εκκλησία θα καθόμασταν οικογενειακά. Τώρα αποτελεί καθημερινή συνήθεια και ειδικότερα των παιδιών. Είναι λίγο περίεργο που έχει χάσει αυτήν την σημασία και το βλέπω και από τα παιδιά μου αυτό. Εγώ μεγάλωσα στη Πλατεία έμενα εδώ από πάνω στην Πόρτα Ρεμούντα και κατέβαινα με την μάνα μου και μ έφερνε τα παιχνίδια μου και έπαιζα. Εποχές διαφορετικές πιο απλές και πιο αγνές.

Άνδρας 22 ετών

- **Γιατί επιλέγεις αυτό το χώρο ως μορφή κοινωνικότητας – ψυχαγωγίας;**
- Συνηθίζω να έρχομαι στην πόλη με τους φίλους μου όταν δεν έχουμε ή δεν θέλουμε να χαλάσουμε πολλά λεφτά για να κάτσουμε για καφέ τότε ερχόμαστε να κάτσουμε σε κανένα παγκάκι και συνήθως θα πάρουμε ή καφέ στο χέρι ή κάποια μπίρα ή κάτι να φάμε. Γενικά κάτι να μας βγει πιο φτηνά γιατί η εποχή είναι δύσκολη και όσο μπορούμε με τον καιρό να καθόμαστε έξω το προτιμάμε .
- **Τί θέλεις να προστεθεί στο χώρο ώστε να είναι πιο λειτουργικός και φιλικός;**
- Θα μου άρεσε να γίνει κάτι σε φάση ράμπα για σκέιτ όπως έχουν στο εξωτερικό . Ωραίο θα ήταν να κάνανε και ένα μέρος της πλατείας με παγκάκια κυκλικά για να καθόμαστε οι παρέες ή να κάνουν κάποια κατασκευή όπως το πάρκο που να μπορούμε όμως να καθόμαστε μέσα σε καρέκλες πάγκους ή κάτι τέτοιο.
- **Τί προβλήματα συναντάς;**
- Κατά την γνώμη μου πρόβλημα στο χώρο είναι ότι δεν υπάρχει αρκετός χώρος για να κάθονται όλοι και έτσι αναγκαζόμαστε να καθόμαστε κάτω και αυτό δεν είναι και ότι καλύτερο. Θα έπρεπε από την στιγμή που βλέπουν ότι μαζευόμαστε να έχουν βάλει κι άλλους πάγκους. Επίσης θέλω να πω ότι πρόβλημα για εμάς είναι οι ηλικιωμένοι που κάθονται εδώ και μας φωνάζουν άμα ακούμε μουσική και κάνουμε σκέιτ. Γενικά άμα κάνουμε πράγματα που δεν τους αρέσουν φωνάζουν και άμα τους απαντήσουμε παρεξηγούνται.

- Έχεις κάνει φίλους/φίλες;

- Έχω κάνει αρκετά φιλαράκια εδώ πέρα κυρίως μέσα από τυχαία πράγματα όπως από την μουσική που ακούγαμε και τέτοια. Γενικά στην ηλικία μου είναι αρκετός κόσμος εδώ και μιλάμε πιο εύκολα γιατί τα ενδιαφέροντα μας είναι πιο κοντά και πιο εύκολα θα συζητήσουμε.

- Θεωρείς ότι τα παιδιά της ηλικίας σου επιλέγουν εύκολα να έρθουν στην πλατεία σε σχέση με άλλους χώρους;

- Κοίτα γενικά τα παιδιά στην ηλικία μου νομίζω πως χωρίζονται σε διάφορα μέρη και αυτό γιατί υπάρχουν πολλά μέρη να πάνε αλλά έχει σημασία και η τσέπη τους. Εδώ θα δεις πιο πολύ παιδιά σαν εμάς που ο καφές στο Λιστόν ,που έχει πάει κοντά δύο πίτες, θα πάμε να τον πιούμε μια δύο φορές την εβδομάδα. Πάνω κάτω τέτοια φάση είναι και το παλάτι που μαζεύονται και εκεί παιδιά και απλά εκεί είναι περισσότερα γιατί έχει και μεγαλύτερο χώρο και περισσότερα μέρη να κάτσουμε.

-Εσύ μόνος σου έρχεσαι να κάτσεις στην Πλατεία ;

- Η αλήθεια είναι πως όχι δύσκολα θα κάτσω εδώ μόνος μου εκτός αν έχω πει να συναντηθώ με κάποιον και περιμένω . Δεν έχω τι να κάνω και να κάτσω εδώ. Πιο πολύ θα περάσω απλά για να πάω κάπου ή με το σκέιτ παρά να κάτσω .

Γυναίκα 23 ετών.

- Γιατί επιλέγεις αυτό το χώρο ως μορφή κοινωνικότητας – ψυχαγωγίας;

- Έρχομαι εδώ κυρίως με το αγόρι μου ή με την παρέα μου για να κάτσουμε όταν δεν έχουμε τι να κάνουμε ή βαριόμαστε να κάτσουμε μέσα. Συνήθως η βόλτα μας ξεκινάει από εδώ ή καταλήγει εδώ . Γενικά θεωρώ ότι η πάνω πλατεία δεν έχει και πολλά να κάνεις πέρα από μερικές βόλτες και να κάτσει στα παγκάκια.

-Τί θέλεις να προστεθεί στο χώρο ώστε να είναι πιο λειτουργικός και φιλικός;

- Θέλω να προστεθεί κάτι να γίνει πιο ενδιαφέρον. Θα μου πεις μια πλατεία πόσο ενδιαφέρον να γίνει. Δεν ξέρω τι είναι ακριβώς αυτό που μου λείπει. Θα ήταν πιστεύω ωραίο να υπήρχε τουλάχιστον δωρεάν ίντερνετ έστω στο χώρο της Σπιανάδας να μπορούμε όταν καθόμαστε εδώ να ακούμε μουσική ή να ασχολούμαστε και λίγο με το κινητό. Στο εξωτερικό πάντα στις πλατείες τους υπάρχει δωρεάν ίντερνετ και αυτό είναι έλλειψη εδώ. Θα ήθελα να υπάρχουν και αυτόματοι πωλητές που να μπορούμε να πάρουμε πράγματα σε καλύτερη τιμή από τα περίπτερα, έστω και τα βασικά τσιγάρα , πατατάκια καμία μπύρα τέτοια.

-Τί προβλήματα συναντάς;

- Πρόβλημα είναι οι ρωμά δεν γίνεται να φοβόμαστε να περάσουμε το βράδυ. Έχει τύχει πολλές φορές να περάσω με την παρέα μου και να ακούσουμε σχόλια για εμάς τα κορίτσι και υποτιμητικά και άσχημα. Δεν μπορώ να καταλάβω πώς κάνουν τόσα εγκλήματα και τόσα παράνομα πράγματα και εμείς τους αφήνουμε να гуρίζουν. Ιδιαίτερα την εποχή του καρναβαλιού η κατάσταση γίνεται ανυπόφορη δεν υπάρχει καμία αντίσταση σε λερώνουν και σε κυνηγάνε.

- Έχεις κάνει φίλους/φίλες;

- Έχω κάνει φίλους κυρίως κοντά στην ηλικία μου , βέβαια πάντα με κάθε επιφύλαξη γιατί ποτέ δεν ξέρεις.

- Οι εκδηλώσεις που γίνονται δεν σου φαίνονται ενδιαφέρουσες ώστε να έλθεις να τις παρακολουθήσεις;

- Οι εκδηλώσεις που γίνονται είναι κατά βάση συναυλίες Φιλαρμονικών και άλλες τέτοιες εκδηλώσεις τα πιο ωραία γίνονται εκτός πόλης ή μέσα στο Φρούριο με

είσοδο. Δεν αφορούν εμένα προσωπικά οι συναυλίες και τα βιβλία. Μία από τις λίγες εκδηλώσεις που μου άρεσε ήταν ο υπαίθριος κινηματογράφος που είχαν κάνει στα Επτάνησα και πήγαινε ελεύθερα όποιος ήθελε και έβλεπε ταινία ,κατά τα άλλα δεν βρίσκω κάτι ενδιαφέρον.

- Τι εκδήλωση θα σου κινούσε την προσοχή;

- Θα μου άρεσε να γίνει κάτι διαδραστικό όπως να στηθούν υπαίθριες σκηνές ή σπιτάκια και το καθένα να έχει ένα θέμα και να βάζεις γυαλιά επανυξημένης πραγματικότητας και να ζεις μία εμπειρία. Φυσικά η Κέρκυρα είναι ακόμα πολύ μακριά από αυτό αλλά κάτι τέτοιο πιστεύω ότι θα είχε μεγάλη επιτυχία κυρίως στα παιδιά της ηλικίας μου.

Άνδρας 27 ετών αλλοδαπός

- Γιατί επιλέγεις αυτό το χώρο ως μορφή κοινωνικότητας – ψυχαγωγίας;

- Είναι ένα μέρος που ο καθένας ασχολείται με τον εαυτό του . Έχω βιώσει πολύ ρατσισμό λόγο της καταγωγής μου επειδή δηλαδή είμαι τσιγγάνος όμως δεν καταλαβαίνουν ότι δεν ήμαστε όλοι ίδιοι. Εγώ έρχομαι εδώ για να περάσω την ώρα γιατί φτάνω νωρίς πριν την δουλειά και κάθομαι και ακούω μουσική ή ασχολούμαι με το κινητό μου. Κάποιες φορές βλέπω ότι άμα κάνω βόλτα στα μαγαζιά με κοιτάνε περίεργα και έρχονται και με ρωτάνε συνέχεια τι θέλω. Οπότε προτιμώ να έρχομαι εδώ που δεν με ενοχλεί σχεδόν ποτέ κανείς και να περιμένω.

-Τί θέλεις να προστεθεί στο χώρο ώστε να είναι πιο λειτουργικός και φιλικός;

- Θα ήθελα να τοποθετηθεί κάπου ένα σκέπαστρο ώστε εάν βρέχει να μπορώ να κάθομαι κάπου προστατευμένα ένας χώρος που να μην είναι απαραίτητα κλειστός αλλά με μία σκεπή . Αυτό θα βοηθούσε πολύ και τους άστεγους που δεν έχουν που να πάνε όταν βρέχει.

-Τί προβλήματα συναντάς;

- Το πρόβλημα μου είναι κυρίως τα αδέσποτα και αυτό όχι γιατί με ενοχλούν αλλά γιατί στεναχωριέμαι τα βλέπω που γυρνάνε από εδώ και από εκεί και βλέπω και

ιδιοκτήτες σκύλων να τα διώχνουν και να τους φωνάζουν σαν να φταίνε αυτά. Ο δήμος δεν κάνει τίποτα για αυτά και επίσης έχω πρόβλημα και με τα σκουπίδια μπορεί ο χώρος γύρο από το Πάρκο να είναι καθαρός σχετικά αλλά η υπόλοιπη πλατεία τα δρομάκια μέσα στα δέντρα είναι γεμάτα σκουπίδια. Ίσως επειδή δεν φαίνονται τόσο πολύ αυτοί οι χώροι δεν καθαρίζονται εξίσου; Δεν ξέρω αλλά πραγματικά το έχω παρατηρήσει αυτό.

- Έχεις κάνει φίλους/φίλες;

- Όχι, δυστυχώς λόγω της καταγωγής μου δεν με πλησιάζει εύκολα κάποιος να μου μιλήσει γιατί μας βάζουν όλους στην ίδια κατάσταση ακόμα και αν κάποιος έχουμε μεγαλώσει κανονικά σαν όλους τους άλλους.

- Έχεις βιώσει ρατσισμό ενώ είσαι στην Πλατεία;

- Ναι δυστυχώς. Μικρότερος είχα πάει να ζητήσω από κάποια παιδιά, πρέπει να ήταν και λίγο μεγαλύτερα από εμένα, αναπήρα και εκείνοι άρχισαν να με βρίζουν και να μου φωνάζουν πως θέλω να τους κλέψω. Εγώ προσπάθησα να τους εξηγήσω ότι δεν είμαι κλέφτης και ότι έχω πάει και εγώ σχολείο και ότι μένω σε κανονικό σπίτι, μίας και μου έλεγαν συνέχεια να γυρίσω στην παράγκα μου, αλλά ήταν άδικος κόπος όταν είδα ότι δεν μπορώ να βγάλω άκρη έφυγα γιατί ήδη είχα νιώσει άσχημα και είχε γυρίσει όλη η πλατεία και κοιτούσε.

- Όσο αναφορά την πλατεία θεωρείς ότι είναι ένας χώρος που θα μπορούσαν συνυπάρξουν αρμονικά όλοι χωρίς να χρειάζεται όλος αυτός ο ρατσιστικός χαρακτήρας;

- Αρμονικά συνυπάρχουν μόνο όσοι πραγματικά δεν ασχολούνται με το τι κάνει ο άλλος και με το από πού είναι ο άλλος. Έχει δημιουργηθεί μία κακή εικόνα για τους τσιγγάνους- ρωμά- γύφτους όπως θέλει ο καθένας ακόμα και αν έχουν διαφορά. Αυτό δεν σημαίνει ότι είμαστε όλοι ίδιοι όπως το ίδιο ισχύει και για τους Έλληνες δεν είναι όλοι το ίδιο. Ρατσισμός υπάρχει και πάντα θα υπάρχει αλλά δεν χρειάζεται να εκδηλώνεται με ακραίους τρόπους. Η πλατεία είναι ένα μέρος κοινό που ο καθένας μπορεί να κάτσει να μιλήσει και να κάνει ότι θέλει με τα ίδια δικαιώματα που έχουν όλοι, απλά κανείς δεν χρειάζεται να προκαλεί.

Γυναίκα 45 ετών

- Γιατί επιλέγετε αυτό το χώρο ως μορφή κοινωνικότητας – ψυχαγωγίας

- Επιλέγω να έρχομαι εδώ όταν τελειώνω το περπάτημα μου και να χαλαρώνω είναι ωραία ειδικά όταν μπει το φθινόπωρο που έχει ήλιο μαζί με λίγο αεράκι είναι το καλύτερο. Έρχομαι όμως και αρκετές φορές σε εκδηλώσεις και συναυλίες και στην έκθεση βιβλίου . Είναι μία ευχάριστη νότα ένα μέρος που μπορείς να δεις τόσο βιβλία και να συζητήσεις με πολλούς ανθρώπους για αυτά.

- Τι θα προσθέτατε στον χώρο για να γίνει πιο φιλικός ;

- Θα ήθελα καθαρές δημόσιες τουαλέτες για να μην χρειάζονταν να πηγαίνουμε στα μαγαζιά . Είναι ανεπίτρεπτο τόσα χρόνια να μην μπορούν να φτιάξουν τουαλέτες ή καινούργιες ή και αυτές που υπάρχουν. Δεν μπορώ να καταλάβω πως ασχολούνται με τόσα άλλα πράγματα και όχι με αυτό . Αυτές που υπάρχουν τώρα καταρχήν που φοβάσαι να μπεις γιατί είναι υπόγειες και δεν ξέρεις τι σε περιμένει μέσα και ποιός και επίσης βρωμάνε ούτε απέξω δεν μπορείς να περάσεις.

-Τί προβλήματα συναντάτε;

- Το ένα πρόβλημα είναι αυτό που είπα με τις τουαλέτες και το άλλο είναι το θέμα με την κίνηση στους δρόμους γύρο από την πλατεία είναι πολύ δύσκολο να παρκάρει κανείς ειδικά το καλοκαίρι κοντά στην Πλατεία και το πάρκινγκ γεμίζει πολύ γρήγορα και κάνει την κίνηση στους δρόμους ακόμα πιο δύσκολη. Σαν οδηγός πολλές φορές έχω αναγκαστεί ενώ θέλω να κάτσω στην πλατεία να αναγκάζομαι να φύγω για να πάω κάπου αλλού επειδή δεν βρίσκω να παρκάρω.

- Έχετε κάνει φίλους/φίλες;

-Είχα κάνει παλιότερα που ήταν μικρά τα παιδιά μου και τα έφερνα εδώ να παίζουν τώρα είναι πιο δύσκολο δεν θα κάτσω και τόση πολύ ώρα ώστε να ανοίξω συζήτηση με κάποιον και να γίνω φίλη.

- Πιστεύεται ότι θα μπορούσε ο χώρος να αξιοποιηθεί με άλλο τρόπο;

- Η Πλατεία σαν χώρος είναι πολύ μεγάλος και θα μπορούσαν να γίνονται διάφορα. Θυμάμαι παλιότερα γινόταν κάποιες δράσης από τους οδηγούς και από τους

προσκόπους . Γενικά θεωρώ ότι τα τελευταία χρόνια για κάποιο λόγο η Σπιανάδα έχει χάσει αυτήν γενικότερη δραστηριότητα που είχε παλιά και δεν μιλάω παλιά πριν 40 χρόνια μιλάει για πριν μία δεκαετία. Δεν ξέρω τι φταίει πάντως σίγουρα θα μπορούσαν να γίνουν περισσότερα.

-Ποία ανάμνηση σας έρχεται στο μυαλό όταν μιλάτε για την Σπιανάδα;

- Επειδή είμαι παιδί της πόλης και μεγάλωσα μέσα στη πόλη θυμάμαι διάφορα πράγματα που μάθαινα ποδήλατο που μάθαινα στα παιδιά μου που ήμουν έφηβη και κρυβόμουν με τα αγόρια πίσω από τα δέντρα μην μας δει κανένας γνωστός και τα πει στους δικούς μου. Αλλά και την Ανάσταση το βράδυ που βάζαμε πάντα τα καλά μας και σύσσωμη η οικογένεια κατεβαίναμε να πάρουμε το άγιο φώς και καθόμασταν στο Πάρκο με όλων τον κόσμο και να βλέπουμε τις φωτοβολίδες .

Γυναίκα 67 ετών

- Γιατί επιλέγετε αυτό το χώρο ως μορφή κοινωνικότητας – ψυχαγωγίας;

- Έρχομαι εδώ και φέρνω τα εγγόνια μου να παίζουν . Όταν δεν μπορούν οι γονείς γιατί δουλεύουν αναλαμβάνω εγώ αυτόν τον ρόλο. Άλλες φορές θα κάτσουμε στο πάγκο και καμιά φορά πάμε και στο Εθνικό το καφεενείο και θα πιάω εγώ τον καφέ μου και θα πάρω και τίποτα στα παιδιά . Στο καφεενείο έρχομαι και κάθομαι και τις Κυριακές με τις φίλες μου.

- Τι θα προσθέτατε στον χώρο για να γίνει πιο λειτουργικός-φιλικός ;

- Θα ήταν καλό να υπάρχει μία καθαρή τουαλέτα δημόσια για να μπορούμε να πάμε τα παιδιά, αλλά και εμείς οι μεγαλύτεροι. Θα μπορούσε να υπάρχει ένα σκιερό μέρος για όταν έχει πολύ ήλιο γιατί οι πάγκοι που έχουν σκιά είναι πιασμένοι κυρίως το καλοκαίρι από τουρίστες και εμείς δεν έχουμε που να πάμε .

-Τί προβλήματα συναντάτε;

- Η Πλατεία έχει πολλά αδέσποτα σκυλιά και φοβάμαι μην επιτεθούν στα παιδιά γιατί δεν ξέρεις πως μπορεί να αντιδράσει ένα αδέσποτο, μπορεί να το κυνηγήσει όπως τρέχει με το ποδήλατο και να γίνει κανένα ατύχημα. Πρόβλημα θεωρώ και την έλλειψη σεβασμού των νέων παιδιών προς τον χώρο είναι δυνατόν να πετάνε τα σκουπίδια τους κάτω και να μην τα μαζεύουν και να ζωγραφίζουν τα μάρμαρα. Δεν ξέρω ποιος είναι ο αρμόδιος σε αυτήν την περίπτωση πάντως κάτι πρέπει να γίνει. —

-Έχετε κάνει φίλους/φίλες;

- Ναι έχω κάνει ειδικά με άλλες γιαγιάδες που φέρνουν και αυτές τα εγγόνια τους έχω πιάσει πολλές φορές κουβέντα . Μία φορά βγήκα και συγγενείς με μία και δεν το ξέραμε. Πάντα βρίσκω με κάποιον να μιλάω και τι να κάνω εδώ πέρα μοναχή μου εγώ δεν έχω κινητά και τέτοια να ασχολούμαι εμείς έχουμε μάθει να μιλάμε με τον διπλανό μας και να γνωριζόμαστε.

-Φαίνεται ότι οι εποχές έχουν αλλάξει τι είναι αυτό που θα θέλατε να υπάρχει ακόμα και σήμερα;

- Θα μπορούσα να σου πω ότι αυτό που θέλω είναι να ανοίξει η Στέρνα για να δουν τα μικρά μου πως είναι μέσα που με ρωτάνε συνέχεια. Αλλά αυτό που θέλω είναι να

αρχίσει ο κόσμος να μιλάει πάλι μεταξύ του βλέπω τα παιδιά να κάθονται τρία μάζα σε ένα πάγκο και να κοιτάνε τα κινητά τους και να μην μιλάνε καθόλου. Τα εγγόνια μου που είναι δημοτικό τα βλέπω όλη την ώρα μπροστά από μία οθόνη και βλέπω ότι όσο μεγαλώνουν βαριούνται να έρθουν να παίξουν προτιμούν να κάτσουν σπίτι τους και να κάτσουν στην οθόνη. Αυτό θέλω να αλλάξει.

- Θα ερχόσασταν στην Πλατεία ακόμα και αν δεν ήταν τα εγγόνια σας;

-Ναι φυσικά και τώρα έρχομαι και κάθομαι στο καφενείο και εδώ και στο Λιστόν, όπως έρχομαι και κάθε χρόνο και ακούω τις Φιλαρμονικές στο Πάρκο. Στην Πλατεία έρχομαι απλά και κάθομαι μόνο και μόνο για να μην είμαι μέσα στο σπίτι μόνη μου. Από τότε που έφυγε ο άντρας μου δεν μπορώ να κάθομαι μέσα νιώθω ότι πνίγομαι και προτιμώ να έρθω εδώ και να ακούω την φύση και τον κόσμο.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συμπερασματικά όπως μπορούμε να δούμε ξεκάθαρα από τις μαρτυρίες του κόσμου που συχνάζει στη Σπιανάδα υπάρχουν ποικίλα προβλήματα αλλά και θετικά στο χώρο. Ο κάθε άνθρωπος έχει μία δική του εμπειρία και ο χώρος του έχει μείνει χαραγμένος για διαφορετικούς λόγους. Όμως αυτό που φαίνεται από τις μαρτυρίες είναι ο λόγος για τον οποίο ο κόσμος επιλέγει τον χώρο και αυτός χωρίζεται σε πολλές διαφορετικές κατηγορίες. Για τους μεγαλύτερους ο λόγος είναι η συνήθεια που έχει γίνει ο χώρος διότι πηγαίνουν εκεί από μικρά παιδιά και έχουν ζήσει σε αυτόν τον χώρο πολλά πράγματα και πολλές εμπειρίες και επιλέγουν να πηγαίνουν ακόμα γιατί τους αρέσει η ηρεμία και η οικειότητα που έχουν με τον χώρο. Η άλλη θέση των πιο νέων είναι ότι φέρνουν τα παιδιά τους στο χώρο για να παίξουν και να περάσουν χρόνο μαζί τους. Όσοι βέβαια δεν έχουν παιδιά απολαμβάνουν τον χώρο για τις ομορφιές του για τον περίπατο τους ή εάν έχουν σκύλο για να τον βγάλουν βόλτα. Υπάρχει όμως και η θέση των πιο νέων παιδιών των φοιτητών ή εκείνων που είναι ντόπιοι πρόκειται για τα παιδιά που λόγω των οικονομικών δυσκολιών επιλέγουν τον χώρο για να βρεθούν με τους φίλους τους και εκτός από το οικονομικό πρόβλημα αντιμετωπίζουν πρόβλημα και με τον περιορισμό ατόμων στις καφετέριες. Όπως βλέπουμε ο χώρος έχει πολλές διαφορετικές χρήσεις και κάθε άνθρωπος τον χρησιμοποιεί ξεχωριστά. Εγώ βάση της έρευνας μου έκανα έναν βασικό διαχωρισμό των ανθρώπων με τους λόγους που επιλέγουν τον χώρο όμως όπως βλέπουμε αυτό συμπίπτει και με ηλικιακό διαχωρισμό. Αυτό μας κάνει να καταλάβουμε πόσο έχουν αλλάξει τα πράγματα και πως πλέον ανάλογα με την ηλικία οι εμπειρίες και οι απαιτήσεις είναι διαφορετικές.

Όμως δεν μπορούμε να παραβλέψουμε το γεγονός ότι σχεδόν όλοι τους έχουν παρακολουθήσει μία ή περισσότερες εκδηλώσεις που διοργανώνονται στην Σπιανάδα. Αυτό αποτελεί επιτυχία για την χρήση του χώρου καθώς και για την πολιτισμική αξιοποίηση του. Βέβαια δεν μπορούν όλες οι εκδηλώσεις να αφορούν και να αναφέρονται στα ενδιαφέροντα όλων με αποτέλεσμα αρκετοί να μην ενδιαφέρονται να τις παρακολουθήσουν. Στον αντίποδα αυτών υπάρχουν εκείνοι που παρακολουθούν συστηματικά εκείνες τις εκδηλώσεις που επαναλαμβάνονται κάθε χρόνο και αποτελεί σημείο αναφοράς για εκείνους και τις στηρίζουν με την παρουσία

τους και με την γνωστοποίηση τους σε άλλους . Είναι γεγονός ότι πολλοί μπορεί να μην γνωρίζουν για τις εκδηλώσεις αυτές όταν εκείνες διεξάγονται και τις συναντάνε όταν θα πάνε είτε για να κάτσουν εκεί είτε είναι περαστικοί όμως θα σταθούν να τις παρακολουθήσουν. Τέλος υπάρχουν και εκείνα τα παιδιά της νεότερης ηλικίας που θεωρούν ότι οι εκδηλώσεις πλην ελαχίστων εξαιρέσεων δεν τους αφορούν και δεν τις παρακολουθούν .

Περνώντας στα προβλήματα, τα οποία καταδεικνύουν οι μάρτυρες που έχουν με τον χώρο και που θα ήθελαν να αλλάξουν . Αρχικά ένα πρόβλημα είναι τα σκουπίδια, αρκετοί συμπολίτες μας μου κατέδειξαν το γεγονός ότι ενώ υπάρχουν κάδοι και πάλι ο χώρος δεν είναι καθαρός υπάρχουν πολλά σκουπίδια και δεν σέβονται τον χώρο όπως θα έπρεπε . Άλλο πρόβλημα που στάθηκαν αρκετοί είναι τα αδέσποτα τα οποία τριγυρνάνε στη Πλατεία , γνωρίζοντας το γεγονός ότι δεν φταίνει τα ίδια τα για αυτήν την κατάσταση στρέφονται προς τον δήμο και τις φιλοζωικές προκειμένου να επιλύσουν το πρόβλημα διότι εκτός του ότι τα λυπούνται που είναι αβοήθητα φοβούνται γιατί μπορεί να γίνουν επιθετικά και να γίνουν ατυχήματα τόσο με κάποιο παιδί όσο και με κάποιο ιδιόκτητο σκυλί γιατί λόγω της κατάστασης τους η συμπεριφορά τους είναι απρόβλεπτη. Ένα μεγάλο πρόβλημα που η πλειοψηφία κατέδειξε είναι οι δημόσιες τουαλέτες. Η ύπαρξη τους αλλά η μη χρήση τους αποτελεί πρόβλημα , διότι ενώ υπάρχουν τουαλέτες είναι ακατάλληλες για χρήση λόγω της ελλιπής φροντίδας τους και της κατάληψης του χώρου από ανθρώπους που κάνουν χρήση απαγορευμένων ουσιών. Η κατάσταση αυτή φαίνεται να ενοχλεί αρκετά τους πολίτες που θα ήθελαν να μην φοβούνται και να μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις τουαλέτες. Το άλλο πρόβλημα που ακούστηκε κυρίως από ανθρώπους που χρησιμοποιούν τον χώρο συχνά είναι αυτό των ρωμά. Αρκετοί έθιξαν το γεγονός ότι αυτή η ομάδα ανθρώπων προκαλεί προβλήματα και ανησυχία στους ανθρώπους. Το πρόβλημα αυτό φέρει λεπτής διαχείρισης καθώς σταματάμε πλέον να μιλάμε για τον υλικό τομέα και περνάμε στον ανθρώπινο παράγοντα που είναι πιο δύσκολο να διαχειριστεί κανείς. Υπήρξαν πολλά παράπονα ότι ενοχλούν τα παιδιά , κάνουν άσχημα φραστικά σχόλια για τις κοπέλες και ότι απειλούν αν κάποιος τους εναντιωθεί. Αυτό φαίνεται να ενοχλεί αρκετούς και να θέλουν να γίνει κάτι πάνω σε αυτό το θέμα. Ένα άλλο θέμα που σχολίασαν ως πρόβλημα μερικοί είναι ότι δεν υπάρχει αρκετός χώρος για να κάθετε ο κόσμος που πηγαίνει στην Πάνω Πλατεία . Τα παγκάκια, τα οποία υπάρχουν, δεν είναι αρκετά και δεν φτάνουν για όλους επίσης κοντά σε αυτό ακούστηκε και το αίτημα να υπάρξει μία σκεπασμένη κατασκευή ώστε

να μπορούν να κάθονται στην πλατεία οι πολίτες όταν βρέχει χωρίς να βρέχονται και έτσι να αξιοποιείτε ο χώρος και όταν ο καιρός δεν είναι ηλιόλουστος. Ένα πρόβλημα το οποίο ανέφεραν οι ηλικιωμένοι και οι μεγαλύτερα είναι ο μη σεβασμός του χώρου από τους νεότερους και ο βανδαλισμός που δέχεται από τα παιδιά και που μαζεύονται σε αυτόν. Τέλος όσο αναφορά τον χώρο της Σπιανάδας υπάρχει το πρόβλημα της χρήσης και της διακίνησης ναρκωτικών , αυτό είναι ένα πρόβλημα το οποίο αναφέρθηκαν τα παιδιά των νεότερων ηλικιών που μένουν στην πλατεία μέχρι τις πιο βραδινές ώρες ακόμα και μέχρι τα ξημερώματα . Αποτελεί ένα πολύ σοβαρό πρόβλημα και μία παράνομη πράξη που πρέπει να σταματήσει.

Αξίζει να αναφερθούμε σε ένα πρόβλημα το οποίο αναδείχτηκε για τον χώρο του φρουρίου είναι η έλλειψη φωτισμού κατά τις βραδινές ώρες και συγκεκριμένα τον χειμώνα που νυχτώνει νωρίτερα το πρόβλημα γίνεται μεγαλύτερο. Επίσης ένα πρόβλημα ίδιο με αυτό της Σπιανάδας είναι τα σκουπίδια, ένα πρόβλημα που ανάδειξαν κυρίως οι φοιτητές ήταν ότι στο φρούριο δεν υπάρχει κοντά κάποιος χώρος που να μπορούν να προμηθεύονται φαγητό ή κάτι ανάλογο.

ΠΡΟΤΑΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΪΡΙΣΗΣ

Με βάση τις μαρτυρίες και τα προβλήματα τα οποία αναδειχτήκαν μέσα από αυτές θα παραθέσω μία πρόταση διαχείρισης τους και ανάδειξης του χώρου , με σκοπό την ελαχιστοποίηση των παραπόνων και την εκμετάλλευση του χώρου με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Η Σπιανάδα αποτελεί ένα πολύ μεγάλο χώρο με πολλές δυνατότητες αλλά εξίσου πολλά προβλήματα, στις μαρτυρίες τους κάποιοι από τους πολίτες προσπάθησαν να δώσουν κάποιες λύσεις καθώς και να εξηγήσουν τι είναι αυτό που τους λείπει από τον χώρο και πως αυτός θα μπορούσε να γίνει καλύτερος για εκείνους με μερικές αλλαγές και χωρίς πολλές παρεμβάσεις στον κύριο χώρο της. Αρχικά έχουμε το πρόβλημα των σκουπιδιών που το ίδιο συναντάμε και στον χώρο του Παλαιού Φρουρίου. Τα σκουπίδια αποτελούν μεγάλο πρόβλημα καθώς αλλάζουν την εικόνα της πλατείας προς το αρνητικό και την κάνουν να φαίνεται μη προσεγμένη και ακατάστατη, όπως και το Φρούριο που εκεί η εικόνα είναι ακόμα πιο άσχημη καθώς μιλάμε για ένα ιστορικό μνημείο και είναι ανεπίτρεπτο να υπάρχουν σκουπίδια και να μην είναι προσεγμένος ο χώρος. Οι κάτοικοι ως λύση σε αυτό το πρόβλημα πρότειναν περισσότερους κάδους και κάδους ανακύκλωσης . Επίσης πρέπει να αυξηθεί το προσωπικό καθαριότητας του δήμου και να υπάρχει περισσότερη φύλαξη από την στιγμή που υπάρχει αστυνομία στη πόλη με ποδήλατα που είναι αρμόδια θα ήταν καλό να περιπολεί ιδιαίτερα της βραδινές ώρες με σκοπό την τήρηση της καθαριότητας. Όμως η μη τήρηση της θα πρέπει να έχει και κάποιες συνέπειες για να συνετιστούν ακόμα και εκείνοι που το αγνοούν. Φυσικά αναφέρομαι σε κάποια μικρά πρόστιμα που εφόσον η αστυνομία έχει δει να αφήνουν σκουπίδια στο χώρο να προχωράει πρώτα σε σύσταση να μαζευτούν και να πεταχτούν στους κάδους και εάν αυτή αγνοηθεί να προχωράνε στην χορήγηση προστίμου. Κάτι ακόμα που θα μπορούσε να προστεθεί είναι η τοποθέτηση κάδων ειδικών για τα τσιγάρα , ένας κάδος δηλαδή που είναι ειδικά και μόνο για την ρίψη αποτσίγαρων. Ένας ακόμα κάδος που αφορά ειδικά την εποχή που διανύουμε είναι ένας κάδος ειδικά για την ρίψη масκών μίας χρήσης. Στις μέρες μας που η μάσκα είναι υποχρεωτική για όλους τους κλειστούς χώρους είναι ένα σύννηθος κακό θέαμα να βλέπουμε μάσκες μίας χρήσης ριγμένες στο δρόμο κάτι που όχι μόνο μολύνει το περιβάλλον σαν σκουπίδι

αλλά αποτελεί κίνδυνο και για την υγεία των ανθρώπων γιατί είναι ενάντια στις υγειονομικές οδηγίες και αποτελεί εστία μόλυνσης. Θα ήταν λοιπόν ανάλογης σημασίας με όλους τους υπόλοιπους κάδους να τοποθετηθούν και ειδικοί κάδοι μόνο για την ρίψη μάσκας αλλά και γαντιών μίας χρήσης.

Επόμενο κοινό και πάλι πρόβλημα και για την Σπιανάδα και για το Παλαιό Φρούριο αποτελεί η έλλειψη φωτισμού . Συγκεκριμένα οι μάρτυρες ανέφεραν πώς οι χώροι αυτοί κατά τις βραδινές ώρες δεν έχουν επαρκεί φωτισμό και είναι δυσπρόσιτες τόσο για τους τουρίστες όσο και για τους ντόπιους. Αυτό που μπορεί να γίνει και για τους δύο χώρους είναι να προστεθούν κολόνες φωτισμού από τον δήμο και να φωτιστεί ο κάθε χώρος κατάλληλα. Στην περίπτωση του Φρουρίου θα μπορούσαν να φωτιστούν οι δρόμοι και οι χώροι του ώστε να μπορεί ο πολίτης να περπατήσει σε αυτόν αλλά και να φαίνεται αισθητικά σωστά χωρίς να παραποιείτε ο αρχαιολογικός του χαρακτήρας. Στην περίπτωση της Σπιανάδας θα μπορούσαν να τοποθετηθούν περισσότερα φώτα όχι μόνο στον κεντρικό της χώρο αλλά και στα μονοπάτια ανάμεσα στα δέντρα και στο χώρο του πρασίνου ώστε να φωτίζεται και μέρος του δασικού τοπίου της το οποίο τώρα μένει στο σκοτάδι και γίνεται μέρος στο οποίο εκτυλίσσονται παράνομες ενέργειες και τρομακτικό.

Το τελευταίο κοινό πρόβλημα και των δύο χώρων είναι ο βανδαλισμός των μνημείων. Δηλαδή τα παιδιά χρησιμοποιούν σπρέι και ζωγραφίζουν ή βάφουν τους τοίχους του φρουρίου και τα μάρμαρα της πλατείας ακόμα και τα μνημεία όπως είναι το μνημείο των Επτανήσων. Πολλοί πολίτες αντιδρούν οι ίδιοι εάν δουν κάτι τέτοιο όμως δεν υπάρχει αποτέλεσμα . Αυτό ενοχλεί τους πολίτες και είναι φυσικό η λύση βέβαια είναι δύσκολη καθώς δεν υπάρχει κάποιος συγκεκριμένος τρόπος το μόνο που μπορεί να γίνει είναι να υπάρχει φύλαξη των χώρων από τις αρμόδιες αρχές.

Η Σπιανάδα όπως τόνισαν και οι πολίτες έχει πολλά αδέσποτα ζώα με αποτέλεσμα να διατρέχουν και εκείνα κίνδυνο και οι πολίτες να φοβούνται μην γίνει καμία επίθεση από μέρους τους. Τα αδέσποτα σκυλιά είναι επικίνδυνα να δαγκώσουν κάποιο παιδί που μπορεί να παίζει ή κάποιο ιδιόκτητο σκυλί . Σε αυτή την περίπτωση θα μπορούσε να παρέμβει ο δήμος και οι φιλοζωικές του νησιού και να τα συγκεντρώσουν όλα σε ένα ασφαλές μέρος όπως ένα καταφύγιο και να τους παρέχουν τροφή και νερό και να τους βρίσκουν σπίτι. Έτσι θα λυνόταν το πρόβλημα του κινδύνου. Μία ακόμα λύση για να βοηθηθούν όμως τα ζώα είναι να τοποθετηθούν ταϊστρες και ποτίστρες σε διάφορα σημεία της πλατείας και να γεμίζονται με έξοδα του δήμου ώστε να υπάρχει φαγητό και νερό.

Ένα θέμα που απασχόλησε πολύ τις συνεντεύξεις είναι αυτό των δημόσιων τουαλετών. Η δημόσιες τουαλέτες βρίσκονται στην Πάνω Πλατεία ανάμεσα στα δέντρα σε ένα υπόγειο κτίσμα. Δεν χρησιμοποιούνται όμως από τους πολίτες λόγω της έλλειψης καθαριότητας τους. Επίσης στο εσωτερικό τους βρίσκουν σπίτι οι άστεγοι πολίτες καθώς γίνεται και μέρος για χρήση και εμπόριο ναρκωτικών. Η λύση που θα μπορούσε να δοθεί είναι ο δήμος να ανακαίνιζε τις τουαλέτες προκειμένου να μην φτιάχνουν νέες, εφόσον υπάρχει ήδη εγκατάσταση, και σε αυτές να έβαζε μία πόρτα, η οποία να είναι ηλεκτρονική και να ανοίγει με συγκεκριμένο τρόπο. Ένας άλλος τρόπος αντιμετώπισης είναι οι τουαλέτες να ελέγχονται και να καθαρίζονται τακτικά και να τοποθετηθούν κάμερες ώστε να μπορεί να ελέγχεται η δραστηριότητα του χώρου. Το πρόβλημα με τις δημόσιες τουαλέτες είναι ότι η ύπαρξή τους αλλά η μη χρήση τους με σωστό τρόπο τις καθιστά άχρηστες καθώς οι πολίτες έχουν την διάθεση να τις χρησιμοποιήσουν αλλά φοβούνται και δεν μπορούν και έτσι αναγκάζονται να πάνε σε ιδιωτικά μαγαζιά. Ως λύση οι ίδιοι προτείνουν την δημιουργία νέων τουαλετών στην Πάνω Πλατεία, κάτι που εκτός από δαπανηρό είναι και δύσκολο διότι θα πρέπει να υπάρξει καινούργιο σύστημα ύδρευσης.

Ένα θέμα το οποίο οι κάτοικοι αποτυπώνουν ως πρόβλημα της Σπιανάδας είναι η ύπαρξη και η εγκατάσταση πολλές φορές οικογενειών Ρωμά κυρίως στο χώρο του πρασίνου της Πάνω Πλατείας. Το πρόβλημα εστιάζεται κυρίως στη συμπεριφορά τους, η οποία είναι προκλητική και άσχημη απέναντι στους ντόπιους. Έχοντας γίνει μάρτυρες σε διάφορα περιστατικά οι πολίτες θέλουν οι αρχές να βάλουν κάποια όρια. Οι αρχές θα μπορούσαν να συνετίζουν τους εκάστοτε εμπλεκόμενους σε διαμάχες, επίσης η προσκόλληση των ρωμά και η συμπεριφορά τους κατά την ζητιανιά αποτελεί πρόβλημα διότι ιδιαίτερα οι επισκέπτες του νησιού σχηματίζουν άσχημη εικόνα. Αυτό που θα έπρεπε να κάνουν οι αρχές είναι να επιβάλουν την τήρηση των νόμων σε εκείνους όπως και σε όλους τους άλλους και να μην επιτρέπουν την εγκατάσταση τους ακόμα και εάν αυτή είναι για λίγο σε δημόσιους χώρους. Το θέμα θέλει σωστή διαχείριση γιατί εδώ απευθυνόμαστε σε ανθρώπους και όχι σε υλικό που μπορεί εύκολα να επιδιορθωθεί. Φυσικά πρέπει να ελεγχθεί και η συμπεριφορά των ίδιων προς τους πολίτες γιατί δεν είναι η πρέπει και αυτό είναι που πυροδοτεί το πρόβλημα.

Κάτι ακόμα που γίνεται στην Σπιανάδα και αποτελεί παράνομη ενέργεια είναι η διακίνηση και χρήση ναρκωτικών ουσιών κατά τις βραδινές ώρες κυρίως. Το θέμα αυτό προκαλεί φόβο κυρίως στα νεότερα παιδιά και ανησυχία στους μεγαλύτερους

καθώς είναι ένα γεγονός που δεν θα έπρεπε να γίνεται διότι είναι παράνομο . Σε αυτό το σημείο θα έπρεπε να παρέμβει η αστυνομία και με περιπολίες το βράδυ να κάνει ότι πρέπει για να σταματήσει αυτές τις παραβατικές πράξεις.

Τέλος σύμφωνα με τους θαμώνες του χώρου δεν υπάρχει αρκετός χώρος ώστε να κάθεται ο κόσμος που επισκέπτεται τον χώρο. Τα παγκάκια που υπάρχουν δεν επαρκούν πια, ειδικά τη σύγχρονη μετά κορονοϊού εποχή που κόσμος επιλέγει να πηγαίνει σε πλατείες που ο χώρος είναι ανοιχτός και δεν υπάρχει συνωστισμός. Επίσης αυτό που πολλοί επισημαίνουν είναι ότι όταν βρέχει ο χώρος είναι αναξιοποίητος καθώς δεν υπάρχει χώρος να καθίσουν διότι δεν υπάρχει ένας προστατευμένος από τα καιρικά φαινόμενα δημόσιος χώρος που να μπορεί να κάτσει κάποιος. Αυτό που θα μπορούσε να εξυπηρετήσει τον χώρο είναι η εγκατάσταση μαρμάρινα τραπεζάκια και πάγκοι που δεν θα κινούνται τόσο περιμετρικά του Πάρκου όσο και ανάμεσα στα δέντρα , ώστε να λυθεί το πρόβλημα του χώρου. Το πρόβλημα του μη σκεπασμένου χώρου δεν μπορεί να λυθεί χωρίς την αλλοίωση του χώρου . Κάτι τέτοιο θα αλλοίωνε την ιστορική μορφή και την εικόνα του και δεν θα μπορούσε να σταθεί αρμονικά. Αυτό που θα μπορούσε να προστεθεί στο χώρο είναι αυτόματοι πωλητές που να κάνουν δυνατή την αγορά μικρών σνάκ και αναψυκτικών ακόμα και τσιγάρων , ώστε να υπάρχει η δυνατότητα αγοράς ακόμα και όταν κλείνουν τα περίπτερα. Φυσικά αυτό προϋποθέτει ότι αυτά δεν θα καταστραφούν από εκείνους που φέρονται ανάλογα και στους χώρους εκείνους.

Η Σπιανάδα προσφέρει ένα υπέροχο φυσικό τοπίο πράσινου μέσα στη πόλη και αυτό πρέπει να διατηρηθεί και να συντηρηθεί , πρέπει επομένως ο δήμος να προσλάβει προσωπικό για την φροντίδα του χώρου. Τα δέντρα πρέπει να κλαδεύονται για να μην σπάνε τα κλαδιά και να πέφτουν με τις κακοκαιρίες και να προκαλούν ζημιές και είναι επικίνδυνα για τον τραυματισμό των ανθρώπων. Πρέπει το γκαζόν να κουρεύεται και να περιποιείται και τα λουλούδια που υπάρχουν στο χώρο, το σιντριβάνι να καθαριστεί και να λειτουργεί ολόκληρο τον χρόνο. Ο χώρος της Κάτω πλατείας ,του βόρειου δηλαδή τμήματος της Σπιανάδας, συντηρείτε και αξιοποιείτε σωστά χάρη στις καφετέριες. Το γήπεδο του κρίκετ θα έπρεπε να χρησιμοποιείτε για περισσότερες εκδηλώσεις και να καθαρίζεται πιο συχνά.

Για την καλύτερη ενημέρωση των πολιτών θα μπορούσαν να τοποθετηθούν ειδικά διαμορφωμένες πινακίδες που να εξιστορούν την ιστορία του χώρου συνοπτικά και σε δύο ή περισσότερες γλώσσες .Καθώς και να παρέχεται δωρεάν ίντερνετ σε όλη την Πλατεία χωρίς να υπάρχει κάποια χρέωση ή επιβάρυνση. Όταν συνδέεται στο wifi ο

πολίτης θα μπορούσε να ανοίγει μια σελίδα με τα αξιοθέατα και την ιστορία της Σπιανάδας καθώς και όταν περπατάει κάποιος να υπάρχει ένα κείμενο που να λέει στον επισκέπτη πράγματα που δεν είναι γνωστά για την Σπιανάδα.

Στο θέμα των εκδηλώσεων θα μπορούσε να υπάρξει μεγαλύτερη ποικιλία ενδιαφερόντων , που να συμπεριλαμβάνει και τα ενδιαφέροντα των νεώτερων ηλικιακά ανθρώπων . μία σωστή κίνηση που είχε κινήσει ιδιαίτερα το ενδιαφέρον όλων των πολιτών ήταν ο υπαίθριος κινηματογράφος που προέβαλε ταινίες χωρίς κάποιο χρηματικό αντίτιμο, μία τέτοια κίνηση θα μπορούσε να επαναληφτεί ακόμα πληρώνοντας όμως όλες τις προϋποθέσεις για την υγειονομική ασφάλεια των πολιτών. Ένα καλό παράδειγμα θα ήταν οι εκδηλώσεις να αναφέρονται σε θέματα που αφορούν και την πιο νεαρή ηλικία όπως μουσική από νέα συγκροτήματα ή να στηθούν ειδικές κατασκευές που να παρουσιάζουν νέες τεχνολογίες . Μία ακόμα εκδήλωση που μπορεί να παγιωθεί είναι την παγκόσμια ημέρα ζώων να γίνεται από όλες τις φιλοζωικές και σε συνδυασμό με την στήριξη του δήμου μία εκδήλωση που να αφορά την υιοθεσία αδέσποτων με ειδικό συμβόλαιο υιοθεσία και με διάφορα προνόμια όπως την διάθεση τροφής για κάποιο χρονικό διάστημα. Αυτό θα έφερνε τον κόσμο πιο κοντά με τα ζώα και θα τον έκανε να θελήσει να υιοθετήσει ένα καθώς θα είναι σε θέση να το γνωρίσει και να το δει. Επίσης στα πλαίσια αυτής της εκδήλωσης που θα μπορούσε να εξελιχθεί σε ολόκληρο τον χώρο της Πάνω Πλατείας θα μπορούσε να γίνει και κάποιο σεμινάριο εκπαίδευσης σκύλων σε συνεργασία με κάποιον εκπαιδευτή.

Ακόμα όσο αφορά τους φοιτητές η πρόταση με τα μαρμάρινα τραπεζάκια είναι ιδανική γιατί προσφέρει παραπάνω χώρο να κάθονται και να περνούν την ώρα τους αυτό βέβαια προϋποθέτει και την καθαριότητα τους. Θα μπορούσαν να τοποθετηθούν παγκάκια που με την ηλιακή ενέργεια να μπορούν να φορτιστούν τα κινητά τηλέφωνα ασύρματα όσα έχουν την δυνατότητα και να εκπέμπουν και σήμα wifi εάν δεν υπάρχει δυνατότητα αυτό να παρέχετε δωρεάν σε όλη την Σπιανάδα. Οι φοιτητές θα έπρεπε να μπορούν να πάρουν πρωτοβουλία και σε συνεργασία με τον δήμο και με το Ιόνιο Πανεπιστήμιο να οργανώσουν μία συνολική διατμηματική εκδήλωση που να προωθούν τα τμήματα του Ιονίου πανεπιστημίου που υπάρχουν στην Κέρκυρα και να παρουσιάζουν τις επαγγελματικές ευκαιρίες που ανοίγονται μέσα από αυτά και τι ακριβώς είναι το αντικείμενο του κάθε τμήματος. Έτσι οι μελλοντικοί φοιτητές θα μπορούν να ξεκαθαρίσουν στο μυαλό τους τι προσφέρεται για σπουδές στο νησί τους

και ακόμα και οι επαγγελματίες να ξέρουν τι δυνατότητες έχει κάποιος πτυχιούχος που ενδεχομένως χρειάζεται να χρησιμοποιήσει στην επιχείρησή του.

Μία πρόταση που θα αναδείξει τον χώρο του Παλαιού φρουρίου είναι να συντηρηθούν όλοι οι χώροι και να μπορούν ξεναγηθούν σε αυτούς όλοι. Είναι ένα παράπονο που έχει η κοινωνία της Κέρκυρας και υπάρχει διάχυτη η άποψη ότι δεν αξιοποιείται γιατί δεν χρησιμοποιούνται όλοι οι χώροι του και ένα μεγάλο μέρος του δεν είναι επισκέψιμο . Κάποιοι στις μαρτυρίες τους έκαναν λόγο για τον βανδαλισμό του χώρου και για την ανάγκη να υπάρξει ένας ακόμα χώρος που να μπορούν οι φοιτητές και όχι μόνο να προμηθευτούν κάποιο σνακ όταν είναι κλειστή η καφετέρια που υπάρχει στο Φρούριο. Οι βανδαλισμοί μπορούν να σταματήσουν με την σωστή φύλαξη και τις ανάλογες ποινές όταν κάποιος δεν υπακούει στους κανονισμούς. Το ζήτημα του σνακ μπορεί να λυθεί με την τοποθέτηση αυτόματων πολιτών που να λειτουργούν σε σημεία απομακρυσμένα όλο το 24ωρο .

Θα έπρεπε να τοποθετηθεί στην Σπιανάδα ένας αυτόματος πωλητής με φαρμακευτικά προϊόντα καθώς είναι μακριά τα φαρμακεία και σε μία έκτακτη ανάγκη κάθε λεπτό είναι σημαντικό. Επίσης καλό θα ήταν να υπάρχει μία ταμπέλα ή ένα σημείο που να αναγράφονται όλα τα τηλέφωνα έκτακτης ανάγκης σε περίπτωση που κάποιος τα χρειαστεί. Είναι σημαντικό να υπάρχουν αυτά τα δύο διότι λόγω της συγκέντρωσης του κόσμου μπορεί να συμβεί οτιδήποτε ανά πάσα στιγμή.

Εκείνα που πρέπει να αλλάξουν είναι αρκετά αλλά και εκείνα που καλό θα ήταν να γίνουν είναι επίσης σημαντικά για να συνεχίσει τόσο η Σπιανάδα όσο και το Φρούριο να έχουν ζωή και να συνεχίσουν να δίνουν αυτήν την εικόνα στο νησί.

Συνοπτικά η πρότασή μας είναι καλύτερη φύλαξη των χώρων , περισσότερη καθαριότητα και τοποθέτηση περισσότερων κάδων ανακύκλωσης και τοποθέτηση ειδικών κάδων για τα τσιγάρα και τις μάσκες μίας χρήσης. Συντήρηση των μνημείων και άνοιγμα της Στέρνας, συντήρηση του σιντριβανιού και λειτουργία του.

Τοποθέτηση μαρμάρινων τραπεζιών και καθισμάτων στον χώρο για την αύξηση του χώρου που θα μπορούν να κάθονται οι επισκέπτες. Λειτουργία των δημόσιων τουαλετών και συχνή φροντίδα για την καθαριότητά τους. Τοποθέτηση δημόσιων ταϊστρών και ποτιστών για τα αδέσποτα και απομάκρυνσή τους από το χώρο με σκοπό την υιοθέτησή τους . Η Απαραίτητη για την φροντίδα του χώρου αποτελεί η φροντίδα των δέντρων και του πρασίνου που πλαισιώνουν τον χώρο. Τέλος οι εκδηλώσεις, οι οποίες διοργανώνονται πρέπει να διευρύνουν τα θεματικά τους

πλαίσια με σκοπό να αναφέρονται και στις νεότερες ηλικιακές ομάδες που δεν θεωρούν ότι είναι μέσα στις προτιμήσεις τους τα όσα γίνονται.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η Σπιανάδα σε συνδυασμό με το Παλαιό Φρούριο συνθέτουν ένα τοπίο μοναδικό η καταπράσινη πλατεία και το Βενετσιάνικο κάστρο αποτελούν σημεία αναφοράς για την Κέρκυρα που διατηρεί σχεδόν αναλλοίωτα αυτά τα σπουδαία μνημεία με την τόσο μακρόχρονη και σύνθετη ιστορία . Δεν μπορεί άλλωστε κανείς να αμφισβητήσει ότι η Σπιανάδα αποτελεί σημείο συνάντησης για τους Κερκυραίους όλων των ηλικιών ο καθένας έχει ζήσει και έχει να εξιστορήσει την δικιά του εμπειρία που έζησε μέσα σε αυτήν.

Η Σπιανάδα αποτελεί ένα από τα σπουδαιότερα μνημεία του νησιού είναι η μεγαλύτερη πλατεία όχι μόνο της Ελλάδας αλλά και ολόκληρων των Βαλκανίων . Αυτό την κάνει ιδιαίτερα ξεχωριστή και πόλο έλξης για χιλιάδες τουρίστες κάθε χρόνο. Είναι βέβαιο ότι υπάρχουν τα αρνητικά όπως άλλωστε σε κάθε χώρο και αυτά που πρέπει να αλλαχτούν και εκείνα που οι ίδιοι οι πολίτες θεωρούν λάθος και πρέπει να αλλάξουν.

Μέσα από την εργασία και την έρευνά μου για την συγγραφή της κατάφερα να αναδείξω τόσο τα ιστορικά στοιχεία που συνέθεσαν και συνέβαλαν ώστε ο χώρος να πάρει την σημερινή του μορφή . Όσο και μέσα από της μαρτυρίες να αναδείξω τα προβλήματα αλλά και τους λόγους που οι πολίτες επιλέγουν να περνούν τον ελεύθερο χρόνο του σε αυτόν των χώρο.

Ακόμα συμπερασματικά καταλήγουμε ότι η Σπιανάδα είναι ένας χώρος που αρχικά είχε μία τελείως διαφορετική χρήση από αυτήν που έχει σήμερα και πως για να φτάσει στην σημερινή της χρήση και στην σημερινή της μορφή πέρασε από πολλά στάδια και πολλές μορφοποίησης. Σήμερα όπως επιβάλουν οι επιταγές της εποχής πρέπει να υποστεί μερικές ακόμα αλλαγές προκειμένου να γίνει πιο σύγχρονη και πιο προσιτή στη νέα γενιά που αποτελεί το μέλλον του τόπου και θα είναι εκείνοι που θα της δίνουν ζωή , χωρίς αυτό να σημαίνει ότι θα αλλοιωθεί η μορφή και η ιστορικότητα της. Εξάλλου είναι η καρδιά του νησιού και μαζί με το Παλαιό Φρούριο που αποτελεί μέρος της θα είναι πάντα ένα μέρος που θα τραβά την προσοχή και το ενδιαφέρον των επισκεπτών αλλά και το μέρος που θα πηγαίνουν οι κάτοικοι για να περάσουν ευχάριστα τις ηλιόλουστες μέρες τους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Χ. Βοσκοπούλου, Δημόσια κτήρια στην Κέρκυρα την περίοδο της βενετικής κυριαρχίας (1519-1797) , Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ) , 2005
- Λ.Στανέλλος, Η Βρετανική στρατιωτική αρχιτεκτονική στη Κέρκυρα : οι επεμβάσεις των Βρετανών στα φρούρια , τις οχυρώσεις , τα κτήρια και τις στρατιωτικές εγκαταστάσεις : 1814-1864, Εθνικό Μετσόβιο Πανεπιστήμιο (ΕΜΠ) , 2016
- Ν. Σκουτέλης , Το δίκτυο των πόλεων – οχυρών στο κατά θάλασσα κράτος της Βενετίας 16^{ος}-17^{ος} αι. , Εθνικό Μετσόβιο Πανεπιστήμιο (ΕΜΠ) , 2006
- Μ. Μπότσης , Ο ρόλος της Κέρκυρας στη σύγχρονη Ευροβαλκανική γεωπολιτική δύναμη , Ιόνιο Πανεπιστήμιο , 2003
- Ο.Παυλογιάννης , Ε. Αλμπανίδης , Πτυχές της αθλητικής ιστορίας της Κέρκυρας - Η συμβολή της στην ανάπτυξη του ελληνικού αθλητισμού ,Δελτίο Αναγνωστικής Εταιρείας, 2004, σελ. 1 – 19.
- Χ.Κουθούρης , «Σχόλη», «Αναψυχή» & «Αθλητισμός»: Εννοιολογική Συσχέτιση των Όρων , ΤΕΦΑΑ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, 2006
- Δ.Δημοπούλου , Ανθρώπινη Απόδοση και Υγεία , Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ) , 2008
- Γ. Κώστα, Ο. Ματσούκα, Ε. Τσίτσαρη, Ι. Τριγώνης , Αθλητική Ψυχαγωγία και Αναψυχή , Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα , 2015
- Α. Μ. Ιδρωμένος , Συνοπτική Ιστορία της Κέρκυρας , Τυπογραφείον Ι. Ναχαμούλη, 1895

- Πάπυρος Larousse Britannica , τόμοι 61 ,Εκδοτικός Οργανισμός Πάπυρος, 2000
- Γ.Πλουμίδης , Η Βενετοκρατία στην Ελληνική Μεσόγειο , Πανεπιστημιακές Παραδόσεις , 1991
- Μ. Καμονάχου, Ένα μικρό οδοιπορικό στις οχυρώσεις και την ιστορία του Παλαιού Φρουρίου της Κέρκυρας , Δήμος Κερκυραίων Αθήνα : Ιονική Τράπεζα, 1994
- Α.Δεσύλλας, Βόλτα στη Σπιανάδα, Άλδε , 2007
- Κ. Μ. Χ. Κυριακή , Οδηγός της νήσου Κέρκυρας , Τυπογραφείο Αριστομένους Ζ. Διαλησμά , 1902